

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Kriza v Romuniji

Kar naenkrat je v Romuniji izbruhnila vladna kriza. Gospodarski minister je vložil prošnjo za odstop, ki mu je sledil odstop vse vlade. Kralj je sklical kronski svet, kar se dogaja samo ob izrednih dogodkih, in že zvečer je zaprisegla nova vlada pod vodstvom bivšega dolgotrajnega ministrskega predsednika Tatarescu. Romunski tisk molči o vzrokih in daljnih ozadnih krize. Inozemski tisk je poln najrazličnejših več ali manj tajinstvenih namigavanj. Okrog imena Romunije pa se zadnje dni kopiči toliko zanimanja, da smemo reči, da je postala trenutno neke vrste veliko križišče različenih delovanja vse evropske diplomacije.

Med vzroki, ki so dovedli do vladne krize, ki prihaja kakor žaromet sredi temne noči, ko nepričakovano vrže luč na čudne prizore, jih naštevajo več. Nekatere izmed njih bomo našli. Toda vsi imajo isti vir, namreč sedanjo evropsko vojno med dvema taboroma velesil, ki si oba prizadevata, da bi v tej borbi ne ostala osamljena, marveč da bi pritegnila v vojno meče predvsem nevtralne države, ki imajo zanje pomen bodisi kot zakladnice živeža in surovin, bodisi kot morebitne nove vojaške fronte, ki bi spremenile strateško razmejitev sil, ki sedaj merijo svoje moči. Romunska vladna kriza je za Nizozemsko in Belgijo ter za Finsko že tretji vzklil malih nevtralnih držav, ki čutijo na sebi ogromne teže pritiskov, a se boje, da jim ne bodo kos, in ki se hočejo iz neke podzavestne težnje po samoohranitvi bremenosti otrestiti, da bi jih ne potlačilo in zmečkalo. Vladnih kriz v Romuniji smo mnogo doživeli. Na zunaj so bile hujše, kakor je sedanja. Toda vse so bile krajavne, da značaja, medtem ko ima sedanja vse znake, da je le žareč odraz vsega evropskega položaja, ki ga je treba na kratko označiti kot borbo nevtralnih držav za svoj mir proti pritiskom, ki jih nanje izvajajo tabori v vojni.

V Romuniji, ki čuti, da ima med svojimi sosedami tri, ki se zanimajo za gotove kose njenega ozemlja, je z največjo iskrenostjo zagorela težnja po sklenitvi neke vrste vsebalkanske nevtralne zveze, ki bi prevzela nalogo, da skupno brani vse balkanske države in vsako posebej pred nevarnostjo, da bi jih zunanji pritiski iz nevtralnosti vrgli v vojno. Romunija je hotela dati pobudo za to. Posve-tovala se je s Turčijo glede tega načrta. Iskala je stikov z Bolgarijo. Poslušala je nasvete Anglije in Francije. Informirala se je pri drugih balkanskih državah in tudi v Rimu. Toda na koncu koncev je spoznala, da so vsa prizadevanja zaman. Nekatere velesile nečejo takšnega bloka in bi se mu uprle. Na drugi strani je tudi izrazito nerazumevanje vodilnih krogov v Romuniji za bolgarske težnje nepremagljiva ovira za vsako sporazumno delo na širši podlagi. Znamenje, da se Romuniji ni posrečilo iztrgati se iz obroča, je dal madžarski zunanji minister grof Csaky, ki je v sredo spet najavil stare zahteve Madžarov do Romunije. To je prvi vzrok vladne krize v Romuniji, prvi odsev njenega boja za nevtralnost.

Drugi vzrok je po naravi prvemu podoben, le da se nanaša na Sovjetsko Rusijo. Nemčija in Sovjetija sta se po verodostojnih poročilih med seboj sporazumeli, da Sovjetska Rusija za dobo vojne ne bo postavljala vprašanja povratka Besarabije k sovjetski državi. Sovjetski pritisk torej ni odnehal, ampak je samo čas, ko naj rodi uspeh, odložen na pozneje. Na drugi strani vidi Romunija, da se Bolgarija le odpira političnemu vplivu Sovjetske Rusije. Ni čudno, če se je pri nekaterih Romunih porodila misel, da bi bil še najboljši izhod iz sedanje zunanje politične zagate, ako se ona sama prva neposredno sporazume s Sovjetsko Rusijo na način baltičskih držav, češ da jo bo ta sporazum potem štetil proti vsem neposrednim pritiskom na njene meje.

Tretji vzrok, ki ga navajajo, spada spet v obseg iste vzročnosti, le da ima na zunaj bolj gospodarsko obseležje. V Bukarešto je namreč prispel dr. Clodius kot gospodarski zastopnik Nemčije. Dr. Clodius je spomladi z Romunijo podpisal dokaj ugodno trgovsko pogodbo. Nemški zastopnik je sedaj prišel povedati, da Nemčija ni zadovoljna z načinom, kako se pogodba izvaja. Romunija da pošilja Nemčiji premalo blaga. Položil je svoje zahteve na mizo: Nemčija potrebuje v tolikih mesecih toliko žita in toliko petroleja, ter bo plačevala toliko. Vrednost marke bo zaračunala mnogo višje kot doslej, namesto 41 lejev bo zahtevala za eno marko 60 lejev. Če so bili nemškimi predlogom priključena še kakšna druga bodrilna pojasnila, ni znano. Vlada se je spričo novega položaja znašla v slepi ulici. Ali naj nemške predloge odkloni in s tem prevzame odgovornost za posledice, ali naj jih v celoti sprejme in se tako rekoč popolnoma podredi nemškemu gospodarskemu območju? Morda bi bila odločitev lažja, da nista zahodni velesili, za katere je romunska postojanka izredne vojaške in gospodarsko-politične važnosti, tudi svoje storili, da vpliva na Romunijo ne izgubita. Voditelj angleške propagande lord Lloyd je bil v Bukarešti. Lord Lloyd je bil svoje dni tudi angleški podkralj v Indiji in visoki komisar v Egiptu. Torej je vodilna politična osebnost Anglije, ki govori lahko s poudarkom, če je treba, in ki razpolaga tudi z drugimi prepričevalnimi sredstvi kakor z golimi besednimi opomini. Prav tako so tudi francoski gospodarski interesi v Romuniji tolikšni, da je skoraj izključeno, da bi ne prišli do izraza tudi v romunski politiki. Spričo takšnega križnega ognja je vlada odstopila, tembolj, ker je Nemčiji naklonjena usmerjenost predsednika Argetoiana našla protitež v močni skupini drugače mislečih ministrov.

Kralj je zdaj poklical na delo skupino ministrov, ki naj pod zastavo romunske nevtralnosti zbere vse tvorne sile naroda v borbi za mir proti vnanjim pritiskom in za politiko ravnotežja, ki jo more voditi le notranje utrjena država, tembolj, ker je pričakovati, da eksperimentiranje z Romunijo od strani boja-jočih se taborov še ni končano.

Še hujša vojna na morju

Nove žrtve plavajočih min, ki jih polagajo letala

„Nevtralne države naj ostanejo daleč od angleško-nemškega spora“

Berlin, 24. nov. b. United Press: Poluradno poročajo, da bo Nemčija na zadnje angleške ukrepe odgovorila z ostrimi protinkrepi. Ob enem poudarjajo, da nemški ukrepi ne bodo nič manj strahotni od angleških. Nevtralne države so opozorjene, da ostanejo daleč od britansko-nemškega spora.

Očividci pripovedujejo o letalih, ki so polagala mine

London, 24. nov. b. Reuter: Nemško letalo je bilo sestreljeno v trenutku, ko je hotelo položiti mine ob izlivu Temze. Drugo letalo je pobegnilo, vendar pa je poprej izvršilo svojo nalogo.

V zvezi s pojasnilom, odkod naj pridejo v bližino angleških obal magnetične mine, se je zvedelo, da so bili prebivalci bližnjih vasi obale v Essexu v sredo priče letalskega pohoda. Priče izpovedujejo, da sta dve veliki črni letali leteli zelo nizko nad vodo. Na vrhu nekega letala se je skozi njegovo stekleno streho jasno videla svetloba. »Videli smo,« pripovedujejo priče, »mnogo črnih predmetov, ki so padali iz letala, in vsak trenutek pričakovali eksplozije. Toda nič se ni zgodilo. Letala so križarila nad morjem, dokler jih ni na lepem našel reflektor, nakar smo zaslišali naše lovce. Sodijo, da je mina obešena na letalo s posebno kljuko in da jo letalo spusti prav tako, kakor gumasti čoln. Te mine so izredno lahke in nabite z nenavadno močnim razstrelivom in jih letalo lahko prenese zelo mnogo.

Kako se boriti proti magnetičnim minam

Novo nemško orožje — magnetične mine — je bilo že davno znano, pravi pomorski strokovnjak »Timesa«. Angleški admiraliteti so znana tako svojstva tega orožja, kakor tudi način vojskovanja proti temu orožju. Strokovnjak izraža mnenje, da mine, vržene iz letal, ne predstavljajo velike nevarnosti, ker letala ne morejo naenkrat spustiti večjega

števila takšnih min in jih je zato lahko sproti pobirati.

Kakor piše »Daily Herald«, bo Velika Britanija v boju proti magnetičnim minam uporabila lesene ladje. Takšne ladje bodo vlekle za seboj v znatni razdalji ultramagnetične »pasti«, ki bodo spravile v gibanje mehanizem magnetične mine in povzročile njeno eksplozijo brez vsake škode. Mislijo na možnost, da se veliko število ladij, ki zdaj opravljajo službo, preuredi za tak način vojskovanja proti magnetičnim minam. (Havas.)

Iznajditelj magnetičnih min je - Sved

London, 24. nov. b. Neki pomorski strokovnjak je imel včeraj predavanje o magnetičnih minah, ki jih je še pred zadnjo svetovno vojno iznašel švedski inž. Berxtroem. Svojo iznajdbo je najprej ponudil Angliji. Tedaj so angleški mornariški strokovnjaki proglasili mino kot neprimerno in nečloveško sredstvo za pomorsko vojno. Tudi sama švedska vlada je odklonila nakup patenta. Patenta pa tudi ni hotela kupiti povojna Nemčija. Šele v zadnjem času se je Nemčija pričela zanimati ponovno za to iznajdbo. Magnetične mine se polagajo okrog 15 metrov globoko pod vodo in

kadar gre mimo njih železna ladja, se mina dvigne ter približa ladji in eksplodira.

Potopljene ladje

London, 24. nov. t. (Reuter.) Admiraliteta poroča, da je pred 7 dnevi nemška podmornica torpedirala nizozemsko trgovsko ladjo »Stiedrecht«. Posadka 32 moških je rešena. Bila je 7 dni na odprtem morju.

Nadalje je angleška trgovska ladja »Mangalore« (8886 ton), ki je bila zasidrana ob izlivu Temze v morje, zadela ob magnetično mino in se potopila. Na ladji je bilo 77 moških posadke in 58 kitajskih kulijev. Vsi so bili rešeni.

Včeraj je bila potopljena angleška ladja »Argonautic« (350 ton). Zadel je na mino. Posadka je rešena. Na mino je včeraj zadela tudi angleška ladja »Lowland«. Posadka 7 moških je izgubljena. Tretja ladja »Darmoc« (1900 ton) se je potopila s posadko 16 moških vred.

Iz portugalskega pristanišča v portugalski zahodni Afriki je ponoči pobegnila nemška trgovska ladja »Vatussie« (8800 ton). Je to že tretja nemška ladja, ki se ji je posrečilo pobegniti iz portugalskih pristanišč v Afriki. Angleške vojne sile jo zasledujejo.

Nemška ladja »Adolf Woermann«, ki je bila v nevarnosti, da jo zasežejo britanske vojne ladje, je bila potopljena na povelje njenega poveljnika. Angleška ladja je posadko rešila.

Poročila z bojišč

ki je težko poškodovana, je potrdilo tudi poročilo z nemške podmornice, ki je v zalivu Firth of Forth torpedirala neko križarko vrste »Southampton«. Po poročilih angleškega mornariškega ministrstva je zavozil angleški rušilec »Gybsie« na vzhodni angleški obali na mino in se potopil.

Veliko letal obeh taborov uničenih

London, 24. nov. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča, da so včeraj popoldne na francoski fronti sestrelili 4 velike nemške bombnike vrste »Dornier« in sicer en pri Vanziersu, en pri Chalons sur Marne, enega pri Saint Avouldu in en pri Sponville. En bombnik pa se je zrušil onstran meje, za to ni vstet med tiste, o katerih je gotovo, da so uničeni.

Berlin, 24. nov. b. DNB: Uradno poročilo vrhovnega poveljstva trdi, da so nemški letalci sestrelili pet francoskih letal nad francoskim področjem ob priliki oglednih poletov, ki so jih z velikim uspehom izvedli.

Francoska meja, 24. nov. b. »United Press« poroča, da so britanski piloti danes sestrelili štiri nemška letala. Nekaj letal je padlo izza francoskega področja. — Uradno poročajo, da je bilo v zadnjih 72 urah na francoski fronti sestreljenih 16 nemških letal. Neske eskadre stalno letajo nad francoskim ozemljem in so večkrat priletela do Pariza v višini 6000 metrov. Nad Parizom so nemški letalci doslej metali le propagandne letake.

Nemci potopili lastno ladjo

Berlin, 24. nov. c. Stefani: Danes popoldne je prišla z nemškega parnika nekeje z Atlantika naslednja brzojavka:

Zasledovala nas je sovražna ladja in zato smo parnik potopili. Zivel vodja Hitler, zivela Nemčija! Najbrž je to nemški parnik »Berta«, o katerem so Angličje že pred dvema dneva poročali, da so ga zasledili.

Novi nemški topovi: 47 cm

Pariz, 24. novembra. dl. Havas poroča, da je škodova tovarna v zadnjih dneh izdelala šest topov premera 470 mm.

Vojni posvet v Parizu

Pariz, 24. novembra. c. Havas: Danes je Daladier poklical k sebi glavne sodelavce na važen posvet. Na sestanku so prišli generalisim Gamelin, admiral Dartan, poveljnik letalstva general Yuillemin, državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Champetier de Ribes, glavni tajnik v zunanjem ministrstvu Leger in načelnik Daladierovega kabineta Coulondre.

Vojni posvet v Berlinu

Berlin, 24. nov. c. Havas: Danes je Hitler sklical k sebi na posvet vse glavne vojaške osebnosti in glavne voditelje stranke. Govore, da je Hitler ob tej priliki podal obsirno poročilo, dvomijo pa, da bi bilo to poročilo v zvezi z vojaškimi sklepi, ker je bilo na sestanku preveč ljudi.

Thyssenovo premoženje ni zaplenjeno

Berlin, 24. nov. m. Ministrstvo za propagando zanika inozemska poročila, da je nemška vlada zaplenila premoženje Fritz Thyssena, znanega industriala v Ruhru, ki je lastnik številnih železnih in tvornic za jeklo. Thyssen živi v Curihu s svojo ženo in otroci. Tja je odšel zaradi tega, ker se ne strinja s sedanjo narodno-socialistično politiko.

Zagrebska vremenska napoved: Stalno, nespremenljivo.

Zemunska vremenska napoved: Po večini oblačno in hladno vreme. Ponekod v severnih krajih bo nalahno snežilo, na južni polovici države pa sta verjetna dež in sneg.

Blokada... Protiblokada...

Nemčija bo stavila nevtralcem nove predloge

London, 24. nov. c. Havas: Londonski listi pišejo, da misli nemška vlada dostaviti nevtralnim državam zanimiv predlog. V tem predlogu bi nemška vlada predlagala nevtralnim državam, da naj se odpovedo suverenosti nad ozračjem nad svojimi državami.

Nemška vlada misli ta svoj predlog podpreti takole:

Dosedaj so vse obmorske države imele popolno suverenost samo nad morjem vzdolž vsega svojega obrežja in sicer tri do štiri milje proč od obale. Vse obmorske države so torej izvajale popolno suverenost samo nad morskim robom ob svoji obali, ki je bil približno 7 km širok. Prav tako misli sedaj nemška vlada predlagati, da naj se proglasi ozračje za popolnoma svobodno in sicer v višini nad 3000 m nad posameznimi državami. V tej višini bi bila zračna plovba popolnoma svobodna, kakor je svobodna plovba po morju in sicer 7 km proč od vsake obale.

Protest Belgije in Nizozemske

Bruselj 24. novembra. c. Belgijška vlada je danes v Parizu in v Londonu vložila protestno noto zaradi poostrenih odredb angleške in francoske vlade o blokadi. Belgijška vlada izjavlja, da so angleške in francoske odredbe proti vsem predpisom mednarodnega prava.

Rim, 24. nov. AA. Stefani: Popoldnansko časopisje objavlja poročilo o odločnih protestih Belgije

in Nizozemske proti angleški blokadi. Po vesteh iz Londona je holandska vlada obvestila angleško vlado, da bo priključila zmanjšati svoj promet z Veliko Britanijo, če bi morala omejiti zamenjavo blaga z Nemčijo. Iz Berlina poročajo listi, da je nemška javnost trdno prepričana, da je treba z vsemi možnimi sredstvi onemogočiti zaporo in se izogniti lakoti.

„Najbolj trpe od vojne nevtralne države“

Rim, 24. nov. b. Italijanski tisk prinaša poročila »Evening Standard«, ki je poluradno glasilo britanske vlade in ki piše o blokadi. »Evening Standard« pravi:

Blokada Evrope predstavlja mnogo bolj enostavno blokado, kakor pa blokado same Nemčije. Za evropsko blokado je namreč dovolj, da nekaj angleških vojnih ladij zapre Gibraltar in kanal Dover ter da onemogoči prehod v cono med Shetlandskimi otoki in norveško obalo, s čemer je Nemčiji onemogočena vsaka nabava raznih proizvodov, brez katerih bo kmalu obsojena na smrt. Pri tem list trdi, da Hitler ne bo mogel nahujskati vseh evropskih držav proti Veliki Britaniji. Če Hitler ne bo uspel v svoji nameri in če bodo nevtralne države navzlic minam in podmornicam vzdrževale trgovinski promet z Nemčijo, bo Anglija poostrela kontrolo proti tihotapstvu in vsem nevtralnimi državam racionalizirala preskrbo raznih proizvodov na kvoto njihovega predvojnega uvoza.

General Dekaneda in minister dr. Krek odpirata avtomobilsko cesto Subotica—Belgrad

Politični zapiski

Nemci na Slovenskem

Za Nemce, ki prebivajo na Slovenskem, izdaja njihovo vodstvo svoje glasilo, ki se imenuje »Deutsches Nachrichten« ter izhaja v Zagrebu. Ta list prihaja v zadnji številki govori, ki ga je imel ob ustanovitvi podružnice Kulturbunda v Mariboru pastor Baron. Ta je med drugim obžaloval, češ da Nemcem v dravski banovini ni dovoljeno nositi belih nogavic. Nemkam pa je prepovedano nositi »dirndle«. Izrazil je upanje, da bo v prihodnje to dovoljeno. Dejal je: »Mi ne bomo uničili naših članov, ne moremo pa se odreči naši narodni noši, ki je zrastle z zemljo skozi stoletja. Vsi tisti, ki v tej noši vidijo kako veleizdajo, za nas niso merodajni. Zadnje mesece nam neprestano očitajo, češ da izživimo. Dovolj je že nemški pogovor ali nedolžni »dirndle«, pa je že provokacija.« Nato list poroča, da je bila ustanovljena podružnica Kulturbunda v Studenih pri Mariboru. Za predsednika je bil izvoljen inž. Ferdinand Frankl, njegov namestnik pa je Friderik Sunko, tajnik Vinko Treo, blaginjak Leopold Anrather. — Dalje poroča isti nemški list, da je bilo v Kečevju doslej ustanovljenih 16 podružnic Kulturbunda. To število pa se bo še znatno povečalo, ker je še dosti naznanil za ustanovne občne zbornice po mnogih krajih. Po sporočilu tega nemškega glasila stoji Nemci v Sloveniji danes vsi v enem taboru, ne glede na to, ali ima kdo svoj vlogograd ali ga nima. — »Posestniki vinogradov so spoznali, da niso nič boljši ko drugi njihovi rojaki.«

Zastopniki jugoslovanskega Sokola pri dr. Mačku

Splitski list »Glas Primorja« sporoča: »Zastopniki Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije dr. Belajčič, dr. Dragojevič in arhitekt Smiljanić so dne 6. t. m. obiskali podpredsednika vlade dr. Mačka v vrsti obiskov pri drugih merodajnih čimih zaradi nadaljnega sokolskega dela v vsej državi, zlasti pa v banovini Hrvatski. V pogovoru, ki je trajal kakor tri četrt ure, so zastopniki sokolskega saveza dr. Mačku popisali razmere sokolstva v banovini Hrvatski. Dr. Maček je pri tej priliki izjavil, da je nasprotnik vsakršnega nasilja in da bo v banovini spoštovana popolna zakonitost ter da zoper sokolstvo ne bodo izdani nobeni izjemni ukrepi.«

Slovenski književniki hrvatskim

»Hrvatski Dnevnik« poroča, da je 23. t. m. predsednik Društva hrvatskih književnikov dr. Jakovljevič, ki je ob enem glavni urednik »Hrvatskega dnevnika«, dobil iz Ljubljane od Društva slovenskih književnikov dopis, ki sta ga podpisala prof. Franc Koblar kot predsednik in Pahor kot tajnik društva. Dopis veli: »Ob obnovitvi Društva hrvatskih književnikov v svobodni Hrvatski vam želimo najlepše uspehe v novem delu. Ob enem želimo, da bi ostali ohranjeni kulturni stiki, ki so nas kot brate vezali že od nekdaj. Naj bi se v prihodnje še okrepili ter poglobili v našo skupno korist.«

Srbski narodni sveti v Bosni

Listi poročajo iz Sarajeva: »V zvezi z novim političnim položajem so bili te dni skupni shodi srbskih društev po vsej Bosni in Hercegovini. Takle zborovanja so bila v Sarajevu, Tuzli, Banjaluki, Bihacu, Gackem, Nevesinju, Dobroju ter še po mnogih drugih krajih. Po vzgledu Tuzle se tudi drugod ustanavljajo tako imenovani Srbski narodni sveti, ki imajo nestranski ter docela narodno-srbski značaj.«

Vilderjeva »Nova Riječ« o volitvah

Vilderjeva »Nova Riječ« v Zagrebu, ki je glasilo SDS, je 23. t. m. prinesla članek, kjer med drugim piše: »V zadnji številki smo naglasili, da ni dovolj v tem položaju volitve kar razpisati, potem pa, kar Bog da in sreča junaška, marveč je treba poprej ustvariti ugodno volilno situacijo, to se pravi podlago. Volitve morajo dati ne le silko ljudskega razpoloženja, marveč morajo biti tudi izraz konstruktivne državne volje. Doslej so hoteli to voljo s silo in umetno ustvarjati. Prav enaka bi bila napaka, ko bi zašli v drugi ekstrem, da bi brez načrta in brez vodstva zašli v megle. Volilna vlada mora ljudstvu zastaviti jasna vprašanja, ki bo na nje treba odgovoriti, da bo orientacija čista, da bomo že vnaprej vedeli, da bo ljudstvo brez ozira na razmerje glasov za posamezne stranke po svoji ogromni večini odločno reklo: da! Zato je treba poznati program za prihodnost, treba je poznati ljudi, ki ga bodo izvajali, ter načrt, ki naj ga izvedejo. In to je mogoče.« Zanimivo je, da se je ta list doslej na vso moč potegoval, da bi bile volitve čim prej razpisane.

Politični psveti v Belgradu

Kakor smo včeraj poročali, je bilo v četrtak v Belgradu mnogo političnih posvetov in obiskov. Poleg že omenjenih naših sporočil še dva taka obiska. Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković je v četrtke zvečer sprejel voditelja zemljoradniške stranke dr. Milana Gavrilovića, medtem ko je minister za socialno politiko dr. Budisavljevič obiskal ministra za gozdarstvo in rudnike dr. Džafferja Krčmarića.

Hrvatski ban v Splitu

Hrvatski ban je te dni odšel na službeno potovanje po Dalmaciji. V Splitu ga je pozdravila velika množica ljudstva. Ban je na pozdrave med drugim takole odgovoril: »Rodoljubni Split, ti zibelka najslavnejše zgodovine hrvatskega naroda, praj, kjer so ponosno stali knezi in kralji Hrvatske, sprejmi po dolgih stoletjih pozdrav hrvatskega bana.« Nato je pozdravil spomin bratov Radičev ter končal: »Naj bo pozdravljena vsa dalmatinska Hrvatska, naj bo pozdravljena Jugoslavija, ki njen napredek in veličina odseva v močni in svobodni Hrvatski!«

Kmetje napadli tajnika SDS

Tajnik SDS v Glini Sveta Gajja je te dni hodil po tamkajšnjih srbskih vaseh ter ustanavljal organizacije SDS. Ko je hotel priti v vas Bačunji, so ga kmetje med potjo počakali. Tajnik se jim je izognil ter odšel po drugi poti v drugo vas. Ko se je vračal, so ga kmetje prišli ter ga vlekli v neko hišo, kjer so ga pretepli. Ko jim je ušel, se je skrčil na postaji pod streho, od koder je skočil na vlak, ki je ravno privozil. Kmetje so ga z ognjem hoteli dobiti izpod strehe. Hrvatske oblasti so uvedle preiskavo. Ždi se, da tamkajšnji srbski kmetje niso navdušeni za SDS. Ali je vzrok napada kako osebno sovraštvo.

Ugibanja o političnih posvetih

Politika sporazuma ostane

Belgrad, 24. nov. m. Tudi danes je tukajšnja politična javnost nadaljevala razne komentarje včerajšnjih številnih sestankov, ki so bili med predstavniki političnih strank, zastopanih v vladi narodnega sporazuma. Večina teh informacij se strinja v tem, da so bili vsi ti sestanki posvečeni raznim prečim političnim vprašanjem, ki se po sporazumu s Hrvati deloma rešujejo, deloma so pa že rešeni, ali se delajo na njihovi rešitvi v duhu narodnega sporazuma in popolne enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Gotovo je bilo tudi najvažnejše vprašanje, ki se je na včerajšnjem sestanku razpravljalo, vprašanje končne ureditve banovine Hrvatske. Kakor smo že poročali, so nedavno biti preneseni posli iz dveh ministrstev, to je iz pravosodnega in finančnega ministrstva. Uredbe o prenosih drugih ministrstev se delajo. Urejena je že uredba o prenosu poslov iz gradbenega ministrstva, toda v službenih novinah še ni bila objavljena. Iz vseh drugih ministrstev uredbe ali še niso izdelane, ali pa so že izdelane in predložene gospodarskemu odboru ministrov v proučevanje. Ta odbor je nekatere uredbe znova vrnil resornim ministrstvom v popravilo in izpopolnitev. To delo se zdaj pospešeno izgovljuje ter upamo, da bo v najkrajšem času izvršeno. V najkrajšem času se bodo prenesli posli iz naslednjih ministrstev na banovino Hrvatsko: iz prosvetnega, kmetijskega, trgovskega ministrstva ter ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje in ministrstva za gozdove in rudnike. Ostalo bo samo še ministrstvo za notranje zadeve. Vse te uredbe bodo v najkrajšem času objavljene v službenih novinah. V zvezi z vprašanjem avtonomnih financ se je po informacijah hrvatskega časopisa mudil v Zagrebu tudi načelnik proračunskega oddelka finančnega ministrstva Karel Friš ter je prisostvoval anketi finančnih strokovnjakov banovine Hrvatske. Gotovo je tudi, da so se včerajšnja posvetovanja sukala okrog vprašanja preureditve še drugih delov države, ki po ustanovitvi banovine Hrvatske tudi hočejo vedeti za svoj položaj in kompetence.

Opozicija je seveda vrgla na ulico takoj govorice, da nekaj vladni skupini ni v redu ter da prihaja čas, ko bi se morebiti le mogle uresničiti želje katerega posameznika ali kakšne politične skupine, ki bi mogla zamenjati koga v vladi. Te govorice so brez podlage in sploh ni misliti, da bi se politika vladnega sporazuma menjala ali hotela nadomestiti s kakšno drugo politiko. V zvezi z včerajšnjimi sestanki so se čule govorice, ki so jih nekateri člani sedanje vladne kombinacije že pred kratkim slišali omenjati o razširitvi sedanjega vladnega bloka. Ti krogi pravijo, da bi bilo dobro, če bi se še poleg srbskih strank, ki so v vladi že zastopane, pritegnile k sodelovanju še nekatere druge srbske skupine, da bi se tako nekoliko ohranile negativne struje. Ti krogi mislijo predvsem na srbske demokrate, toda ne na vso skupino, temveč samo na posameznike. Nekateri so vedeli celo povedati imena kandidatov za nove ministre ter so omenjali prvaka demokratske stranke dr. Božo Markovića. Vse te govorice demokrate sami odločno zanikajo ter izjavljajo, da bodo še nadalje ostali pri svojem znanem stališču. S pridobitvijo katerega posameznika, sporazuma ne bi nič pridobil, ker posameznik ne bi mogel pritegniti cele skupine za seboj, temveč v najboljšem slučaju kak okraj ali pa še manj.

V vprašanju sporazuma s Hrvati, so se posamezne politične skupine načelno že tako opredelile, da je situacija na čisto jasna. Vse vladne skupine nastopajo povsod odkrito za sporazum. Ljudstvu ga tolmačijo kot nujno državno potrebo, ki bo, če se bo pravilno izvajala, v pravi bratski ljubezni in popolni enakopravnosti zares šele prav zedinila vse Srbe, Hrvate in Slovence. Opozicijske stranke pa nastopajo povsod proti sporazumu ter hočejo iz tega vprašanja izvit zase čim več političnega kapitala. V prvi vrsti se pojavlja JNS, ki misli, da je zdaj priložnost najugodnejša, da kaj pridobi na terenu. Predvsem računata na Bosno in Hercegovino.

Opozicijske skupine povsod razvijajo veliko delavnost, vendar največje v Srbiji sami, kjer so tako demokrate kakor tudi staroradikali pričeli ostro nastopati proti vladnim zemljoradnikom, ki se, kakor je znano, pred izvedbo šestojanuarskega

režima poleg radikalov in demokratov niso nikdar mogli globlje zadržati v Srbiji ter so imeli večino pristavev v Bosni.

Zadnji čas so se zemljoradniki vrgli tudi na Srbijo in prireajo povsod shode in agitacijo za svojo stranko. Predstavnik te stranke v vladi, kmetijski minister dr. Cubrilović, je davi spet odšel na daljše agitacijsko potovanje v Srbijo. Vladni zemljoradniki se seveda na terenu srečujejo tudi s pristaši dr. Dragoljuba Jankovića, okrog katerega se predvsem zbirajo levičarski elementi, tako v severni kakor v južni Srbiji.

Zadnji čas so se večkrat razširjali glasovi o združitvi demokratov in samostojnih demokratov. Vsa stvar se je prikazovala tako, da bi se demokrate morali priključiti samostojni demokratski stranki, ki bi tako morala spremeniti politiko SDK koalije, v kateri so samostojni demokrate. To pa po zatirjanju demokratskih krogov niti malo ni res. Sploh se čudijo, kako je mogoče postavljati taka vprašanja, ko pa o njih ni mogoče razpravljati. Po zatirjanju demokratskih krogov je to vprašanje brezpredmetno.

V Belgradu danes ni bilo važnih političnih dogodkov. Dr. Maček je snoči z bivšim poslancem dr. Jančičem odpoval v Zagreb. Predsednik vlade Cvetković je imel pogovor s pravosodnim ministrom dr. Markovičem ter ministroma dr. Mihačkovićem in dr. Krekom. Minister za gozdove in rudnike dr. Kulenović je bil sprejet v avdienco pri knezu namestniku Pavlu.

»Preganjanje hrvatskega jezika v Šafarskem«

Nekateri hrvatski listi se zadnje čase ne morejo dovolj razpisati o »preganjanju hrvatskega jezika, pritisku na hrvatske starše« itd. z ozirom na šolske razmere v Šafarskem. Resnična dejstva pa dokazujejo, da bi smeli bolj po pravici govoriti o preganjanju slovenskega jezika in pritisku na slovenske starše. Kajti dokler je na šoli poučeval verouk slovenski katehet, ki ga je banska uprava v Ljubljani imenovala na predlog zagrebske nadškofije, kamor župnika Strigova v cerkvenem oziru spada, je bilo vse mirno in starši zadovoljni. Ko pa je po odhodu slovenskega kateheta začel učiti verouk štrigovski kaplan Miklavčič, ne da bi ga pristojna oblast postavila za kateheta, in je nazadnje začel celo pretepati otroke, ki so imeli slovenske katekizme in so mu slovensko odgovarjali, je razumljivo, da so se starši uprli in izjavili, da ne bodo več pošiljali otrok k verouku. Velika večina staršev je podpisala spomenico, v kateri prosijo oblast, da naj se otroci še naprej uče verouka v slovenskem jeziku, sicer da ne bodo pustili otrok k verouku.

Uradno pojasnilo o dokladah upokojenih ministrov

Belgrad, 24. nov. AA. Z ozirom na netočna in tendenciozna tolmačenja uredbe o dokladah upokojenih predsednikov in podpredsednikov ministrskega sveta, ministrov, banov in drugih tam naštetih osebnosti, se izdaja tole pojasnilo:

Z omenjeno uredbo o dokladah upokojenih predsednikov ministrskega sveta, ministrov itd. se ni ničesar spremenilo, ker je zanje ohranjena ista doklada, kakor so jo do zdaj imeli po uredbi o osebnosti in rodbinskih dokladah državnih upokojencev št. 37.000 iz leta 1935. Dosedanje stanje je z novo uredbo od 18. novembra 1939 izpopolnjeno z naslednjim: Določen je podpredsednik ministrskega sveta v pokoju isti osebnosti dodatek, kakor ga prejema tudi ministrski predsednik v pokoju, iz razloga, ker ima podpredsednik ministrskega sveta po čl. 3 uredbe o podpredsedništvu ministrskega sveta pravico do istih prejemkov kot predsednik.

2. Povečala se je osebna doklada državnih podtajnikov v pokoju, ki so vsega skupaj samo trije, od 1700 din na 3000 din na mesec iz razloga, ker so državni podtajniki imeli po prejšnjih dolebah isto službeno in politično funkcijo kot ministri.

3. Ustanovljena je osebna doklada za pomočnike ministrov, opolnomočene ministre in izredne poslanike v pokoju, in sicer doklada 2000 din na mesec, in to z ozirom na njihov izjemen položaj, ter prejšnja doklada 3000 din.

Razen teh treh dopolnil v omenjeni uredbi od 18. novembra 1939 ni ničesar novega in z ozirom na to izhajajo vse vesti o neklih novih dodatkih upokojenim predsednikom ministrskega sveta, ministrom in banom iz neobveščeniosti in nepoznanja dosedanjih zakonskih določb. (Iz kabineta finančnega ministra.)

Osebnosti

Belgrad, 24. nov. m. S kraljevim ukazom je p. stavljen za pomočnika bana draveke banovine 2. skupine 2. stopnje dr. Stanko Majcen.

Belgrad, 24. nov. m. Prestavljen je Pavel Grčar, viši monopolski inšpektor tobačne tovarne iz Ljubljane za višjega inšpektorja v tobačni tovarni v Senju. Upokojen je Franc Podboj, banški svetnik kraljeve banke uprave drineke banovine.

Belgrad, 24. nov. Z odlokom prosvetnega ministra so po prošnji prestavljeni naslednji učitelji: v Sloveniji: Pavel in Darinka Japelj iz Smlednika v Kranj-Primskovo, Kristina Stare iz Mošnje v Sr. bohinjsko vas Boža Strancar iz Srednje bohinjske vasi v Mošnje, Filomena Urbanec iz Zelezne gore v Šavnicu, Karol Čuček iz Strojne v St. Daniel, Marija Jerina iz Starega trga v Semič, Valentina Benedičič iz Leskova v Mursko Sobotu na gimnazijo, Edvard Pinat iz Predoselj v Ljubljano na meščansko šolo, Alojzij Senica iz St. Ruperta v Fram, Vida Dolanc iz Srednje Bistrice v Studenec, Antonija Gorjanec iz Sv. Antona v Tretenik, Edvard Resner iz Blaca (moravska banovina) k Sv. Marku, Irma Resner iz Sv. Jurja ob Taboru k Sv. Marku, Valter Jager iz Majšperga k Sv. Andražu, Ivan Kržan iz Šmartina v Mengoš Alojzija Medved iz Gomilskega v Polzele, Alojzij Hafner iz Senovega na Brezje, Heda Juršič iz Dobrove v Stično, Matilda Košutnik iz Sv. Martina v Maribor, Miroslav Jovanović iz Sv. Petra v Novi Sad.

Belgrad, 24. nov. m. Na okrajno sodišče je prestavljen iz Krškega v Slov. Bistrico sodnik dr. Ivan Dolgan. Za sodnika okrajnega sodišča v Krškem je postavljen dr. Ivan Štepa, priatelj okrajnega sodišča iz Ljubljane. Za pisarniškega uradnika 6. skup. pri okrajnem sodišču na Vrhniki je imenovan Rafael Gruden.

Z ozirom na to oblast ni mogla dopustiti, da ta katehet še naprej uči verouk in je odredila naj poučujejo verouk učitelji sami, dokler ne pride od zagrebske nadškofije primeren predlog za postavitev veroučitelja v smislu zakona o verskem pouku. Nato je g. Miklavčič v cerkvi javno napadel bansko upravo in oznanil da odslej noče več maševati v podružnični cerkvi v Razkrižu kot je doslej vsako nedeljo. Zaradi agitacije nekaterikov naj vzamejo starši svoje otroke iz slovenske šole v Šafarskem in jih dajo v hrvatsko šolo v Strigovi, je nekaj staršev res samostojno prepisalo otroke v štrigovsko šolo. Značilno pa je, da se je od 270 otrok, kolikor jih je na šoli v Šafarskem, samo kakih 30 otrok prešolalo v Strigovo, torej samo dobra desetina. Vsi drugi starši, to je skoraj 9/10, pa hočejo, da se njihovi otroci tudi verouka uče v materinskem slovenskem jeziku, kar je njihova sveta pravica in najosnovnejša pedagoška zahteva.

mesec, in to z ozirom na njihov izjemen položaj, ter prejšnja doklada 3000 din.

Razen teh treh dopolnil v omenjeni uredbi od 18. novembra 1939 ni ničesar novega in z ozirom na to izhajajo vse vesti o neklih novih dodatkih upokojenim predsednikom ministrskega sveta, ministrom in banom iz neobveščeniosti in nepoznanja dosedanjih zakonskih določb. (Iz kabineta finančnega ministra.)

Lord Lloyd v Belgradu

Belgrad, 24. nov. m. Davi je dopotoval v Belgrad angleški lord Lloyd, predsednik angleškega instituta za kulturno sodelovanje za inozemstvo. Na postaji ga je sprejelo in pozdravilo osebje angleškega poslanstva, v imenu zunanjega ministrstva ga je pozdravil svetnik dr. Gavrilović, v imenu prosvetnega ministrstva pa Velimir Janković, šef oddela za kulturne zveze z inozemstvom.

Angleški lord Lloyd potuje po anglofilskih centrih jugovzhodne Evrope, da bi se na licu mesta poučil o delovanju vseh anglofilskih društev. Za časa svojega bivanja v Belgradu bo stopil v stike z vsemi vodilnimi osebnostmi ter predstavniki anglofilskih združenj. Zvečer je bil sprejet pri prosvetnem ministru Maksimoviću. Jutri zvečer prireja njemu v čast lep sprejem angleški klub skupaj z društvom prijateljev Velike Britanije in Amerike.

Glas vojnih invalidov

Belgrad, 24. nov. m. Osrednji odbor Združenja vojnih invalidov je poslal predsedniku vlade Cvetkoviću, podpredsedniku vlade dr. V. Mačku, vojnomu ministru generalu Nediću, socialnemu ministru Budisavljeviću, pravosodnemu ministru dr. Markoviću in ministru brez portfelja dr. Konstantinoviću spomenico, v kateri se zavzema za vrhovno invalidsko sodišče ter nastopa proti nameri, da bi se njegova pristojnost v reševanju invalidskih vprašanj v drugi in zadnji instanci prenesla na apelacijska sodišča.

Železniška nesreča

Čuprija, 24. nov. m. V Čupriji sta na progi Spodnja Čuprija-Ravna Reka trčila skupaj lokomotiva in tovarni vlak, pri čemer je izgubljen življenje strojevodja, več oseb pa je bilo ranjenih.

Kolera v Varšavi

Berlin, 24. nov. AA. DNB.: S pristojne strani zanikajo poročilo angleških listov, da je v Varšavi zavladala kolera. Ugotovljeno je, da se do danes ni pojavil niti en primer te nalezljive bolezni. Res pa je, da so se pojavili nekateri primeri trebušnega tifusa in da so bili zaradi tega izdani ukrepi. Prebivalstvu so zapovedali, da se mora prijaviti zdravnikom, ki bodo dajali injekcije proti tifusu.

Anglija razprodaja zaseženo blago

London, 24. nov. t. Reuter: V Londonu so objavili, da bo javna razprodaja tistega blaga, ki so ga angleške ladje zasegle pri blokadi Nemčije. Nekaj tega blaga je pobralo že vojno ministrstvo, ostalo bo kupcem na razpolago. Med njim je 91.938 ton kavčuka, 245 ton posebnih kovin, kot volframove kovine, bakra in železne rude, 1000 ton železa, 2000 ton žita. Skupno bodo prodali 118.000 ton zaseženega blaga.

Belgrajske novice

Belgrad, 24. nov. m. Za šolekega nadzornika v Laškem je postavljen Ernest Vranca učitelj iz Studenca.

Belgrad, 24. nov. AA. Minister za trgovino in industrijo je odobril danes ustanovitev delniške družbe pod imenom »Jugopamuk a. d.« v Belgradu s kapitalom 1.100.000 din. Namen te družbe je trgovina in podpiranje gojitve bombaža ter izvoz jugoslovanskih kmetijskih pridelkov in rud, končno pa tudi uvoz tujih industrijskih izdelkov.

Hudobija ali bolna črnoglednost

Nekaj opomb k članku mariborskega »Večernika«

Maribor, 24. novembra.

V zadnjih dveh letih je bilo dovolj prilik, da smo se mogli razgledati po delu in uspehih v zadnjih dvajsetih letih, kar Maribor in njegovo zaledje živita v jugoslovanski državi. Ob teh prilikah se je pokazalo, da je javnost, zlasti pa naš časopisje, moglo ugotoviti nesporen napredek in dokaz volje ter sposobnosti za trdo delo, ki je rodilo uspehe, ki smo jih ob dvajsetletnici države s takim veseljem vsi brez razlike ugotavljali.

Zdi se nam, da je mariborski »Večernik« pozabil, kaj je pisal ob 20-letnici osvoboditve Maribora, ker sicer pač ne bi mogel dovoliti, da bi v njem zagledal beli dan uvodni članek od 23. t. m., ki ga ni mogoče drugače označiti, kakor plod hudobije ali bolne črnoglednosti.

V omenjenem članku daje vse dvajsetletno kulturno, gospodarsko in socialno delo Maribora v nič in pade celo na tako nizek in poden nivo, da naše javne delavce obdoži drobitarstva bivše c. kr. Avstrije. Članek, ki ga imamo v mislih, je tako značilen za znane kroge in ljudi, in tako poln ali hudobije ali bolne črnoglednosti, da je pač potrebno, da mu dostavimo nekaj ugotovitev.

Najprej moramo poudariti, da tlači slovensko zemljo mnogo takih široko razgledanih ljudi, ki si domišljajo, da so vključ pomanjkanju politične izkušnosti in brez socialnega in gospodarskega znanja ter študija, poklicani, da izrekaajo sodbe o naših političnih delavcih, ki jim vestno javno delo in znanje pač samo daje legitimacijo, da smejo voditi in v imenu večjega ali manjšega kroga nastopati. Celotako daleč se je pisec spozabil, da jim očita drobitarstvo c. kr. Avstrije in hoče tako nekaterim krogom dopovedati, da za samovlado v samoupravi zaenkrat nismo sposobni. Takih političnih domišljavev je med nami mnogo in tem je tudi treba pripisati krivdo, da se je v nekem delu našega ljudstva pričelo pojavljati mišljenje, da je pri nas vse zaniž in da je povsod drugod boljše in lepše. Tudi ta narodnostni greh se oprilejme pisca omenjenega članka, pa vkljub temu si upa govoriti o premajhni narodni utrditvi Maribora, ki da je posledica nesposobne slovenske politike.

Slovenski Maribor in vsi njegovi kulturni in politični delavci doslej pač še niso dobili tako umazanega udarca v obraz kakor v omenjenem »Večernikovem« uvodnem članku. En sam pisec, ki za Maribor zdaleka ni toliko delal, kakor kdorkoli med mariborskimi javnimi delavci, si predrzne pomandati v blato nesebično, tiho in poiztovalno delo mnogih slovenskih mož, ki so dobili priznanja od merodajnejših oseb, kakor pa je »Večernikov« pisec.

Nikakor ne bomo zašli v nasprotni ekstrem in trdili, da je vse storjeno, kar bi bilo želeli in kar bi bilo potrebno. Smelo pa trdimo, da je bilo volje in sposobnosti dovolj, ovire, v kolikor je bilo od ljudi ustvarjenih, pa niso nastopile pri nas v Mariboru ali v Sloveniji, marveč tam, kjer je bil centralizem ustvarjen in kjer je sam po sebi, pa nič dajal. Kako je s tem centralizmom, pa pisec gotovo dobro ve in tudi to ve, kdo ga je pobijal, le da tega svojega poznavanja razmer noče izpričati. Pisec bi moral vedeti, da ni dovoljeno vsega dosedanjega dela vreči v blato zgolj zato, ker Maribor pač še nima novega gledališča in umetniki do prihodnje spomladi še ne bodo imeli svojih rastavnih prostorov. In še to bi moral pisec vedeti, da življenje teče, da ni stoječa in smrtiljiva voda, in da prinaša s seboj vedno nove probleme ter da zaradi tega ni mogoče v enem samem razdobju rešiti nalog tako, da se nikoli več ne bi pojavile nove potrebe. Če se nasiti ena potreba, se že pojavi druga in tako ne bo nikoli trenutka, ko bi mogli reči, da ni nobenega vprašanja več, ki bi ga bilo treba rešiti. Kolikor je bilo najnujnejšega, je Maribor napravil, v kolikor so bila seveda sredstva na razpolago, v bodočnosti pa bo gotovo tudi uspešno reševal probleme, ki so se na novo pojavili in ki se še bodo.

Naj ta nekoliko krajši odgovor na daljše hudobno in bolno jadikovanje pomaga, da se bo v interesu zdrave in stvarne kritike izločila bolesta kritika, kar bo vsekakor v prid mariborskemu kulturnemu in javnemu življenju, ki je brez dvoma lepše in plodnejše, kakor pa ga vidijo ljudje, ki jim debatiranje in kritiziranje izpolni doberšen del njihovega življenja.

Nova komunistična taktika

Pod naslovom »Moskovska taktika« poroča madridski dnevnik »Ya« o pisanju moskovske »Pravde«, ki mladinskim komunističnim organizacijam nasvetuje, naj iz taktičnih razlogov sedaj opuste boj proti fašizmu in borbo za politični sistem ljudskih front. List nato ugotavlja, da politika boljševizma ostane slej ko prej nespremenjena. Tudi v Španiji ljudska fronta ni bila nič drugega kakor krinka, s katero je komunizem prevaril meščanske stranke, ki so pokazale neverjetno neznanje političnega in socialnega položaja in se zvezale s komunizmom. Španija je k sreči premagala ljudsko fronto in uničila sanje Stalina, pa tudi Francija sledi končno po mučnih izkušnjah njene-mu zgledu.

Sedaj pa, piše španski list dalje, išče Stalin nove krinke, da bi mogel prikrito nadaljevati s komunistično akcijo po državah. Sedaj se nasvetuje komunistični mladini, naj iz taktičnih razlogov govori, da se komunizem bori proti vlekakapitalizmu imperializmu. To pa brez ozira na najnovejšo imperialistično delavnost Sovjetije v baltskih državah. Koga bodo sedaj komunisti dobili, da se bo dal nalogati? — se vprašuje madridski list. Komunizem na vseh straneh poskuša, da bi izkoristil lahkovernost in nepoučenost ljudskih množic. Toda mi smo kravo morali plačati izkušnjo, da je za vsa krščanska Evropa Sovjetija s svojim komunizmom najhujši sovražnik...

Komunističen proglas »Zveze delovnega ljudstva«, ki so ga te dni izdali slovenski komunisti in o katerem smo včeraj govorili na uvodnem mestu, je prav takšen pokušus komunistične propagande, ki je preračunana na lahkovernost in nepoučenost ljudi. Le da je komunističen razglas »Zveze delovnega ljudstva« nekoliko zaostal za smernicami moskovske Kominterne, ker se še ni znašel v novem položaju in še vedno hlabro mlati po fašizmu, ter je pri tem čisto prezrl zvezo Sovjetije s Hitlerjevo Nemčijo. Pričakovati je, da bo kak bodoči komunistični »manifest« na Slovence že nekoliko boljše orientiran v zunanji politiki Sovjetije, in da se bo vojskoval le še proti »imperializmu zapadnih velesil«...

Nemški službeni list zavrača laži o razmerah v Nemčiji

Berlin, 24. novembra. t. Glasilo narodnosocialistične stranke »Völkischer Beobachter« objavlja dolg članek, v katerem zavrača vse lažnjive vesti, ki so se zadnje čase trosile o razmerah v Nemčiji. List pravi, da nemška vlada ne resničnih poročil o Nemčiji sploh ne ve, zato pa hoče »VB« naštetiti nekaj takšnih vesti, da bo javnost spoznala »s kakšno preprosto neumnostjo in lahkomišljenostjo dandanes lažejo o Nemčiji«. List označuje naslednje vesti kot lažnjive in neresnične:

1. Razneslo se je, da ima nemška tajna policija poseben oddelek, katerega naloga je, da odlepija pismene znamke zato, da bi našla razna revolucionarna gesla in pozive, ki jih nezadovoljni pišejo na prostor, kamor potem prilepijo poštne znamke.

2. Nadalje se je dne 3. novembra govorilo, da je v Nemčiji vrhovno vodstvo oborožene sile spremenjeno zaradi tega, ker so generali zavrnili načrt napada na Belgijo.

3. Angleški listi so objavili, da je tajna policija polovila in pozaprla vse tiste, ki so v zadnjih šestih letih bili zaprti ali poslani v koncentracijska taborišča.

4. Razneslo se je tudi, da nemška vlada v tajno policijo nima zaupanja in da je bila ustanovljena neka »tajna nadpolicija«, katere naloga je, nadzorovati tajno policijo.

5. Dne 10. novembra so bili baje veliki neredi v Düsseldorfu, Hannoverju, Hamburgu in Potsdamu in da je bilo pri tej priliki ustreljenih 18 oseb.

6. Inozemski listi so vedeli poročati, da je Hitler takoj po monakovskem atentatu odpotoval v neki manjši kraj v Thüringenu, medtem ko so istočasno na drugi strani objavili, da se je vrnil iz Berlina in se nahaja spet v Monakovem na pogrebu žrtv atentata.

7. Dne 10. novembra je Havas razglasila, da je med baltičnimi Nemci, ki so se preseljevali v Femišo, veliko število samomorov, češ da se ti Nemci proti volji vračajo v Nemčijo.

8. Istega dne je Havas poročala, da je bil politični predsednik Potsdama g. Wedel poklican v Berlin na poročanje in da je bilo kratek čas na to v nemških časopisih objavljeno, da je umrl nenadne smrti. Stvarno pa je res, da je Wedel umrl že mnogo prej na raku.

9. Dne 14. novembra so londonske »Times« poročale, da se v Berlinu dogaja, da neki neznani ljudje izkoriščajo zatemnitev mesta v to, da politično revolucionarne letake v žepu potnikov, ki jih potem, ko se luči spet posvetijo, razočarani vlečejo iz žepov in prebirajo.

10. Dne 14. novembra so ameriški listi pripovedovali, da je bil monakovski atentat pripravljen od bivšega nemškega cesarja, da so pri tej priložnosti zaprti tudi devet nemških generalov in 12 znanih odličnih osebnosti enostavno postrelili.

11. Naslednjega dne je angleški »Sketch« pripovedoval, da je princ Maks Badenski interniran v svoji hiši — isti princ Maks, ki je že umrl pred desetimi leti.

12. Dne 18. novembra poroča angleški »Daily Herald«, da je zavladal med nemškimi voditelji nemir in da na višjih nemških mestih drug drugemu več ne zaupajo, kar povzroča ohromitev vse državne delavnosti. V Nemčiji da je zavladal popolni kaos, popolna zmeda. K temu pristavljajo angleški radio še to vest, da so na Dunaju hišne gospodinje in tržne branjeveke napravile demonstracijo, v kateri so razgrajale s praznimi ladjami.

13. Dne 18. novembra je »Aftonbladet« napisal, da je nemška tajna policija pregnala v Pots-

Vohuni za kulisami vojne

Obmejni dogodek na nemško-nizozemski meji je vrgel žarko luč na borbe, ki se razvijajo za frontami med vohuni vojskujočih se držav

Amsterdam, 24. nov. t. Reuter poroča, da vzbujajo zadeva angleških vohunov Besta in Stevensa, ki sta bila na nemško-nizozemski meji prijeta od nemške tajne policije, ker sta se dala preslepiti, da imata pred seboj prave zastopnike opozicije v Nemčiji, vedno večje razburjenje. Nizozemska vlada smatra to stvar tako važno, da je izdala dolgo uradno poročilo, v katerem opisuje, kako se je stvar pripetila na meji pri Venloju, ko se je agentom nemške tajne policije, ki so čakali na meji posrečilo poleg angleških vohunskih agentov odpeljati tudi dva nizozemska državljana in sicer poročnika Kolpa ter haškega prevoznika Lemmensa. Kratko poročilo pravi med drugim:

Službena razlaga nizozemske vlade

Obmejni incident (ki se je pripetil dan po monakovskem atentatu) se je zgodil tako, da so nemški vohuni, ki so se predstavljali kot pooblaščenici, da z angleškimi vohuni v imenu nemške opozicije vodijo mirovna pogajanja, Angleže spravili na mejo, kjer so jih napadli in odpeljali. Angleža sta prišla na mejo z avtomobilom v spremstvu nizozemskega poročnika Kolpa, ki je dobil od vojnega ministrstva nalog, naj sestanku prisostvuje, da bo pazil, da se ne krši nizozemska nevtralnost. Nizozemski voz se je ustavil nekaj metrov pred nemško mejo.

Takrat je planilo iz nemške kavarne, ki je stala onstran meje, 6 mož, ki so začeli na Nizozemce in Angleže streljati, pri tem ubili nizozemskega poročnika, prevoznika pa ranili. Na to so vse štiri zgrabili in jih zavlekli čez mejo, kjer je medtem že čakal nemški avtomobil, ki je potem vse odpeljal v notranjost Nemčije. Angležema je bilo ime Best in kapitan Stevens, ki sta pripadala angleški vohunski centrali v Londonu, imenovani »Intelligence Service«. Vsa založila se je odigrala v kratkem času 3 minut, tako, da nizozemska obmejna straža ni mogla poseči vmes. Cela stvar je bila zelo dobro organizirana in z veliko spretnostjo izvedena. Nizozemska obmejna straža je potem pobrala veliko število praznih patronov, ki pričajo, da so imeli Nemci avtomatične pištole.

Službeno poročilo pravi, da je nizozemska oblast angleška državljana pustila na mejo v spremstvu častnika za to, ker sta pokazala takšne legitimacije, da ni bilo nobenega dvoma o tem, da sta v polslužbenem poslu, Angleža sta tudi povedala nizozemskim oblastem, da imata nalog, da se bosta z nemškimi odposlanci razgovarjala o

mirovnih pogojih v mali kavarnici na meji. Nizozemske oblasti so izbrale poročnika Kolpa, da prisostvuje tem razgovorom zaradi tega, ker je bil Kolp prisoten tudi prejšnji dan, ko sta Angleža imela razgovor z nekimi nemškimi zastopnikioma v isti kavarni. Toda Nemci prejšnji dan niso bili isti, kot pa naslednji dan, ko se je pripetil incident na meji ter ugrabitev obeh Angležev.

Angleško poročilo:

»Za resna mirovna pogajanja z nemško opozicijo je zvedela nemška tajna policija in jih preprečila...«

London, 24. nov. t. Reuter: V zvezi z uradnim poročilom nizozemske vlade o obmejnem incidentu ko sta bila angleška državljana Best in Stevens ugrabljena od Nemcev pri Venloju na nemško-nizozemski meji, je na merodajnih mestih v Londonu izšlo poluradno pojasnilo. To pojasnilo pravi,

da je predlog za proučevanje možnosti za mirovna pogajanja prišel od strani Nemcev in sicer od važnih osebnosti v narodnosocialistični stranki sami. Angliji se je zdelo, da bi se mogla pogajanja začeti na pametni podlagi. Toda potrebno je bilo, da se Anglija najprej prepriča o dobri veri Nemcev in njihovih predlogov. Zato je Anglija določila Besta in Stevensa, da poskusita priti v stik s zastopniki tistih Nemcev in da sprejmeta od njih mirovne predloge ter jih dostavita predstojnikom, da bi jih mogli proučiti in odločiti o tem, koliko so vredni. Best in Stevens sta to nalogo sprejela, ki ni bila niti v najmanjši zvezi s monakovskim atentatom. Anglija je obvestila tudi nizozemsko vlado o poslanstvu Besta in Stevensa, kar priznava tudi nizozemsko uradno poročilo o vsej zadevi. V nalogi, ki sta jo dobila Angleža, ni bilo nič, kar bi bilo v nasprotju z nizozemsko nevtralnostjo in je Nizozemska poslala tudi svojega častnika, da bi se na svoje oči o tem prepričal. Kako se je vse končalo, je znano. Himmlerjev agentom se je verjetno posrečilo, da so zvedeli za te sestanke na nizozemski meji in so ga preprečili na način, kot je znano. Toda stvar nima niti najmanjše zveze s monakovskim atentatom.

Očitki na naslov Nizozemske

Berlin, 24. nov. t. Reuter. Iz Berlina poročajo, da sta Best in Stevens živa in zdrava v berlinskih zaporih. Obmejni incident pri Venloju pa zna roditi še druge posledice. Nemška policija sedaj preiskuje vlogo, ki jo je igral nizozemski poročnik Kolp, ki je bil med incidentom ubit. Nemška policija sumi tega častnika, da je sodeloval v vohunski službi in bo v primeru, da se ji bo zdelo dokazano, da je sumnja resnična, napravila pri nizozemski vladi potrebne korake.

Angleški vohuni so polagali v Nemčiji peklenške stroje na trgovske ladje

Berlin, 24. nov. AA. DNB: »Völkischer Beobachter« prinaša obširen članek o delovanju britanskega »Intelligence-Servicea« (državnovohunske službe) in pravi:

V času od 18. nov. 1937 do 27. nov. 1939 se je pripetilo 15 primerov hudih eksplozij na tu-

Francoska poročila o „nameravanem vdoru na Nizozemsko“

Havasove informacije o odklonilnem stališču nemških generalov

V zahodnem časopisu so mnogo pisali o namenu Nemčije, da bi bila prekoračila mejo Nizozemske in to, češle zasedla, da bi lažje dosegla Anglijo s svojimi letali. Nemški službeni krogi so na te domneve vedno odgovarjali zanikalno, toda velikega pomena tem poročilom niso pripisovali. Sedaj je francoska agencija spet razširila neko poročilo o dogodkih, ki so preprečili nemško ofenzivo proti Nizozemski. To poročilo objavljamo po časnikarski dolžnosti, prepukajoč agenciji odgovornost za njeno verodostojnost.

Paris, 24. nov. t. Havas. Poročevalec na nemški meji poroča, da je dobil v roke točno poročila o tem, kako je bila preprečena nemška ofenziva proti Nizozemski 4 ure preden se je imela začeti. Dogodki so se razvijali takole:

Napad na Nizozemsko je bil določen za dne 12. novembra zjutraj. Pri posvetu, ki ga je nemški kancler imel s svojimi generali po monakovskem atentatu dne 8. novembra, je Hitler dejal, da je »Anglija zgrešila cilj« in da ta njen napad ne bo imel nobenega vpliva na sprejete sklepe. Ko so potem obravnavali vse podrobnosti vojaškega pohoda na Nizozemsko, je general Reichenau, ki je prej bodril k temu pohodu, opozoril kanclerja na zelo resna poročila, ki prihajajo v zvezi z obiskom belgijskega kralja pri nizozemski kraljici. Ta obisk znači, da bo Belgija stopila takoj na stran Nizozemske. Generalovi ugovori niso imeli uspeha in navodila, ki jih je dobil, so se glasila tako, da naj pripravi vse za napad za zvečer, dne 11. novembra. Zjutraj, dne 11. novembra je bil spet posvet v generalnem štabu. Ozračje je bilo bolj viharo. General Reichenau je spet začel odsvetovati, češ, vsa ofenziva je bila izražunana na predpostavki, da bo Belgija ostala nevtralna. Če bi se napad kljub temu izvedel, potem je nevarnost, da se Nemčiji podaja v veliko razočaranje, ki bi lahko imelo za posledico polom narodnosocialističnega režima sploh. Reichenau je pristavil, da je seveda pripravljen izvesti vsako povelje, ki ga bo dobil, toda v primeru, da bi načrti spodleteli, se bo pred vsemi svojimi četami ustrelil. Potem se je prvič oglašil tudi general Brauchitsch, ki je dejal, da nemški generali štab ne more prevzeti nobene odgovornosti za predstojeti načrt, ki ga »nabeden od prisotnih častnikov ne odobrava«. Zatem je bilo sklenjeno, da se načrt vhoda v Nizozemsko odstavi s dnevnega reda.

Angleži trdijo, da Nizozemska še ni varna

London, 24. nov. b. V inozemskih krogih je vzbudilo največjo pozornost, da sta dva vodilna nemška lista »Der Angriff« in »Börsen Zeitung« ponovno pričela ostro napadati Nizozemsko.

»Daily Telegraph« ugotavlja, da nemške čete na nizozemski meji niso bile zmanjšane in da je general Blaskovitz ustanovil sedež glavnega štaba v Wesselu, ki je oddaljen le 30 km od nemško-nizozemske meje. Dalje poroča isti list, da v Meidrichwerke v Duisburgu delajo noč in dan pontone, katerih izdelajo tedensko 40 komadov.

Nova romunska vlada

Bukarešta, 24. nov. AA. Havas. Mandator krone Tatarscu je sestavil novo vlado. Ob 21 bo nova vlada položila prisego. Verjeten seznam nove vlade je sledeč:

Predsednik vlade in notranji minister Tatarscu, zunanji minister Galencu, pravosodni minister Micescu ali Figureanu, minister za narodno obrambo general Ilcos, minister za letalstvo in mornarico general Teodorescu, prosvetni minister Andrei, gospodarski minister dr. Konstantin Angelescu, finančni minister Mitica Constantinescu, minister fronte za narodno obnovo Giurescu, minister za državna posestva Rosculec, prometni in gradbeni minister Cigirta, manjšinski minister Silvi Dragomiru, minister za javno varnost general Marinescu, minister za vere Nestor, minister za ljudsko zdravje Costinescu, minister za propagando Masoia ali Sotinu.

Angleški list o „evropski blokadi“

Torin, 24. novembra. AA. Stefani: Torinska »Stampa« prinaša daljši članek iz Švice s pregledom odgovora nevtralnih držav na minko in podmorsko vojno, na blokado, protiblokado, na represalije in protirepresalije, od katerih najbolj

jih ladjah, nemških, italijanskih in japonskih. Eksplozije so v vseh primerih povzročili peklenški stroji. Okoliščina, da so bili vsi ti zločini enako organizirani, je odkrila prvo sled za razkrinkanje povzročiteljev teh zločinov. Posebno sta trpela nemški parnik »Feronia« in italijanski parnik »Felice«. Na teh parnikih so našli dele peklenških strojev, ki so bili britanskega porekla. Razen tega so bili uslužbenci nemškega Gestapa že od leta 1936 v zvezi z »Intelligence-Serviceom«, ki ni vedel, da na ta način spremljajo njegovo delo. Vse te dokaze so zdaj potrdile izpovedbe angleškega stotnika Stevensa, ki je priznal, da je vodil to sabotažo iz Londona v prtiličju nekega poslopja, pod imenom »Oddelek za propagando«, pozneje pa v Pragi, posebno v maju 1938. Njegov pomočnik je bil nemški emigrant Petsch, ki so ga na zahtevo nemške policije aretirali, a kmalu nato spet izpustili, dokler ga niso pozneje na Danskem zaprli zaradi vohunstva.

100 vohunov med 50.000 Nemci, ki so svoje dni pribežali v Anglijo

London, 24. nov. AA. Havas: Današnji jutranji Daily Express piše, da so med 50.000 nemškimi in avstrijskimi begunci, ki so prišli v Veliko Britanijo, ko so se sovražnosti začele in ki so se pripravljali, da odpotujejo v Ameriko, odkrili nad 100 vohunov Gestapa. List pripominja, da je zelo verjetno, da so med nemškimi begunci še vohuni, ker angleške oblasti še niso končale preiskave. Tisti, ki so pod krinko beguncev zbiral gradivo o pravih beguncih in pa o državni obrambi, so zdaj v nekem koncentracijskem taborišču. V Veliki Britaniji je 74.000 Nemcev in Avstrijcev, med njimi 43.000 žensk.

Sodba zoper Auerja, Koržeta in tov.

Maribor, 21. novembra. Razprava je trajala do 1 ter se je ob 3 popoldne nadaljevala ter končala ob pol 8 zvečer. Popoldne so se v glavnem čitali izpovedbe prič, medtem ko so bile dopolne zaslišane le nekatere priče.

Nato je specializiral zastopnik konkurzne mase dr. Pretnar svoje zahtevke, v kolikor so bili upniki oškodovani v znesku okroglo 225.000 din. Istotako je drugi zastopnik specializiral svoje zahtevke kot zastopnik stranke Jugoslovanske tvornice šušar Sisak v znesku 20.630 din.

Nato je dobil besedo državni pravdnik Trampuš, ki je v svojem uvodnem govoru dejal, da si Auer ni mogel najti boljšega pravnega svetovalca kot ga je našel v osebi Maksa Koržeta. Med govorom državnega pravdnika pa je vstal obtoženi Korže in dejal: Takih stvari jaz nočem poslušati ter je zapustil razpravno dvorano. Med govorom državnega pravdnika je vzkliknil Korže, ki se je medtem spet vrnil nazaj v razpravno dvorano: »Resnica naj bo ali pa nič!« V svojem govoru je državni pravdnik predlagal obsodbo vseh obtožencev, glede Aura in Koržeta pa posebno strogo kazen.

Kaz. četrt na 7 se je umaknil senat k posvetovanju, ki je trajalo do pol 8. Ob pol 8 je razglasil predsednik senata dr. Cemer, ki sta mu prisodovala dr. Mihelčič in dr. Lečnik, sodbo, s katero so bili obtoženci krivi, vendar ne v cellem smislu obtožbe ter se obsojajo: Auer Anton na 1 leto in 6 mesecev robove in na 3 leta izgube častnih pravic. Maks Korže je bil obsojen samo zaradi krivega pričevanja na 7 mesecev strogega zavora in na izgubo častnih pravic na 2 leti ter na plačilo sodnih stroškov, ki se izrečejo za izterljivost ter na 2000 din povprečnine. Glede prikrivanja je bil oproščen. Istotako je bila obsojena njegova žena Terezija Korže na štiri mesece strogega zavora in na 2 leti izgube častnih pravic. Franc Cančala je bil obsojen na 4 mesece strogega zavora, na 2 leti izgube častnih pravic, na plačilo stroškov sodnega postopanja, na 500 din povprečnine, pogojno na dve leti. Njegova žena Antonija Cančala na tri mesece strogega zavora, na 2 leti izgube častnih pravic, pogojno na 2 leti. Viljem Bendič na 3 mesece strogega zavora in dvestoletno izgubo častnih pravic, pogojno za 4 leta. Anton Kolar na 400 din denarne kazni, v primeru neizterljivosti na 7 dni zavora, pogojno na 3 leta. Postopanje proti Fridriku Šapecu, ki je pobegnil čez mejo, pa je bilo izločeno. — Zasebni udeleženci so bili zavrnjeni na civilnovohunski pot.

Auer, Maks in Terezija Korže so si pridržali tridnevni rok za priziv, drugi obtoženci so kazni sprejeli.

Državni tožilec pa se ni zadovoljil s preizkušeno kaznijo in napovedal revizijo in priziv glede vseh obtožencev, razen Kolarja. Tudi med poslušalci se je slišalo neko mrmrjanje, ker so vsi pričakovali mnogo ostrejših kazni kakor pa jo je izrekel sodišče.

trpe nevtralne države, medtem ko vojskujoče se države počivajo za belonskimi utrdbami. Čudna je ta vojna, pravi švicarski dopisnik »Stampa«. Vojna, kjer uživajo vojaiki velemoderno udobnost na utrjenih mejah, udobnost e centralno kurjavo in električno razsvetljavo, udobnost, kjer jim prav gotovo ne primanjkuje hrane — medtem, ko se nevtralne države spreminjajo v koncentracijska taborišča in so obsojena na to, da si mora vsak njihov prebivalec zadržati pas, ker tvegaajo lakoto. To, kar se dogaja na morju, podira še poslednje iluzije, ki so jih gojile nevtralne države v zadnjih 20 letih. Lepa stavba iz kvart, zgrajena v Ženevi, na podlagi nauka o enakopravnosti med narodi, se je sesula. Isti moze, ki so v imenu enakopravnosti velikih in malih držav odklonili paket štirih, leta Anglija s Francijo in Nemčijo odločajo vojno na morjih blokado in protiblokado, katerih dejanski uspeh je, da se tajijske pravice malih držav. Vele-ele se niso sporazumele in podpisale pakta štirih, da zajamejo obetaneke tudi na manjših držav, eporazumejo so ee pa, da jih zaduše.

Des Moines, 24. nov. AA. DNB: Požar je uničil hangar mestnega letališča v Des Moinesu (Združena država Iowa). Zgorelo je 19 letal. Umrl je en delavec, dva pa sta dobila težke poškodbe. Stvarna škoda je zelo velika.

Položaj in potrebe našega kmetijstva

V. zasedanje Kmetijske zbornice v Ljubljani

Ljubljana, 24. novembra. Danes se je začelo 5. zasedanje naše Kmetijske zbornice, ki je sicer še mlada ustanova, pa si je vendar s svojim tihim in strokovnim delom pridobila že mnogo zaslug za izboljšanje položaja našega kmetijstva in vsega našega gospodarstva.

Sejo je vodil predsednik zbornice g. Martin Steblovnik. Zbornični svetniki so najprej odobrili zapisnik zadnje plenarne seje, nato pa poslušali poročilo glavnega tajnika zbornice g. dr. Lavriča Jožeta.

Poročilo glavnega tajnika

Iz obširnega referata g. dr. Lavriča posnemamo tole sliko o gospodarskem položaju tekočega leta zlasti z ozirom na posamezne kmetijske panoge.

Žito.

Zaradi izredno dobre žitne letine v l. 1938, bila je najbolj bogata letina, kar jo pozna svet, so padle cene tako nizke, kot so bile v časih najhujših gospodarskih kriz. Tudi letošnja žetev je bila po dosežanjih cenitvah zelo ugodna, dasi zaostaja za lanskim. Ker so zaradi lanske izredne letine ostale velike zaloge, računajo, da je v žitnih rezervah na razpolago 320 milijonov stotov za izvoz, dočim znana potreba držav, ki uvažajo le polovico, so cene tudi v tekočem letu popuščale. Pred izbruhom vojne so bile cene na vseh svetovnih trgih nižje kot pa lansko leto v avgustu. V početku vojne so sicer cene močno poskočile na vseh prekomorskih tržiščih, vendar je bil skok le začasen, pokazalo se je, da velikih kupcij, kot je namje upal žitni trg, ne bo. Evropske države imajo zaenkrat zadostne zaloge, poleg tega pa so zelo narasli stroški pomorskih transportov, kar ovira prodajo v Evropi.

V naši državi je cena pšenice mnogo nad ceno svetovnega trga, katera znaša, preračunana na našo pariteto, komaj 60—65 par za kg. Pri nas pa je bila določena cena 165 din za 100 kg, po kateri je imel Prizad kupovati pšenico.

Ker je bila letina še precej dobra, je letos do septembra Prizad nakupil 35.500 vagonov pšenice. Zaradi velike ponudbe je cena sredi septembra padla izpod Prizadove cene, celo na 90—100 din. Konec septembra pa so se cene zopet popravile, dosegle zopet Prizadovo višino in jo v zadnjem času zaradi velikih nakupov rezervne hrane za vojaštvo in za civilno prebivalstvo v smislu uredbe o rezervni hrani in tudi zaradi spekulacije, celo znatno prekoračile. Najbrž pa smo tudi več pšenice izvozili kakor pa bi smeli z ozirom na lastne potrebe.

Slovenija sama ne pridela dovolj žita ter ga mora kupovati. Deloma je tudi kmetičko prebivalstvo navezano na kupovanje žita. Zaradi tega ima Kmetijska zbornica težavno stališče. Kot zagovornica kmetijskih interesov ne more biti proti visokim cenam žita, na drugi strani pa mora štiti tudi interese tistega kmetičkega prebivalstva, ki mora žito kupovati. Da se prepreči vsaj delno visoke cene žita, ki jih morajo na žitu pasivni kraji plačevati žitno-rodnim krajem, je kmetijska zbornica zahtevala, naj se dovolijo znatni popusti za prevoz žita v pasivne kraje.

Tudi cene koruze so zaradi slabe letine sorazmerno visoke, znašajo 130—135 din za 100 kg. Kot pri pšenici so tudi pri koruzi cene znatno nad svetovno ceno.

Živina in prašiči.

Živinoreja je glavna panoga našega kmetijstva in predstavlja za kmeta najvažnejši vir dohodkov. Zato je gibanje cen živine za naše kmetijstvo gospodarstvo največjega pomena. Cene živine so pri nas višje kot na svetovnem trgu, zato je naš izvoz močnejši predvsem v Nemčijo, ki nam je pripravljena plačevati višje cene. Vendar pa Nemčija ne kupuje od nas toliko živine, da bi mogli držati cene splošno na tisti višini, kot jih dobimo od Nemcev. Italija, kamor tudi precej izvažamo, plačuje nižje cene, isto tako tudi ostale države, v katere še izvažamo, zato moramo za ta izvoz plačevati izvozne premije.

Naša letna produkcija goveje živine v vsej državi znaša okrog 1 milijon komadov, od tega zakoljemo povprečno 750.000 komadov, povprečni letni izvoz žive živine pa znaša okrog 60.000 komadov, tako da znašata domača poraba in izvoz skupno 810.000 komadov. V primeri z našo produkcijo znaša torej izvoz 7,5% če pa upoštevamo samo posamezne vrste živine, dobimo še znatno višje odstotke. Iz tega je razvidno, da more inozemski trg odločilno vplivati na razvoj cen. Zadnji dve leti pa nismo dosegli v izvozu povprečnih števil, kar je imelo za posledico bolj šibke cene.

Izvoz prašičev pa znaša pri letni produkciji 4.150.000 komadov, če upoštevamo tudi izvoz mesa nad 400.000 komadov. Letos smo izvozili do septembra živih prašičev 221.000 komadov, od tega polovico v Nemčijo, drugo polovico nekako pa v češko-moravski protektorat. Izvoz prašičev je tako močan, da vpliva na gibanje cen na domačem trgu. Ker je s pogodbami z Nemčijo, protektoratom in Italijo izvoz svinj zagotovljen v dovoljni meri, je pričakovati, da bodo cene tudi nadalje ostale čvrste.

Sadje.

Uspeh sadjarjev je odvisen od izvoza. Sedaj pride za izvoz v poštov ekoraj izključno Nemčija, ki nam je za leto zagotovila kontingent 3000 vagonov. Do sedaj je bilo izvoženih 700 vagonov. Z doseženimi cenami pa naši sadjarji niso bili zadovoljni. V dogovoru z Nemčijo so bile cene sicer določene tako, da so prišle 2,86 din za kg franko meja. Poleg tega je Prizad plačeval še premijo 25 par za kilogram. Vendar so trgovci plačevali sadjarjem znatno manj, kar je vzbujalo med njimi nerazpoloženje proti sedanjemu načinu izvoza.

Vino.

Povprečna vinska proizvodnja v Sloveniji znaša 400.000 hl in je namenjena le za domači trg. Izvoz slovenskega vina kakor tudi ostalih vin iz naše države je malenkosten in se giblje le med 2 do 4% celotne proizvodnje. Prizadevanja, da bi po priključitvi Avstrije k Nemčiji izvažali večje množine štajerskih vin v bivšo Avstrijo, so ostala brez uspeha. Doseči je bilo mogoče le malenkosten kontingent. Do konca oktobra smo izvozili slovenskih vin 1.360.000 litrov, kar je šlo ekoraj izključno v Nemčijo, dočim gredo banaška in daknatijska vina tudi na Češko-moravsko. Letošnja letina je bila na splošno slaba, kakovost

vin pa je dobra, tako da so se cene nekoliko izboljšale in je pričakovati, ker so zaloge izčrpane, da se bodo cene tudi držale.

Les.

Lesna kupčija je bila letos bolj živahna kot pa l. 1938. Do konca avgusta letos smo izvozili 819.000 ton lesa v vrednosti 636 milij. din, dočim smo lanskim leto v istem razdobju izvozili 609.000 ton v vrednosti 496 milij. din, kar pomeni povišanje za 30% po vrednosti in 35% po količini.

Povprečne cene leta 1939 so pri nas za mehki rezani les franko vagon in nakladalna postaja za kvaliteto in sortiment kakor gre od običajne žage, 345 din proti 320 din v letu 1938, 370 din v letu 1937 in 278 din v letu 1936. Vojna bo najbrž prinesla v našo lesno gospodarstvo nekaj sprememb. Verjetno je, da bo Nemčija, ki je zaradi blokade odrezana od nekaterih svojih dobaviteljev, kupovala pri nas več kot do sedaj. Italija bo najbrž imela še večji interes na našem lesu kot pa do sedaj, zaradi ovir, ki jim je izpostavljen pomorski promet iz severnih držav. Zadnji čas je kot velik kupec za les nastopala Anglija, pričakovati je, da bo hotela nakupe pri nas še povečati. Zaradi teh možnosti za izvoz smemo računati sedaj s stalnostjo v cenah.

Za njim je podal obsežno predsedstveno poročilo o akcijah Zbornice predsednik g. Steblovnik.

Predsedstveno poročilo

Iz poročila predsedstva o delu Kmetijske zbornice posnemamo tele najvažnejše ugotovitve:

Med vodilna kmetička vprašanja spada vprašanje cen za kmetičke pridelke, ki je v ozki zvezi z izvozom. Gozdarsko odbor se je pečal z vprašanjem izvoza črne gabra in smrekovega lubja in se je izjavil proti nameravani prepovedi, do katere tudi ni prišlo. Nadalje je odbor sklenil, da obvaruje škodo svoje pripadnike tako, da za lesno kupčijo izdela vzorce za kupoprodajne pogodbe za les. Na pritožbo, da se zlorablja nam dovoljeni kontingenti živine za izvoz, je odbor ugotovil, da večkrat nimamo zadostne množine kvalitetne živine za izvoz in so tudi cene živine na svetovnih trgih neugodne. Zbornica je zaprosila, naj bi se smeli interni dinarji porabiti tudi za pospeševanje izvoza vina in fižola, ki sta dva važna slovenska pridelka. Za izvoz našega sadja bi bilo potrebno poiskati še drugih tržišč, za kar bi prišli v poštov Anglija, Egipt in severne države. Za izvoz sadja so nam neobdodno potrebni silosi, katere potrebujemo v Ljubljani in Mariboru, pa se je zidava zavlekla, ker obe mestni upravi do zadnjega časa zato nista pokazali dovolj zanimanja. Glede cen pšenice je odbor mnenja, da ne gre zavarovati preveč visoko nad svetovno ceno, od česar ima slovenski kmet le izgubo ampak je treba zavarovati tudi druge proizvode, kakor n. pr. zlasti živino. Nadalje je potrebno dovoliti 75% popusta za prevoz žita v pasivne kraje.

Zbornica se je nadalje trudila za odpravo trdot po uredbi o likvidaciji kmetičkih dolgov in je doslej, da se šteje 8 ha gozdov za 1 ha orne zemlje, kar prihaja v prid našim kmetom. Ker je v Sloveniji okoli 3.400 ha neobdelanih kmetičkih posestev, je zbornica podzela korake, naj se ta zemlja vrne svojemu namenu. Se večje važnosti pa je

prehajanje kmetičke zemlje v nekmetičke roke in naj se zato v komisije, ki dovoljujejo prenos nepremičnin, imenujejo tudi zastopniki Kmetijske zbornice.

Dosežena je bila pocenitev cementa za kmeta na ta način, da bo imel vsak kmet pravico do povračila drž. trošarine na tisti cement, ki ga porabi za ureditev svojega gnojilišča in gnojilne jame. Z državno intervencijo naj se odpravi nesorazmerje med cenami umetnih gnojil in cenami kmetijskih pridelkov. Mnogi predeli Slovenije že od nekdaj hudo trpe zaradi pogostih povodnj, ki so letos v maju in juniju vnovič prizadele nad 35 milijonov dinarjev škode. Za prizadete kraje naj se odpišejo davki in vpoštevajo naj se tudi ekupne prijave občin. Za zavarovanje proti toči in zavarovanje živine še ni izgledov, kakor tudi ne za socialno zavarovanje.

Odbor je sklenil zahtevati maksimiranje občin-ske trošarine, prošlo zamenjavo vina za vse pridelke in okraje ter to, da mora plačevati trošarino kupec. Zbornica je sestavila tudi načrt uredbe za zavarovanje vinskih imen. Reševanje prošnje za breztrošarinski sladkor naj se poenostavi in prenesa na banovino. Odbor se je zelo zavzel za pocenitev modra galice, precej se je bavila tudi z novim viničarskim redom.

Seveda smo a tem navedli samo važnejše akcije naše Kmetijske zbornice v tekočem letu, ki pričajo o vsestranskem prizadevanju Kmetijske zbornice za ureditev precehih vprašanj našega kmetijstva. Neštete pa so še druge akcije, s katerimi se je bavil ta ali oni organ zbornice. Kajti zbornica je budno na straži ter vedno in s čim največjim poudarkom prijavlja stališče kmetičkega stanu, oz. se zavzema za njegove brige. Med drugim navajamo še, da se je zbornica pečala tudi z velikim nadlogo za kmetičko prebivalstvo, t. j. z delomržezi, zbornica je priredila o tem še pisemno anketo in namerava za-prositi bansko upravo, da uvede prišlo delo in uredi vprašanje nadležnega beračenja sploh.

Številna so mnenja, ki jih je zbornica podala o načrtih raznih zakonov, uredb, naredb, predpisov itd. Zavzela se je za revizijo loveškega zakona.

Zbornica je poudarjala na merodajnih mestih pomanjkljivost pouk kmetijstva v ljudski šoli, zato je sestavila tudi v ta namen potrebne učne načrte ter pripravila tudi potrebne učbenik. Smatra tudi, da je potrebno za Slovenijo ustanoviti kmetičko eredi-čno šolo za Slovenijo, za kar je dano pooblastilo v finančnem zakonu.

Zbornica namerava skupno s Kmetičko zvezo iz-dajati svoje glasilo in je bil v ta namen že usta-novljen poseben konzorcij, tako da bo glasilo kmalu prišlo izhajati.

Zbornica je nato sprejela preračun za leto 1940, ki izkazuje približno isto višino kot za 1939, le z malimi izpremembami. Doklada ostane neizpreme-njena.

Obsežna razprava se je razvila v zbornici o ukrepih, ki so potrebni proti stalnim povodnjim, ki prinašajo ogromno škodo našemu kmetijstvu. Ta razprava se bo še nadaljevala.

Zbornični svet je nato kooptiral za svojega čla-na g. inž. Antona Šivca, znanega gozdarskega strokovnjaka, ki je do nedavna vodil državno nadzor-stvo in pospeševanje gozdarstva. Jutri se zasedanje nadaljuje.

Naša zunanja trgovina po državah v oktobru

Objavljeni so uradni podatki o naši zunanji trgovini po državah v oktobru. V naslednjem pri-našamo izveček iz teh podatkov obnemem a po-datki za prejšnje mesece in lanske oktobra, da se vidi razlika med predvojnimi in sedanjim stanjem. Vzeli smo 10 najvažnejših držav v naši zunanji trgovini (v milij. din).

Uvoz:	okt. 1938	okt.	1939	sept.	okt.
Nemčija	156,3	209,15	132,1	212,9	
Italija	47,2	49,76	24,7	27,3	
USA	29,55	14,8	16,1	17,2	
Anglija	24,9	22,15	9,66	11,0	
Francija	13,75	8,8	4,06	1,14	
Češko-slovaška	13,5	29,0	15,17	17,6	
Grčija	11,45	3,54	5,1	9,0	
Madžarska	8,7	16,1	9,44	14,46	
Brit. Indija	8,44	5,0	2,3	4,6	
Švica	8,2	3,74	1,96	4,6	
Romunija	7,7	6,0	7,36	13,0	

Ta pregled nam kaže, da je od septembra na oktober narasel v prvi vrsti uvoz iz Nemčije, ki je že presegel lanskeoletno višino. Nadalje se je obnovil naš uvoz iz Anglije, USA, Italije, češko-moravskega protektorata, vendar je uvoz iz protektorata dosegel lanskeoletne številke. Zlasti se je oktobra povečal uvoz iz Madžarske in Romunije, ki sta nam kot nevtralni državi lahko dobavili več kot prej. Najbolj je padel uvoz iz Francije, ki je postal naravnost minimalen. Tudi uvoz evrov in ee drži dobro, kar dokazujejo podatki o uvozu iz držav, ki nam pretežno dobavljajo surovine.

Konferenca borz v Zagrebu

Pod predsedstvom predsednika zagrebske borze g. dr. Stanka Šverljuga je bilo 22. in 23. novembra redno letošnje zasedanje borz iz vse naše države. Ljubljansko borzo sta zastopala član g. Ferdo Nickelsbacher in tajnik g. Jože Kovač. Na zasedanju so bili ugotovljeni generalni tipi moke in sprejeti načrti za nove uzanice za trgovino s fižolom, bučnimi koščicami ter koro-zo-cinkvantom. Nato je delegacija razpravljala o splošnih uzanah za trgovanje z blagom, kjer je bilo najvažnejše vprašanje roka pri promptni dobavi ter dajanje dispozicij pri promptnih in terminskih dobavah (izvršitev nabeve). Vprašanje dajanja dispozicij ni moglo zaradi kompliciranosti dolgo časa priti do rešitve, pa je sedaj normirano po enotnih odred-bah, kar bo zelo koristno. Nadalje so razpravljali o sodnih taksah, izvršitvi razsodb itd. — Končno je delegacija razpravljala tudi o zgrad-

Izvozna trgovina za najvažnejše države nam pa daje naslednjo sliko (v milij. din):

Izvoz:	okt. 1938	okt.	1939	sept.	okt.
Nemčija	240,0	201,3	67,0	163,1	
Protektorat	15,1	107,7	54,6	90,56	
USA	17,2	3,1	29,45	67,0	
Italija	24,54	36,2	32,77	55,75	
Švica	7,04	13,2	12,2	29,1	
Anglija	15,95	32,15	5,6	21,5	
Madžarska	26,7	24,7	8,8	15,7	
Grčija	17,2	16,0	8,9	10,0	
Slovaška	—	12,7	0,5	8,8	

Pregled najvažnejših držav po izvozu nam kaže, da je meseca oktobra najbolj narasel izvoz v Nemčijo ter v države, ki so priključene nemškemu gospodarstvu sistemu, t. j. v češko-moravski protektorat in Slovaško. Izreden dvig beleži naš izvoz v severnoameriške Zedinjene države, ker smo izvozili tja skoro vee naš hmelj in smo imeli od tega velik dotok deviz. Tudi naš izvoz v Švico je izredno narasel, ker je Švica uvozila od nas zelo mnogo živine. Izvoz na Madžarsko se je od septembra na oktober podvojil, vendar še ni dosegel lanskega stanja. Tudi izvoz v Anglijo se je začel ugodneje razvijati. Slab pa je naš izvoz v Grčijo.

Med kupci pogrešamo v veliki meri Belgijo in Francijo. Belgija je doslej kupovala pri nas največ rud, koncetratov in kovin, katerih izvoz je zadnja dva meseca skoro popolnoma ponehal. Počasi se obnavlja tudi naš izvoz v sredozemske države in Južno Ameriko, kamor gresta največ les in cement.

bi silosov ter se je zavzela za to, da bi se silosi zgradili tudi v Skoplju ter v krajih, kjer so se deži domačih borz. Predsedništvo delegacije jugoslovanskih borz ima v letu 1940 borza v Skoplju.

Zvišanje plač v ljubljanskih trgovinah. Na svoji zadnji seji je uprava ljubljanskega Združenja trgovcev sklenila priporočiti vsem svojim članom, da vpoštevajo težavne razmere svojega usluž-stva in jim zaradi zviševanja cen življenjskim po-trebnostim zvišajo prejemke ali v obliki zvišanja plač ali posebnih draginskih dodatkov. Uprava je o tem sklepu obvestila po okrožnici vse svoje članstvo.

Pogajanja z Italijo. Ker je italijanska tekstil-na industrija tudi za stare zaključke zelo zvišala cene bombažnega predliva, je včeraj odšla iz Bel-grada na pogajanja v Milan posebna delegacija iz naše države, katero tvorijo zastopniki trgovinskega in zunanje ministrstva ter bombažne industrije. Stanje Slovaške narodne banke. Objavljen je drugi izkaz Slovaške narodne banke za 15. november, ki kaže v primeri z izkazom za 7. november povečanje zlatega in deviznega za-klada za 2,2 na 53 milij. kron, nadalje so se me-nična in čekovna posojila povečala za 6,6 na 365,26 milij. kron. Med pasivi se je zmanjšal obtok bankovcev za 60,8 na 1.307,8 milij. kron, dočim so se žirovne vloge povečale za 58,7 na 273,74 milij. kron. Državni dolg za emitirane bankovce je ostal neizpremenjen na 469,44 mi-lijonov kron.

Borze

Dne 24. novembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebski borzi je znašal 8.741.540 din, na belgrajski 4.961.000 din. Pro-meta v električnih je bilo na belgrajski borzi en mi-lijon 432.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaji:

London 1 funt	172.50—175.70
Pariz 100 frankov	97.50—99.80
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.—
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.—
Amsterdam 100 goldinarjev	2847.50—2885.50
Bruselj 100 belg	732.00—744.—

Ljubljana — Slobodno tržišče:

London 1 funt	213.00—216.29
Pariz 100 frankov	120.50—122.80
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.—
Zeneva 100 frankov	1228.18—1228.18
Amsterdam 100 gold.	2899.32—2937.32
Bruselj 100 belg	904.08—916.08

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40

Zagreb — Zasebni kliring:

Solum 100 drahem	36.65—36.85

Belgrad — Zasebni kliring:

Solum 100 drahem	36.65—37.35

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 9.865, London 17.41, Newyork 446.—, Bruselj 73.87, Milan 22.50, Amsterdam 286.70, Berlin 178.62, Stockholm 106.25, Oslo 101.87, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.40, Bu-dimpešta 80.—, ponudba, Atene 3.40 pon., Cari-grad 8.50 pon., Bukarešta 3.40 blago, Helsingfors 9.05 blago, Buenos Aires 104.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 436 —438
v Zagrebu 436 blago
v Belgradu 434.50—435

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 98—100, agrari 53—55, voj. šk. pr. 436—438, begl. obv. 80—82, dalm. agr. 74—76, 8% Bler. pos. 93—94, 7% Bler. pos. 90—91, 7% pos. Drž. hip. banke 98—100, 7% stab. pos. 91—94. — Delnice: Nar. banka 7.100—7.200, Trboveljska 205—215.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 96—97,50, agrari 53 denar, voj. šk. pr. 436 blago, begl. obv. 81 blago, dalm. agr. 75.50 blago, 4% sev. agr. 58 blago, 6% šum. obv. 75 blago, 8% Bler. pos. 93.50—94.25 (94), 7% Bler. pos. 89.75—91, 7% pos. Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. pos. 91—94. — Delnice: Nar. banka 7.100 denar, Priv. agr. banka 202 denar, Trboveljska 220 den., Gutman 50—53, Sladk. tov. Osijek 100 denar, Osj. livarna 150 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 99.50 den. (100), voj. šk. pr. 434.50—435 (435, 438.50), begl. obv. 79.75—80.25 (80), dalm. agr. 75—75.25 (75), 4% sev. agr. 51.50 denar, 6% šum. obv. 72.50 do 73.50, 8% Bler. pos. 93.50—94 (94, 93.75), 7% Bler. pos. 89.75—90 (89.75), 7% pos. Drž. hip. banke 99.50 denar. — Delnice: Nar. banka 7.200 denar, Privil. agrarna banka 203.50—205 (206, 205).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica. Bač., okol. Novi Sad 188/90, srem. 187/89, slav. 188/90, gornja bač. 189/191, bač., ladja Tisa 190/92. — Koruza Bač., etara 140/42, ban., etara 137/39, bač., nova pariteta Indija 111/13 Tendena etalna. Promet urednji.

Sombor. Pšenica. Bač., srednja, bač., bač., okol. Novi Sad 185/87.50 bač., okolica Sombor 185/87.50, gornja bač. 190/92.50 srem., slav. južna ban. 185/87.50 gornja ban. 190/92.50 bač., ladja ka-nal 185/87.50 bač., ladja Begej 187.50/90 bač., Tisa šlep I in II 187.50/90, bač., ban., ladja Dunav 182.50/85. Ovea. Bač., srem. slav. 148/50, Rž. bač. 150/55. Ječmen. Bač., okol. Sombor, srem. 160—165, bač., sromlad 68 kg. 190—95, baranjski 69/kg 195/200. Koruza. Bač., prompt. 140/42.50, bač., nova sušena 132.50/35. Moka. Bač., og ožg 275—95 253/75, 235/55, 215/35, 185/95, 120/30. Otrubi. Bač., srem. 117.50/22.50. Fižol. Bač., beli novi 2% 360—370. Tend. prijazna. Promet 127 vag.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V Ljubljani — mesto dne 22. novembra 1939. Voli: I. vrste 5.50—6.50, II. vrste 5—5.50, III. vrste 4—4.50, telice: I. vrste 5.50—6.50, II. vrste 5—5.50, III. vrste 4—4.50, krave: I. vrste 4—4.50, II. vrste 3.50—4, III. vrste 2.50—3, teleta: I. vrste 6—7, II. vrste 6, prašiči: domači špeharji 9, pršut-tarji 8—8.50, sremški špeharji 10.50—11 din kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste prednji del 12, zadnji del 14, II. vrste prednji del 10, zadnji del 12, III. vrste prednji del 8, zadnji del 10, svin-jina 16—17, slanina 15—17, svinjska mast 21—22, čisti med 18—21, surove kože: goveje 12—16, te-leče 16, svinjske 5—10 din kg. — Pšenica 245, ječmen 195—220, rž 195—200, oves 200—230, ko-ruza 175—185, fižol 450, krompir 150—200, seno 750—1000, slama 30, jabolka: I. vrste 500, II. vrste 350, III. vrste 250, hruške: I. vrste 700, II. vrste 500, III. vrste 300, suhe češnje 500—800, moka: pšenična 345—375, koruza 240—250, ajdova 400—600 din 100 kg. — Drva 100—110 din kub. m, jaja 1.25—1.50 din komad, mleko 2.25 liter, su-rovo maslo 22—36 din kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 10—13 din, fineže sortirano vino 14—16 din liter.

Živinski sejmi

Na Teharjih pri Celju je bil v četrtek velk živinski in kramarski sejem. Prodanih je bilo 95 glav, med temi: 36 volov, 26 krav, 17 telčk, 14 juncev in 2 konja. Na sejmu je prišlo zelo veliko ljudi, vendar je bilo prodano malo ži-vine, ker kmetje še zaradi nizke cene vedno držijo živino doma. Cene so se sukale: voli 3 do 5.30 din, krave 3 do 4.50, telice 4.50 do 5 din.

Slovaški kliringi. Slovaške klirinške ter-jatve do češko-moravskega protektorata znašajo na blagovnem računu A 366 milij. slovaških kron, na podračunu B 22, na posebnem računu pa 25 milij. kron. Na blagovnem računu z Nem-čijo so bila izvršena vsa izplačila do 11. avgu-sta 1939. Vse nakaznice, ki so prišle iz Jugosla-vije, Italije in Romunije, so bile izplačane.

CHARLES BOYER

idol vseh žena v pretresljivi ljubavni drami marine oficirja. — V filmu je pokazana do-seđaj največja pomorska bitka na platnu.

Kino Malica tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

Povratek

po slovitem romanu Claude Farrera

Nabavite vstopnice v predprodaji!

Vojska in njene posledice:

V borbo proti draginji!

Ljubljana, 24. novembra.

Ohranili smo mir na zunaj — ali ga bomo tudi na znotraj

Ko je v prvih dneh meseca septembra tega leta zagorelo na dveh straneh Evrope in ko je vstopilo v vojno največje svetovno cesarstvo, se je pač po pravici povsod opazal strah in preplah, ali se bomo ohranili v varnem, mirnem zatišju, tako nekako za ogrom, da bo šel hudi prepiti mimo nas in da se na nas ne bo vsula nevihta, ki bi nas lahko ranila za desetletja. V prvih dneh septembra se je naš mali človek — delavec, obrtnik, kmet in uradnik s strahom oziral na vse strani in rad prinašal tiste prve in najhujše žrtve, ki so bile potrebne, da smo se zaščitili pred vsem najhujšim. S kakšnim lagodjem smo nato vsi po vrsti ugotavljali, da se je politika naše modre vlade tako lepo obnesla, kajti ostali smo nevtralni in mirni. Mir na zunaj nam je ohranil toliko lepih dobrin: družine so si ohranile svoje očete, dednike, opesani starši so pri kmečkih domovih ohranili krepke in močne sinove in vsa naša prosveta in uprava skrbi nemoteno naprej za miren in dostojen razvoj naše lepe domovine in vse države.

Toda udarec prvih dni je bil res zelo hud; samo močni ženci so lahko modro in brez skrbi pogledali dogodkom do dna in so vzdržali zapirajoč v čas in razmere, ki bodo počasi uravnovesile položaj, ki se je v začetku jeseni zamajal. Vojna je zopet zavirala nad polovico zemeljske oble, fronte še ne krvave preveč, a vsi tisti, ki so preživeli prvo svetovno vojno, to se pravi vsi tisti, ki so sedaj redniki svojih številnih družin, ali pa gospodarji na svojih kmetijah, so se upravičeno z grozo spomnili vseh tistih stvari, ki požro med vojno več nedolžnih žrtev kot pa krvavo orožje v prvih borbenih vrstah. V prve vrste javnega življenja so zopet začeli stopati tisti strašni pojavi verižnikov, oblastnih trgovcev na debelo, in pokvarjenih predstavnikov oblasti; ti sejejo ob takih časih v zaledju strah in trepet, izrabljajo pomanjkanje in če bi lakota in boleznj tudi ne zmogle zdravja naših družin — izsesali bi jih ti predstavniki »gospodarskega« življenja in narodnega blagostanja. V pohlepu po denarju človek zdviga kot zver tudi čez trupla svojih najbližjih! Vojna ne bi bila popolna v svojih strahotah, če ne bi naslikala na vse ogle in na vsa vrata teh strašnih prikazni, ki sesajo zaledju kri v daljših kurkih, kot pa teče na frontah.

Ohranili smo si mir na mejah, ki nikjer na naših mejah ne teče, v zaledju pa so se ljudje že zbegali — nevtralnosti ni v naših gospodarskih podjetjih, ni v družinskih shrambah in ni v zaskrbljenih kmečkih domovih. Včasih je veljalo načelo, da so politiki prvi izgubili živce, spustili vajeti iz rok in zažgali petelina na mejah, tokrat pa se je nehotelo zamajalo od spodaj, ljudje so se prvi preplašili. »Nevtralnost« je izginila iz src in vse, je vdrlo na trg, kakor da imamo res že vojno za petami in bo vsega zmanjkalo v 24 urah.

Nesrečo in nepoučenost pa surovo izrabljajo

Kdo bi zameril tistim našim materam in tistim našim očetom, ki se spominjajo grozot svetovne vojne, če so se jih tokrat spomnili in so se hoteli oskrbeti za najhujše, dokler je bil po njihovem še čas. Da so pravilno računali na zlobo verižnikov, trgovcev na debelo in pokvarjenih nadzornikov, se vidi iz tega, da so trgovci konec septembra, posebno pa oktobra in novembra začeli hudo navijati cene. Manjšim trgovcem je kar nenkrat zmanjkala zaloga; če so hoteli postreči vsem, so morali delati pač tako, da so dajali svojim strankam manjše obroke, kar je strah med kupci še povečalo. Manjši trgovci in obrtniki tega gotovo niso delali iz kakšnih izrednih namenov po velikem dobičku; zato imajo pač premajhne zaloge in nikakih skladišč. Prepogosto se je potožil marsikak manjši trgovec kar odkrito, da mu je tega ali onega zmanjkalo zato, ker mu trgovec na debelo ne mara več dostaviti tega ali onega. Verižnik že čaka na povišanje cen, pri tem pa se izgovarja, da mu je zaloga pošla, da čaka na novo blago itd. Trgovci na debelo so priprli na ta način prav najbolj potrebna živila: moko, riž, sladkor, kavo, olje in slično, ljudje pa so v svoji zbeganosti nato pomislili kar naprej in

si rekli, da bo zmanjkalo še tega in onega. K temu so pritisnili še prišepetavanja, da bo tega ali onega sploh izostalo, in ljudje so začeli kupovati tudi take predmete, ki si jih kupujejo navadno vsako drugo ali tretje leto. Denar je bilo treba vtakniti v blago, nastalo je silno povpraševanje — in blaga je res ponekod moralo zmanjkati. Še lažje pa ga je bilo skriti za čase, ko bo še vse dražje in ko bodo ljudje za blago dajali še več denarja.

Takšno draginjo moramo preprečiti

Iz vsega tega vidimo, da je bilo povpraševanje po blagu pri nas pretirano; pretiranost je slonela na zbeganosti ljudi, ki so računali na to, da se bo tudi pri nas moralo vse tako ponoviti, kakor se je drugod. Najhujše se ni zgodilo, zgodilo pa se je tisto najhujše, da smo zopet morali ugotoviti, da imamo med seboj ljudi, ki že komaj čakajo na veliko nesrečo, da bi izrabili stisko in pomanjkanje ljudi, navijali cene in verižili, verižili tako, da bo tekla kar vroča kri od njihovih umazanih rok. Med našim ljudstvom hodijo sedaj ljudje, ki hujskajo v socialnem smislu, izrabljajo že zbeganost, stisko in draginjo ter govore, da bo kmalu zasijal njihov paradiz na zemlji. Prav istočasno pa se med našimi salonskimi zborovalnimi gospodarstveniki že spreha človek, ki že veriži in žuli ter izrablja to žalostno konjunkturo, pri tem pa v svojih jeremijadah užaljeno grozi na vse strani: »Čakajte, tudi v novem položaju bomo mi komisarji!« Torej prav isti profit kot sta si ga v letu 1917 napravila iz paradizne revolucije židovski agitator in židovski verižnik.

Zato moramo z vso strogostjo in kruto zahtevati od oblasti, da poseže z vso silo svoje moči v te razmere in najhujše kaznuje tiste, ki tako brezvestno izrabljajo že sedaj našega malega človeka. Govore, da komisije za kontrolo cen že delujejo. Toda to je premalto! Verižnikom bi bilo treba ne samo odvzeti koncesijo, ampak njihova imena bi bilo treba sproti Objavljeno je bilo, da je že več trgovcev na delajo v drugih državah. Baje so te dni zaplenili nekemu surovinarju na debelo tri vagonne surovine, ki jih je prikrival, in s tem oviral delo manjšim obrtnikom. Z imeni na dan! Naj ljudje vedo, kdo so tisti kapitalisti, ki imajo tako malo vesti, da bi zlezla še skozi šivankino uho. Objavljeno je bilo, da je že več trgovcev na debelo prijavljenih na sodišče in da bo več zanimivih razprav! Pa da se ne bo zgodilo to, kar se tako rado zgodi, da bodo ti gospodje dosegli tajnost razprav!

Sami pa lahko tudi mnogo storimo za pobijanje draginje

Ta huda kriza na našem trgu, ki tako zelo tepe našega malega človeka, je znova lepo pokazala, kako velika je še razdrapanost med našim trgovstvom in prekupevalstvom, to je tistimi, ki so v raznih državah in med raznimi narodi po več stoletij bili največji podporniki vsega kulturnega dela. Koliko lepih stvari in del se je med drugimi narodi ustvarilo z mečenskim gibanjem iz trgovskih krogov. Pri nas tega ni — izrabljanje sedanje draginje je lepo pokazalo, zakaj med temi ljudmi ne more biti plemenitih nagibov.

Če ljudje tako že ne morejo preveč zaupati tem gospodom, tedaj pa naj se zavedajo tega, da je glavno pri vsem tem pač eno sredstvo: mirna presoja. Vedeti moramo, da je res, da bo ta nesrečna vojna vplivala tudi na naš trg, vendar pa moramo objektivno nevtralnost ohraniti tudi do lastnih gospodarskih in notranjih pojavov, ne pa samo do zunanjih. To se pravi, da moramo skrbeti za to, da se bodo vse stvari med nami čim bolj urejeno razvijale, vsako nepoštenost ali nerednost pa moramo takoj razkrinkati in poiskati čim prej njen vzrok. Na svojem slovenskem ozemlju bomo z malo dobre volje to lahko dosegli. Nikakor se pa ne dajmo preveč begati po tem ali onem pojavu, ki je nujen zaradi vojskovanja v Evropi. Mirno mo-

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKL VSI ZAVEDNI SLOVENC, DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

ramo gledati na vse in presoditi vse čim bolj previdno. Če pa bomo vzeli vse prehudo, tedaj bomo res potrebovali za ozdravljenje najhujših in najdražjih injekcij. Injekcije pa zmeraj škodujejo vsemu organizmu; preprečimo jih pa lahko s primerno higieno na gospodarskem in trgovskem trgu. Ta higiena bo pa uspevala sa-

mo tedaj, če bomo mirno vsi pri njej sodelovali in vsi zanjo skrbeli.

Da pa ne bomo v vsem tem preveč nejasni, bodimo kar odkriti in predlagajmo, naj vsi skupaj budno pazimo na vse, kar se dogaja na trgu. Vsako nerednost ali izrabljanje prijavimo takoj oblastem; šele tedaj bomo lahko zahtevali, da nam oblasti povedo, kako izvajajo svojo kontrolo nad vsem, kar se dogaja s cenami na našem trgu. Ko bomo izsilili strogo kontrolo cen, bomo tudi lažje razumeli razne odredbe, ki bodo mogoče sledile; vsem odredbam bomo namreč zaupali! Prav pa je, če z vso silo zahtevamo kazen za tiste, ki so to draginjo umetno izrabili, na denarnem trgu pa skušajmo doumeti posledice, ki niso odvisne samo od nas, ampak od položaja v Evropi in na svetu.

Važni socialni sklepi celjskega mestnega sveta

Plače uslužbencev celjske občine bodo prilagodili rastoči draginji

Celje, 24. novembra.

Na današnji seji celjskega mestnega sveta, ki se je pričela ob pol 7 zvečer in jo je vodil predsednik g. dr. Alojzij Voršič, se je poleg drugih važnih zadev razpravljalo o danes najbolj perečem vprašanju, kako pomoči ob veliki draginji delavcem in nameščencem celjske mestne občine. Pri bitu moramo, da se celjski mestni svet dobro zaveda, da je poleg vprašanja brezposelnih brez dvoma ena izmed najvažnejših socialnih vprašanj vprašanje družine. Tako imata iste prejemke samec in oče številne družine, jasno pa je, da s plačo, ki jedva zastopuje samcu, ne more izhajati tri-štiri- pet ali več članska družina. Tem težnjam delavstva je celjska mestna občina ustregla z novim delavskim redom, na katerem se že dela. Ker pa se bo to vprašanje rešilo po sklepu zastopnikov avtonomnih mest enotno za vsa slovenska avtonomna mesta, je smatral personalni odbor že lanske leto, da se z vprašanjem plač družinskih očetov ne čaka in je že lani sporazumno s finančnim gospodarskim odborom in odborom za občinska podjetja predlagal socialni referent g. prof. Mirko Bitenc, da se delavcem mestnega poglavarstva in mestnih podjetij, ki niso zaposleni pri pomožni akciji, prizna od 1. okt. 1938 dalje družinske doklade za otroke in sicer po 50 din za vsakega otroka do 16. leta. Pripomniti moramo, da so obremenile vse družinske doklade za otroke delavcem mestno blagajno za okroglo 60.000 din. Za doklade pa so zaprosili tudi delavci, ki so zaposleni pri pomožni akciji in je socialno zdravstveni odbor meseca decembra lani sklenil, da se delavcem, zaposlenim pri pomožni akciji, prizna od 1. dec. dalje doklada za otroke in sicer v dobi zaposlitve za vsak dan po 2 din za vsakega nepreskrbljenega otroka do 16. leta. Mesečno je normalno 25 delovnih dni in tako znaša ta družinska doklada za vsakega otroka pri normalni, polni zaposlitvi 50 din.

Mestni svet je obenem sprejel dva važna pravilnika, pravilnik o podeljevanju rednih in izrednih podpor ter pravilnik o ureditvi mezd stalno in začasno zaposlenih delavcev pri celjski mestni ob-

čini. Oba pravilnika sta najskrbnejše proučena in takih nima najbrž nobeno mesto v državi.

Z ozirom na draginjo, ki je zelo močno zadel zlasti delavstvo in nameščence, je predlagal socialni referent g. prof. Mirko Bitenc, da se s 1. decembrom 1939 zviša najnižja urna mezda delavcem, zaposlenim pri pomožni akciji, od 2,75 na 3 din in prizna do preklica izredna draginjska doklada: vsem delavcem se zviša urna mezda za 50 par; vsem pogodbenim in pragmatično nastavljenim uslužbencem ter dnevničarjem in upokojenecem se zvišajo celotni prejemki (v gotovini in naturi) oziroma pokojnine do 1000 din za 15 odst., od 1000 do 2000 za 10 odst. in od 2000 do 3 tisoč 5 odst. Povišanje izredne družinske doklade bo obremenilo mestne finance letno za okroglo 360 tisoč din. Pri delavcih bo znašala ta izredna družinska doklada in sicer pri delavcih z višjo urno mezdo za 10 odst., pri delavcih z nižjo in manjšo mezdo pa 25 odst. Tako bo delavec, ki zasluži 600 din, prejel sedaj 750 din. Tako vidimo, da celjski mestni svet predvsem gleda in skrbi za nižje sloje.

Na današnji seji se je osnoval nov socialni in zdravstveni odbor. Dosedaj je bil le zdravstveni socialni odbor. Socialno skrbstvo mesta Celja bo urejeval v bodoče mestni svet po svojem socialno političnem odboru in oddelku za zdravstvo in socialno skrbstvo mestnega poglavarstva. Po pravilniku 6 statuta socialnega skrbstva za mesto Celje so bili izvoljeni v novi odbor: predsednik socialno personalni referent g. prof. Mirko Bitenc, podpredsednik Josip Jagodič, kot člani: Krajnc Ludovik, Lukman Franc, Repnik Anton, Kramer Vinko in Plankner Martin. S tem je prenehal zdravstveni socialni odbor in je bil izvoljen nov zdravstveni odbor: gg. dr. Skoberne Jurij, Šmigovec Viktor, Lukman Franc, Jagodič Josip in Pibrovce Rudolf.

Socialni referent g. prof. Mirko Bitenc je obenem poročal o podpori najbednejšim družinam. 200.000 din, ki jih je daroval ob priliki poroke tovarnar g. Avgust Westen, bo socialno politični odbor na njegovo željo razdelil najbednejšim rodbinam z večjim številom otrok.

LISTEK

Viktorijan Demšar:

Med ameriškimi Slovenci

(Konec.)

Nekateri starši so v tem res mojstri, tako da otroci naravnost hrepenijo videti stari kraj. Eden ali drugi pa mi je že naravnost rekel: »Za hranim, da bi mogel enkrat iti v Slovenijo.« Kdo bi ne bil vesel takega fanta in dekleta! O, kako bi bilo to potrebno in koristno za narodno zavest, da bi čim več tamkaj rojenih prišlo k nam na obisk in pogledalo, kako lepo je tu, čeprav ni bogastva v hišah in žepih, toliko več pa je vrednosti v prelepi naravi, ki je res kosček raja. Tu pri nas zaenkrat ne najde take udobnosti, kot jo je doma navajen, vendar teh naravnih lepot pozabiti ne more. Ponosen postane na domovino svojih prednikov in z večjim veseljem ohranjuje svoj materni jezik.

Prav tako so pa tamkajšnji rojaki hvaležni, da se je domovina začela zanje resno zanimati, in to ne samo tedaj, kadar potrebuje dolarje, temveč tudi z obiski. Težko je zadosti poudariti, kako zelo se je dvignil narodni ponos in zavest prav zaradi obiska prevzvišenega vladice dr. Rožmarna in ljubljanskega župana dr. Adlešiča. Z nekim posebnim zanosom se obeh splošno spominjajo. Podobno tudi drugih ne

morejo pozabiti, ki so zadnja leta tjakaj prišli. Prav tako so bili hvaležni za letošnje obiske. Starši so rekli, in tudi vprčo svojih otrok niso skrivali: »Iz dna svojega srca se veselimo obiska vsakega rojaka, zlasti še izobraženega, ki pride med nas, da vidijo naši mlajši, da v stari domovini nismo zaostali ljudje, zakaj še marsikdo sodi stari kraj po neizobraženih starših, ki so morali v tujino za kruhom!« Narodna zavest se pri mnogih mlajših dviga in raste. Pa če bi jim od slovenstva drugega ne ostalo, jim bo ostala zavest: »Domovina naših prednikov je kulturna in spoštovana po delavnem in kulturno visoko stoječem slovenskem narodu!« In čeprav bi morda ne znal več slovenski, bo gotovo vsaj izjavil: »Amerikanec sem — pa tudi Slovenec!«

Zato so bili vsi ti naši ljudje v preteklem poletju že zaskrbljeni, kaj bo s staro domovino v tej evropski zmedi. Videti je bilo, da njihova ljubezen ne bo ostala samo v besedah, temveč da so pripravljani ji tudi pomagati. Odlični ameriškani Slovenec g. kanonik Father Oman je poln mladeniškega znanosa vprčo družbe dr. Pavla Brežnika, urednika Klančarja in Turka ter mene izjavil tudi: »Ako bi bilo treba braniti Jugoslavijo, tudi Amerikanci z vsem srcem pristopimo, da branimo to prelepo zemljo. Jaz sam bi pa šel rad tudi v boj, če bi mogel!« Oči so mu žarele, iz srca mu je prišlo, in nas je vse globoko prevzela ta izjava. Da, res, ti naši ljudje mislijo na domovino; to je pokazal tudi velik romarski shod 6. septembra t. l. pri Materi božji blizu Milwaukeeja, kamor so šle slovenske množice, da prosijo za mir v domovini.

To narodno zavest v obilni meri podpirajo poleg prosvetnega in župnijskega organizacijskega delovanja tudi razni časopisi, ki pa imajo za mlajše že angleško prilogo. Prav tako ne smemo prezreti nedeljskega prenosa slovenskih

narodnih pesmi in godbe v radiu, kar vsi tako radi poslušajo.

Da ne pozabijo na svoje domače kraje in na domače običaje, tudi svoje naselbine imenujejo po večini, ki tam prebiva: kot ribniška, žužemberška, vrhniška, belokranjska, loška, poljanska itd. Prav tako se opazi na glavni cesti v Euclidu-Clevelandu napis: Ljubljana Avenue. Hvala Bogu, naš narod ima močnejšo narodno zavest v silnem ameriškem narodnem morju kot marsikateri drug narod.

Najmočnejši vpliv pa ima seveda slovenska katoliška župnija, kjer se vrši služba božja kot doma, slovensko petje, slovenska pridiga in slovenske molitve. Tako naj v par besedah omenim versko življenje naših rojakov. Ako samo to povem, da so sami zgradili in vzdržujejo svoje župnijske cerkve, župnišče, župnijsko šolo (ki je enakovredna državni!) in stanovanje za učiteljske moči ter skrbje za svoje duhovnike in učiteljstvo, potem že lahko presodite, da niso slabi katoličani. Najodličnejši možje in fantje iz župnije zbirajo kot kolektorji v cerkev prinese zalepke, v katere so verniki že doma dali svoj dar. Poleg tega pa tudi po hišah zbirajo. Tedaj sem mislil in se vpraševal: »Kaj neki bi naši rojaki doma rekli, če bi čisto sami vsak v svoji župniji morali skrbeti za zidanje in vzdrževanje cerkve ter zgraditi najmodernejšo šolo poleg davkov za državo, dalje župnišče in učiteljska stanovanja in vso opravilo ter potrebščine v vseh teh poslopih poleg primerne plače iz svojih sredstev skrbeti in ali bi se v naših župnijah našli možiki, ki bi brez sramu smatrali kot častno nalogo? Ker to vprasanje se bojim odgovoriti. Vsa čast ameriškanskim rojakom, ki so v vseh stvareh — resnično napredni! Požrtvovalnosti, ki je tudi pri nas marsikje velika, pa se vendar moramo še in še učiti pri svojih ameriških rojakih, pa tudi onega pravega katoliškega ponosa in zavesti, ki

tako diči zlasti moškega, se lahko učimo pri njih.

Jasno pa je, da se dobe tudi kot doma, ki se ne zavedajo tega, da je s Slovencem tesno združena tudi katoliška vera. — Bili so tudi časi, ko tamkajšnji Slovenci niso imeli organiziranega verskega življenja po svojih naselbinah, temveč so se morali zadovoljiti z irsko ali nemško ali pa s kako cerkvijo druge narodnosti, dokler z velikimi težavami in s težkimi boji med svojimi rojaki samimi niso prišli do svojih narodnih župnij, ko so prišli k njim duhovniki iz domovine. Vendar eno dobro pa so pridobili od obiskov v drugih cerkvah — kot je izjavil narodni buditelj in dobrotnik A. Grdina — da so se naučili levega obnašanja v cerkvi. In res nisem še nikjer med Slovenci opazil tako urejenega in prepričevalnega zadržanja v cerkvi kot v Ameriki. Težko pa je z onimi družinami, ki stanujejo izven meja slovenskih župnij, ki so samo v Clevelandu po več ur oddaljene med seboj — kaj še v drugih krajih! — Večkrat se namreč zgodi, da otroci iz takih družin niti kršeni niso! Tako imamo tudi slovenske poganje. To je pa tudi žalostno poglavje našega naroda v Ameriki kot tudi v drugih deželah, dasi je le zelo majhen odstotek.

Naj končam! Sedanja vojna bo gotovo prekrizala mnogo lepih načrtov. Toda kri ne sme postati voda v tej zmedenosti. Zato večkrat mislimo na te rojake in ne samo tedaj, kadar nam je kakšna sila, potem bodo tudi onim srca toplejša in bodo vedno močnejši ljubezen gojili do Slovenije in Jugoslavije. Ti naši rojaki, ki se trudijo in delajo ali telesno ali duševno tam po USA in po širnem svetu zaslužijo, da se jih spominjamo in jih ne pozabimo, zakaj čast delajo slovenskemu imenu bodisi v kulturnem ali verskem ali gospodarsko-političnem delovanju med drugimi narodi.

Rojaki širom sveta: Bog vas ohrani! Živeli Slovenci!

Drole novice

Koledar

Sreda, 25. novembra: Katarina, devica, mučenica; Mozes, mučenec.

Nedelja, 26. novembra: 26. pobinkošna nedelja. Silvester, opat; Leonard Portom., spoznavalec. Ščip ob 22.54. Herschel napoveduje lepo vreme.

Osebnostne novice

— Poročila sta se v Sodražici 20. t. m. gosp. Franc Košir, gostilničar, in gđ. Francka Modic, šivilja. Obilo sreče in božjega blagoslova!

V NEW YORK:

3. XII. iz Genove
6. XII. iz Trsta
7. XII. iz DUBROVNIKA
11. XII. iz Genove

V BRAZILJO, URUGUAY IN ARGENTINO:

7. XII. iz Genove
10. XII. iz Trsta
10. XII. iz Splita
14. XII. iz Genove

V KOLUMBIO, EQUADOR, CHILE:

2. XII. iz Genove

V AUSTRALIJU:

21. XII. iz Genove

V INDIJO IN KINO (DALJNI VZHOD):

11. XII. iz Genove

V JUŽNO AFRIKO:

8. XII. iz Trsta

Ostali vozni red in informacije pri: Italica-Lloyd Triestino, Ljubljana, Nikolišičeva 15.

† Josip Rifel

Prevalje, 24. novembra.

Ob veliki udeležbi ljudstva je bil pokopan znani slovenski narodni bорец Josip Rifel, gostilničar in posestnik na Prevaljah, ki je v starosti 53 let Bogu vdano umrl v torek 21. novembra. Poznala ga je vsa Koroška kot neustrašnega zavednega kristjana in Slovenca. Pred 20 leti je v času prevrata stopil prav v prve vrste in je kot član Narodnega sveta v Prevaljah storil morda največ za to, da je prišla Mežiška dolina pod jugoslavijo. Njegovih zaslug ne bo nikoli mogoče zadosti podčrtati, njegove požrtvovalnosti v teh bojih nikoli zadosti občudovati, in vsaka zahvala ne bo nikoli mogla pokriti vsega nesebičnega dela, ki ga je ta globoko verni in goreči slovenski mož storil za Mežiško dolino posebej in za koroško Slovenca na splošno. Za javnimi priznanji in pa častmi ni hlastal. Toda takšni nesebični ljudje se zato tudi neizbrisno vtisnejo v srce ljudstva, ki jih obdaja s spoštovanjem in zaupanjem. Pokojnik je bil odličan gospodar, kot sadjar in čebelar strokovnjak in v tem pogledu vzor, h kateremu je naša dolina vedno rada prihajala. Bolelo ga je, ko je moral gledati, kako ta Mežiška dolina, ki jo je pomagal tako reko na svojih ramah prinesiti v jugoslavijo, gospodarsko hira. Toda postal je telesno preslab, da bi mogel zavreti razvoj, ki je potiskal to njegovo dolino v težave. Kot dolgoletni občinski odbornik je bil največja opora tvornim načrtom za gospodarski dvig vsega kraja in je imel tudi lepe uspehe, za katere mu bo občina ohranila globoko hvaležnost.

Za pokojnikom, ki je bil svoji družini najboljši oče, občanom in vseh dolini najboljši zgled dejavnega krščanskega, narodno zavednega in politično zvestega delavca, žaluje ne samo užaloščena družina, ki ji izrekamo iskreno sožalje, ampak vsa Mežiška dolina, kjer si je postavil svoj spomenik že pred 20 leti. Naj mu bo Bog plačnik za vse dobro, kar je storil!

Ženski svet daje prednost našim elegantnim, lahkim, robu, prostim očalam, katere se nabavljate pri

Zajec

LJUBLJANA PASAŽA NEBOTIČNIKA

— Za filateliste. S 1. januarjem 1940 bo pošto ravnateljstvo dalo v razprodanje ca. 1200 paketov odrezkov spremnic z znamkami iz leta 1935. Cena paketa od 0,5 kg je določena na 50 din. Interesenti naj se javijo pri najbližji pošti (v večjih mestih samo pri glavni pošti), kjer bodo dobili natančnejša navodila. Na ravnateljstvo naj se stranke ne obračajo, ker bi

Kaj pravite?

V Ljubljani posvečajo trgovci posebno skrb svojim izložbam. Vsak letni čas, vsak izreden dogodek najde odmev v naših izložbah, seveda bolj ali manj okusno. Jesen s porumenelimi listi, z grozdem in podobnim, se je začela umikati Miklavžu. Pa kaj pravim Miklavžu? Vraga postavljajo v izložbe, povsod žari rdeča luč. Mili in dobrotni Miklavž sme posoditi samo še ime k vsemu, kar prav za prav predstavlja vrag.

Kaj pravite, g. urednik, ali se ne bi dale prav lepo in prikupno privediti izložbe res v duhu Miklavža, ki naj bo gospodar naših izložb, vrag pa le njegov ponižani spremljevalec, ne pa narobe. To razvado, ki se je zadnja leta tako razpasla pri nas, naj trgovci s razumevanjem opuste in dajo besedo Miklavžu. On obdari pridne, on potrebuje razstavljena darila, ne pa vrag, ki pobaše poredne v svoj koš.

ravnateljstvo vsako, tudi kolkovano vlogo odstopilo pristojni pošti.

— Sezonski delavci se vračajo. Iz Murske Sobotice poročajo: Prvi transport prekmurjskih delavcev iz Nemčije je prišel v torek o polnoči na soboško postajo. Kljub nenavadni uri je pričakalo prvi letošnji večji transport lepo število občanov, posebno pa svojeceve došli delavce, ki so prišli od daleč z vozovi po svoje drage. Delavci so glasno izražali svoje veselje, da so spet v domovini. Hvalili so vzorno organizacijo sprejema v Mariboru, kjer jih je posebno presenetila pozornost naših izseljenjskih oblasti, ki so delavcem preskrbele kosilo. Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti je prejela od sezonskih delavcev iz Nemčije celo kopico pism z najrazličnejšimi predlogi in vprašanji glede zamenjave denarja in drugih težav. Delavci, ki so se večerjati vrnili, so se ravnali točno po navodilih in zato niso imeli nobenih sitnosti. Denarja so poslali domov vsi skoraj po 400 mark, za drugo pa so kupili pisalne stroje, harmonike in bicikle, za katere so jim dali na razpolago cel vagon. — Iz pism se zrcali želja naših sezonskih delavcev za skorajšen povratek v domovino. Transporti bodo odslej prihajali v kratkih presledkih do srede decembra.

— Prijetna družba čez vsel Neprijeten duh po potu je kvar. Odpravi ga SANOPED. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Požar v Vadarcih v Prekmurju. Isti večer, ko je požar divjal v Ziltovcih, kjer je upepelil 8 hiš, je izbruhnil tudi ogenj v Vadarcih. Pri posestniku Francu Kiselaku je pričelo goreti gospodarsko poslopje. Ogenj je objel tudi streho stanovanjske hiše in svinjake. Gasilci so spretno omejili požar, da ni uničil vse stanovanjske hiše in se razširil na sosednje zgradbe. Ker je bila v gospodarskem poslopiju velika zaloga sena, je bilo spričo hudaga vetra težko ukrotiti besneči ognjeni element. Pogorelo je vse do tal. Posestnik ima okrog 30.000 din škode, zavarovan pa je bil le za 6000 din. Zadnji požar v Vadarcih je bil pred tremi tedni.

— Stare najdbe. Pri gostilničarju Fr. Opara v Trebnjem te dni popravljajo gospodarska poslopja, ki so lani pogorela. Poleg že nove stavbe hočejo narediti še novo klet. Pri kopanju te so našli na mestu, kjer je bil prej hlev, nekoliko globlje na debelo zidano ploščo, ki so jo s težavo razbili in odstranili. Pod ploščo so našli štiri velike kamnite spomenike z rimskimi napisi.

— Tatvina blaga v Planini pri Sevnici. Te dni je bilo vloženo v trgovino Josipa Plemenitaša, trgovca v Planini pri Sevnici. Tatovi so odnesli 20 metrov rjavega blaga, 45 metrov karirastega blaga za ženske obleke, 35 metrov mo-

drege blaga za posteljino in 300 metrov raznega »sajha« za ženske obleke. Škoda znaša več tisoč dinarjev.

— Obsojen Hacetov rojak in pajdaš. Mali kazenski senat v Ljubljani je večerj odličnega pajdaša in rokaja Stanka Šraja, rodom z Vrhnike, občina Starigrad pri Ložu. Šraja so že dolgo časa iskali in naposled je prišel pravici v roke. Urban Drole, ki je svoj čas bil obojen zaradi istega zločina velikih izgrezov v Zeleni jami na 1 leto in 3 mesece, dalje Tone Hacc, obojen na 3 mesece atrogega zapora, in Stanko Šraj so 28. oktobra 1935 skušali vdreti v hišo Vladimirja Blažiča v Zeleni jami. Ob tej priliki so silno razbijali in pobili več šip. Napravili so znatno škodo. Mali senat je večerj Šraja zaradi udeležbe pri teh kravih obsojil na 1 mesec zapora.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Sodba zaradi tatvine živila. France Rak, doma iz neveljske okolice pri Kamniku, delavec brez stalnega bivališča je bil pred malim kazenskim senatom v Ljubljani obojen na 8 mesecev atrogega zapora ter v izgubo častnih državljanjskih pravic za 3 leta, ker je v času od decembra lani do konca januarja letos izvršil 5 večjih in manjših tatvin. Kradel je kmetom krompir, maat, slanino, ocvirke v vrednosti okoli 560 din. Njegov soobtoženeц, ki mu je prodal nekaj ukradenega blaga, je bil zaradi deležnosti pri tatvini obojen na 1 mesec in 10 dni atrogega zapora, pogojno za 2 leti.

Glasbena Matica ljubljanska v Belgradu

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske bo po preteku petih let ponovno koncertiral v Belgradu in prvič tudi v Pančevu, kjer je pred približno 80 leti začel s svojim glasbenim delom skladatelj naše narodne himne Davorin Jenko.

V Belgradu bo imel naš matični pevski zbor dva velika koncerta, in sicer: v petek 1. decembra bo zvečer ob pol 9 v veliki dvorani Kolarčeve narodne univerze simfonični koncert s sodelovanjem celotnega orkestra belgrajske Filharmonije (80 članov). Izvajala se bo Škerjančeva Simfonična kantata za soli, zbor in orkester.

Drugi koncert v Belgradu v isti dvorani pa bo v nedeljo 3. decembra ob 11 dopoldne. Na tem koncertu bo izvajal pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske (104 člani) izključno le vokalna dela domačih jugoslovanskih avtorjev.

Oba koncerta bo vodil ravnatelj in zborovodja Mirko Polič.

Belgrajska koncerta sta dobredelna koncerta in čisti dobiček obeh prireditelj pripade odboru, ki skrbi za božično obdarovanje revne slovenske dece v Belgradu.

V soboto, dne 2. decembra, pa bo zbor gost enega najstarejših pevskih zborov naše države, srbskega cerkvenega pevskega zbora v Pančevu. Tudi tukaj bo ob pol 9 zvečer vokalni koncert v Svetosavski dvorani.

Matični pevski zbor bo v prvih decembarskih dneh v tretjič po prevratu nastopil v naši prestolnici. Rojake v Belgradu in okolici opozarjamo že danes na te koncerte.

Angleške čete na pontonu prepeljujejo tovorni avtomobil preko reke

Po državah

• Nova gimnazija usmiljenih sester v Zagrebu. Danes bo v Zagrebu nadškof dr. Alojzij Stepinac blagoslovil novo poslopje za gimnazijo usmiljenih sester na Saveki cesti.

• Huda draginja v Sarajevu. Zagrebški »Jutarnji list« poroča iz Sarajeva: Zaradi brezvestnosti trgovcev, ki so poskrili glavne živilske potrebščine, je v Sarajevu v zadnjem času nastala silna draginja hrane. Tako se je podražil črn kruh za 30 par pri kg, mast za 5 din, krompir za 1 din, riž za 4 din, grah za 1,50, olje za 3 din, kava za 17 din, mlo za 2 din »pri kg«, mleko za 50 par pri litru in jajca za 50 par pri komadu. Kakor so zračnili, so sarajevski meščani izdali v oktobru letošnjega leta za prehrano poldrugi milijon din več kakor pa v oktobru prejšnjega leta.

• Povišanje plač novosadskim mestnim uradnikom. Mestni svet v Novem Sadu se je zaradi podražitve življenjskih potrebščin odločil, da poviša plače mestnim uradnikom in uslužbencem. Povišanja znašajo od 200 do 500 din mesečno.

• 500 rudarjev stavka že od 21. novembra v rudniku Majevica v Bosni. Rudarji so zahtevali povišanje mezd in še druge ugodnosti, kar pa je podjetje odklonilo. Zaradi tega so vsi pri rudniku zaposleni rudarji, okrog 500 po številu, stopili v stavko.

• Medvedka ugrabila dečka in ga negovala kakor mati. Iz Beranov poročajo: Pred 12 dnevi se je v Šapularskih planinah pojavila medvedka z dvema mladičema. Kmetom se je posrečilo, da so pobili mladiča, medtem ko je medvedka iskala hrano po planini. Ko se je vrnila v votlino in videla, da ni več mladičev, je šla proti vasi in našla 7-letnega dečka, ki je varoval ovce. Medvedka ga je zgrabila in odnesla na planino, kjer ga je negovala kakor lastnega mladiča. Nikomur ni pustila, da bi se približal, samo deček je lahko šel do bližnjega poloka, da se je napil. Medvedka mu je sama nosila hrano. Ko so kmetje pogrešili dečka, so ga šli iskati. Prišli so do medvedkine votline ravno v času, ko medvedke ni bilo notri. Našli so dečka in ga odnesli domov. Medtem se je medvedka vrnila. Ko je videla, da dečka ni več, je vsa razkrajena šla po sledi za kmeti in prišla v vas. Kmetje so se poskrili po hišah, medvedka pa je ostala pred hišo, kjer je bil doma deček, in je dva dni in dva noči stražila in žalostno tulila, dokler se kmetom ni posrečilo, da so jo pobili. Rešeni deček je še vedno ves prestrašen in pripoveduje, da ga je medvedka negovala kakor mati, držala ga je v naročju in mu nosila hrano iz gozda. Do njega ni nikogar pustila. Če je začutila kak šum, je prišla dečka s šapami in silno renčala.

• 76 letna starka zgorela. Iz Slavonskega Broda poročajo o strašni smrti, ki je zadela ugled-

no brodsko gospo 76-letno Stefanijo Brlić, vdovo po zdravniku. Brlićeva je živela po večini sama in ni nikamor zahajala. V sredo zvečer se je, kakor po navadi, zaklenila v svojo sobo. Okrog 3 zjutraj pa so pasantje opazili v njeni sobi velik plamen. Obvestili so gasilce, ki so bili v nekaj minutah na kraju nesreče, razbili okna in vdrli v sobo, ki je bila že vsa v plamenih. Na sredi sobe je ležala na tleh že napol zgoznela Brlićeva, ki ni dajala od sebe nobenih znakov življenja več. Gasilci so jedva prepričali, da ni zgorela vsa hiša. Komisija je na kraju samem ugotovila, da je Brlićeva našla strašno smrt po nesrečnem naključju. Verjetno je prižgala ponoči svečo, ogorek vžgalice pa je padel na posteljo in tlel toliko časa, da je nastal ogenj.

• Avtomobilist streljal na mlinarja. Mlinar Peter Švebler iz Vrbsa je te dni s svojim vozom peljal moko iz Vrbsa v Fokeč. Kake tri km od Vrbsa mu je privozil nasproti po cesti neki luksuzni avtomobil. Švebler je zavozil na rob ceste, da bi se izognil avtomobilu. Ko je avtomobil privozil do njegovega voza, se je ustavil in iz njega je stopil elegantno oblečen človek, ki je prišel posvati Šveblerja, češ zakaj mu ovira pot. Švebler, ki je videl, da je avtomobilist razburjen, se ni zmenil za njegove psovke, ampak je počasi nadaljeval pot. V tem pa je že avtomobilist potegnil revolver in ustrelil za Šveblerjem. Švebler je sired zadel v hrbet. Zasluga izredno debelega kožuha, ki ga je imel oblečenega Švebler, je, da se je krogla ustavila pri rebrih. Po strelu je avtomobilist skočil v avto in pognal. Švebler je povedal, da avtomobil ni imel nobene številke in sploh nobene oznake.

• Proces proti 71 kmetom. Pred okrožnim sodiščem v Banja Luki se je začela razprava proti 71 kmetom iz prijedorskega okraja, ki so obtoženi zaradi krvavih dogodkov v Omarski. Na sodišče je prišlo poleg 71 obtoženih kmetov tudi 37 prič. Razprava bo trajala najmanj sedem dni. Obtožnica pripoveduje med drugim: Na sejem v Omarsko sta prišla tudi kmeti Jusuf Karalič in Gjorgje Radonič. Na sejmu sta se začela prepirati. V prepri so se vmešavali tudi drugi kmetje, nastala sta dva tabora, ki sta štela 500 do 600 kmetov. Od besed je prišlo do dejanj in v akcijo so stopili nož, puške, kamenje, koli in samokresi. Tokli in pahalili so se sem ter tja, tako da nihče ni vedel, koga je udaril. Na bojišču pa je obležalo 7 mrtvih. Orožniki so le z največjo težavo naredili red. Za to razpravo vlada po vsej Bosanski krajini veliko zanimanje.

• Lažni študent — vlomilce v goljuf. Pred kakšnimi 20 dnevi je bil pri vlomov v jezuitsko cerkev v Zagrebu zaloten Nikola Bačanović, pri katerem je policija med drugim našla tudi ponarejen indeks belgrajske tehnične fakultete. Pred nekaj dnevi so Bačanoviča prepeljali v Belgrad, kjer je belgrajska policija odkrila, da ima na vesti celo vrsto tatvin, vlomov in drznih prevar. Bačanović je sin precej bogatega očeta, s katerim je sprt in oče noče ničesar slišati o njem.

Ljubljana, 25. novembra

Gledališče

Drama. Sobota, 25. novembra: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene. — Nedelja, 26. novembra ob 15: »Emil in detektiv«. Mladinska predstava. Premiera. Izven. — Ob 20: »George Dandin«. Izven. Znižane cene.

Opera. Sobota, 25. novembra: »Pri belem konjčku«. Izven. Znižane cene. — Nedelja, 26. novembra ob 15: »Glumač Matere božje«. Izven. Globoko znižane cene; ob 20: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Sobota, 25. nov.: 7 Putranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Ploščo za ploščo zdaj zavrtimo, na brige, težave, skrbi pozabimo! — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Ploščo za ploščo zdaj zavrtimo, na brige, težave, skrbi pozabimo! — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) B. Magajna: Racko in Lija 8. branje. — Bere avtor sam. b) Strček Matiček kramlja in prepeva — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Kvaternik in rakovska vstaja (Vojislav Radovanović) Zagreb — 19.40 Objave — 20 O zunanjih politiki (g. urednik Alojzij Kuhar) — 20.30 Za konec meseca — pisan variete s šalimi, godbo in petjem. Izvajajo znanci in neznanci — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za konec tedna igra Radijski orkester.

Nedelja, 26. nov.: 8 Jutranji pozdrav — 8.05 Šramel »Štirje fantje« — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Verski govor (prior Valerijan Učak) — 10 Slov. narodne (plošče) — 10.15 Solistični koncert: violoncello (Čenda Šedlbauer) ob spremljevanju klavirja (prof. P. Šivic) — 11 Zvočki za oddih: Brata Goloba igrata na dveh harmonikah, vmes plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Nedeljski koncert Radij. orkestra — 17 Kmet. ura: Stanovsko zastopstvo slov. kmeta (inž. Suhadolc) — 17.50 Veselo popoldne. Igra Kmečki trio, vmes poje M. Premelč — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Mih. Vatrovič, prvi srbski arheolog in muzeolog (dr. Miodrag Grbić, Bgd) — 19.40 Objave — 20 Martin D. Jenko. Ob 25 letnici smrti. Napisal Joža Vombberger. Izvajajo člani Rad. igral. družine — 21 Spominski koncert ob 25 letnici smrti Davorina (Martina) Jenka. Sodelujejo: Moški oktet, M. Premelč, prof. P. Šivic in Radij. ork. — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Prireditve in zabave

Frančiškanska prosveta. Pravilna igra z godbo in plesom »Pogumni krojaček« se vzpizori v nedeljo 26. t. m. ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Stilloje v Frančiškanski ulici. — Vsi vabljeni!

Katoliška prosveta Sp. Šiška priredi v nedeljo 26. t. m. ob 8 zvečer v samostanski dvorani Finžgarjevo igro »Veriga«.

Kino

Kino Viš predvaja danes ob pol 9 veličastni letalski vefilim v naravnih barvah: »Zmagovalci vsemirja«. Dodatki običajni.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško službo bo opravljal od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Knezova 34-I. Telefon 41-52.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Nov suknjič sem zgubil v petek zjutraj iz Sneberja do Zelene jame. Pošten najditelj se naproša, da ga odda proti nagradi Vrečar, Sneberje 12., p. Dev. Mar. Polje.

Kljub temu, da ni imel nobenih dohodkov, poštenega vira, je vendar živel precej razkošno življenje.

• Razkrinkan pustolovec. Subotička policija je zaključila preiskavo proti aretiranemu Milenku Matejčiču, znanemu zagrebškemu pustolovcu, ki se je po Vojvodini izdal za časnika in za referenta socialnega skrbstva pri zagrebški mestni občini. Matejčič je živel pod različnimi imeni. Najrajši se je posluževal imen: Peter Tomašević in Dragotin Smržič. Na policiji je pripovedoval, da je končal šest razredov gimnazije in dva razreda trgovske šole v Belgradu, spričeval pa nima nobenih. Leta 1925 je bil Matejčič v Užičah obojen na tri leta ječe, to kazeno je pa apelacija povišala na 10 let. Obojen je bil zaradi falzificiranja in goljufije. Presedel je tri leta v Mitrovici, nato pa je bil zaradi amnestije izpuščen. Na to je Matejčič odšel v Zagreb, kjer ga policija prav dobro pozna. Pripovedoval je, da je v Zagrebu ustanovil in urejeval »Slobodno štampe«, »Nepravdov« in »Senzacije«, kar pa ne odgovarja resnici. Tudi v Zagrebu je bil zaradi goljufije obojen na osem mesecev ječe. Kazen je osedel in je prišel iz ječe letos julija meseca. Pri njem so našli več legitimacij na različna imena. Po raznih mestih Vojvodine se je izdal za časnika. V Subotici je ogoljufal neko mlado dekle, ki ji je obljubil službo. Matejčiča bodo prepeljali v zapore okrožnega sodišča v Banju Luki, ki ga bo sodilo.

• Najel morilec za svakinjo. Stanko Živković iz Velikega Graca pri Glini se je po smrti svojega poročnega brata polakomnil bratovega posestva, ki ga je podedovala bratova vdova Stana. Iskal je zanesljivih ljudi, ki bi Stano spravili na oni svet. Našel je dva brata Miloša in Stojana Karajica, ki sta bila za 5000 din pripravljena ubiti Stano. Vsa trojica je odšla te dni proti večeru proti Stanini hiši, v kateri so bili ravno gostje. Eden od trojice je skozi okno ustrelil s samokresom proti Stani. Strel pa ni zadel Stane, ampak nekega 18-letnega fanta, ki je sedel blizu nje. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico v Glini, kjer pa je v nekaj urah zaradi prehude izgube krvi umrl. Orožniki so hitro opravili preiskavo in kmalu prišli vse tri krivce.

Anekdota

Neki newyorški trgovec se je zagledal v neko plesalko. Da bi bil čisto na jasnem, je naročil nekemu privatnemu detektivu, naj preišče preteklost izvoljenke in njeno srce. Poročilo detektiva se je glasilo takole:

»Gospodična je na zelo dobrem glasu, njena preteklost je čista, obdaje v najboljših krogih. Edino neugodno vpliva, ker zadnji čas v javnosti nastopa z nekim trgovcem sumljive preteklosti.«

Najnovejša poročila

Anglija še nima orožja proti novim nemškim minam

Polslužbeno pojasnilo angleške admiralitete

London, 24. nov. t. Reuter: Mornariško ministrstvo je izdalo polslužbeno pojasnilo o novih nemških minah, ki se glasi:

Nobenega dvoma ni več, da je nemški kancler Hitler, ko je v svojem državnem govoru omenil novo strašno orožje, ki ga ne bo mogoče uporabiti proti Nemčiji, menil nove vrste min, ki jih polagajo letala na ta način, da so mine opremljene z majhnimi padobranci, tako da počasi ležejo v morje. Te mine so tako izvedene, da ležijo okrog 15 m pod morsko površino. Mine so istočasno magnetične. Padobranci je iz takšnega blaga, da se pri dotiku z vodo takoj raztopi. Na merodajnih mestih podčrtavajo izredno strašne učinek teh bomb, ki se protivijo vsem načelom, ki so bila doslej spoštovana v vsaki vojni. Uporaba teh novih min je javno spričevalo, da se podmorniška vojna ni obnesla. Mornariška služba na nemških podmornicah je postala tako nepopolna, da se je nemško vojno vodstvo odločilo, da zbere vso tehnično strokovno znanje za izdelavo orožja, ki bi domačinom ne bilo nevarno. In temu načelu odgovarjajo nove nemške mine. Medtem ko so stare mine bile privezane odnošno zasidrane, nove mine svobodno plavajo in vsebujejo mnogo bolj strašne eksplozive. Doslej se angleškimi odgovornimi krogi še ni posrečilo, da bi bili dobili v roke takšno mino in jo preiskali. Tudi se ni znan, da bi bili iznašli učinkovito protiorožje. Toda ni dvoma, da se bo v teku časa našlo tudi protiorožje za te vrste min. Angleška letalska opazovalna služba, ki je zdaj že trikrat zasledila nemška letala, ko so ob izlivu reke Temse v morje zvečer ob mraku metala nove vrste min. Vendar pa zaradi tega reka Temsa ni zaprta in so še danes prišli veliki transporti ladij nemoteno do londonskega pristanišča.

Danes so tudi na yorkhirski obali porabili veliko število min, ki jih je izvržilo morje. Toda to so vse starovrstne mine, ki so jih nemške ladje proti vsem pravilom mednarodnega prava svobodno natrosile po pomorskih

trgovskih potih. Največ zaslug za pobiranje teh min imajo ribiške ladje, ki neustrašeno vozijo po Rokavskem zalivu in uničujejo mimska polja. Toda proti nove vrste minam tudi ribiške ladje nimajo nobene moči.

Prva preiskovanja

Pariz, 24. nov. AA. Havas: Zdaj je podan dokaz, da polaga Nemčija lahko ploveče mine s pomočjo letal in vodnih letal. Tako pravi »Paris Soir« v brzojavki svojega dopisnika iz Londona:

Mine so obešene na padobranci, ki jih letala, ki lete zelo nizko, spuščajo v morje. Nek ribič iz Southenda je prvi v sredo ob priliki poleta nemških letal videl neke vrste črne skatle, pritrjene na padobranci, kako pluje po valovih. To je bila ta mina. Hitro so našli še eno tako mino, nato pa 800 m stran še tretjo. Medtem ko so to preiskovali, pa je nastala strahovita eksplozija. To je bila četrta mina, ki je eksplodirala ob izlivu Temze poleg velikega števila vsidranih ladij.

Neka oseba, ki je v sredo zvečer z obale gledala polet nemških letal nad Temzo, je izjavila:

Dve sovražni letali sta se nenadoma pojavili v mesečini, prišedši od Severnega morja. Letali sta zelo hitro in precej nizko. Obe letali so obešali reflektorji in letalska obramba je začela nanju streljati. Gledal sem letali, kako sta izginjala proti Londonu, ko sem čul ropotanje motorjev. Obrnil sem se in zagledal tretje nemško letalo, ki je bilo skoraj nad menoj. To je bilo ogromno trimotorno vodno letalo, ki je letelo približno 20 do 40 m nad vodo. Letalo je letelo tako blizu kraja, na katerem sem se nahajal, da sem mogel videti luč v notranjosti kabine ter obise članov posadke. Nenadoma se je nekaj ločilo od aparata in padlo v morje. Pojavil se je steber vode, do eksplozije pa ni prišlo.

„Italija se bo z orožjem v roki postavila proti komunizmu“

Curih, 24. nov. t. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja na uvodnem mestu pod naslovom »Quo vadis, Italija?« (Kam greš, Italija?) daljši dopis svojega rimskega poročevalca, ki je glavne misli svojih izjav izjavi brez dvoma črpal na merodajnih italijanskih mestih.

Članek se čudi, kako nekateri imenujejo sedanje zadržanje Italije »tajinstveno« ali »nepregledno«, ko je vendar dovolj jasnih oporišč za pravilno preojo italijanske politike.

Osnovno načelo italijanske politike je bilo prej in je ostalo tudi sedaj v tej vojni, da bi Italija sprejela vojno samo za obrambo svojih osnovnih življenjskih interesov, ne pa na podlagi kakšnih v naprej določenih političnih načrtov. Italija je velečila, ki svoje interese more sama braniti. Za to svoje moči nobenemu drugemu ne bo postavljala v službo. Italija je v svoji zvezi z Nemčijo iskala samo to, da bi uveljavila svojo enakopravnost kot evropske velesila. Vsaka avtomatična pomoč Italije Nemčiji pa bi bila pomenila da se je velesila Italija spet podredila drugim interesom. Italija je pripravljena iti v vojno samo takrat, kadar bi se bilo treba boriti za življenjske koristi naroda, ki bi jih na mirnem način ne mogla uresničiti.

Kje pa so interesi Italije, sprašuje omenjeni članek. Italijanski državnik so jih zadnja leta velikokrat in jasno našli. Italija zahteva enakopravnost s Francijo in Anglijo v Sredozemlju in smatra, da je bila od Anglije in Francije opeharjena. Enakopravnost bo priznana šele, ako Italija v Sredozemlju dobi poštojanke, ki ji bodo dejansko

dale enakopravni položaj z drugimi sredozemskimi velesilami. »Mir v pravičnosti«, je geslo italijanske zunanje politike.

Italija pa smatra kot svoji življenjski interes tudi evropsko omiko, ki jo je treba ohraniti. »Naše težnje so ostale nespremenjene«, je rekel Mussolini, »toda one niso takšne narave, da bi bilo treba zaradi njih podreti vso evropsko omiko«. Zato je Italija trdno odločena,

da bi se tudi z oboroženo silo postavila v bran, ako bi boljševidem grozil z nadaljnjim vdorom v srednjo in južnovzhodno Evropo.

Italija se je z velikimi žrtvami borila proti komunizmu v Španiji. Dobička od tega ni imela in ni marala imeti nobenega. Ker sta Anglija in Francija danes proti Sovjetski Rusiji, je jima na polju protikomunistične borbe približuje tudi Italija.

Italija se ne čuti ogrožena od Anglije in Francije, do katerih ima gotove zahteve, ki pa se dajo doseči na mirnem način. Čuti pa se ogroženo od Sovjetske Rusije, in ni nobenega dvoma, da bi Italija takoj zgrabila za orožje, ako bi se Sovjetska Rusija dejavno pojavila kje na Balkanu ali v Podonavju. Italija se sedanje vojne, ki jo imenuje »neumno vojno«, ker se v njej omikani narodi med seboj uničujejo, ne udeležuje, toda ker njena politika hoče obvarovati stalne vrednote evropske omike, je vsikdar tudi pripravljena nastopiti z vso oboroženo silo, ako bi grozil vdor rušilcev te omike v Evropo.

smo imeli samo malo hrane, ki nam je zato hitro pošla. Po šestih dneh veslanja smo v sredo 22. novembra zagledali luč ter ugotovili, da prihaja od svetilnika. Tedaj nas je opazila tudi že neka ribiška ladja, ki nas je vse premežane in izžrpane vkrcala ter nas prihodnji dan prepeljala na kopno.

Turčija se ne boji Sovjetske Rusije

Pariz, 24. nov. b. »Paris Soir« objavlja danes intervju s turškim zunanjim ministrom Saradzoglujem, v katerem govori o gospodarskih razmerah na Balkanu in poudarja, da se gospodarstvo v teh krajih vsak dan zboljšuje in da bo po razčiščenju političnih razmer prišlo do visoke stopnje.

Na vprašanje urednika omenjenega lista, če je Saradzoglu mnenja, da bo Sovjetska Rusija pričela ogrožati Balkan, je Saradzoglu odgovoril, da o tem ne more biti govora, ker niti ena izmed balkanskih držav ne bo ogrožena po Sovjetski Rusiji.

Francoško večerno poročilo

Pariz, 24. nov. AA. Havas: Nocojšnje sporočilo z bojišča se glasi: Sovražnikov napad vzhodno od Mozele se ni posrečil. Ujeli smo gotovo število sovražnih vojakov. Krajevno streljanje topništva. Aktivnost letalstva je bila v teku današnjega dneva slabša.

Drobne novice

Trst, 24. nov. b. Na poti v Sofijo, kjer bo bo v ponedeljek prisostvoval otvoritvi razstave italijanske knjige, je minister Bottay prispel danes v Trst ter je po kratkem odmoru nadaljeval pot proti Sofiji.

Berlin, 24. nov. AA. DNB: Pokrajinski guverner Bydgošca (Blomberga) je izvedel upravnostno razdelitev tega področja, ki obsega 9200 kv. km in ima 750.000 ljudi.

Rim, 24. nov. AA. Agencija Stefani: Italijansko-madžarski mešani odbor za ureditev trgovinske zamenjave se je sestel danes.

London, 24. nov. c. Stefani: Turško vojaško zastopstvo, ki je bilo več tednov v Londonu, je danes popoldne prišlo v Pariz. Na postaji so jih slovesno sprejeli.

Rimski kanal odkrit na stavbišču

V Gorupovi ulici je pred nedavnim začelo odkopavati zemljišče gradbeno podjetje inž. Deček v Ljubljani na parceli, ki leži nasproti tehničnemu srednji šoli in za vilo dr. Vrhunca. Tam si bo dal postaviti enonadstropno vilo ravnatelj tobačne tovarne g. Golob. Delavci so najprej izkopali jame za temelje, ki bodo razmeroma precej globoki. Pri tem so našli globoko v zemlji na močno obzidje, ki se je vlekel nekako od zahoda proti vzhodu. Začeli so ga razkopavati in kmalu so zapazili, da razkopavajo obok zelo trdno zidanega kanala. Ze sestava malte, kamenje in način zidave so jasno dokazovali, da so našli na velik zbiralni kanal, ki prav gotovo spada k ostankom nekdanje Emone. Obveščen je bil tudi, sicer ne od podjetja, Narodni muzej v Ljubljani, čigar strokovnjaki je ugotovil, da so odkrili velik zbiralni kanal, ki ga je vrisal svojčas že profesor Valter Schmidt v načrt stare Emone. Delavci so odstranili obok kanala, ki je širok skoraj tri četrta metra in v katerem je bila stoječa voda globoka skoraj pol metra. Kanal je toliko visok, da gre po njem lahko odrasel človek, če se malo pripogne. Delavci so šli po kanalu na obe strani in ugotovili, da je kanal v svojem nadaljevanju na obeh koncih zasut. V svojem podaljšku proti Gorupovi ulici je pod ulico napeljana vodovodna cev, ki je spremljala pravokotno skozi kanal, tako da je kanal na tem mestu zasut in da je v svojem podaljšku prehodno le še 15 m. Vzhodni konec neodkopanega kanala pa je dolg le 6 m, na kar je prehod nemogoč, ker se je tam kanal sesul. Zanimivo je, da je prav na odkopanem delu kanala bil še izredno trden, tako da je prav lahko videti, s kako spretnostjo je bil zgrajen. Posebno zanimiva je zgraditev oboka nad kanalom. Med odkopavanjem gruča so našli tudi več kamenitih spomenikov, tako plošč in kvadratov iz marmornja, ki je bil celo pripeljan iz sedanje Italije. Prav tako so našli 40 cm visok kipec, poprsje Rimljana, izdelano iz podpeškega apnenca. Vse to je dalo vodstvo Narodnega muzeja večeraj popoldne prepeljati v Narodni muzej, kjer bodo vse te stare spomenike očistili in temeljito preiskali. Ker gre rimski kanal nekoliko posevno prav pod zunanjo steno bodoče vile, bodo morali kanalski jarek zabetonirati in nanj postaviti temelje zidu.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

1 Predprodaja vstopnic za novinarski koncert dne 1. decembra na Taboru se začne danes, v soboto 25. novembra, v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Sedeži so po 30, 25, 20 in 15 din, sedeži v ložah po 25, cela loža skupno 125 din za najmanj 6 oseb. Stojišča po 8 din za diake po 5 din. Ker bo na večer koncerta naval na blagajno, priporočamo vsem obiskovalcem koncerta, naj si nabavijo sedeže in vstopnice že v predprodaji. Sporočimo tudi, da je ravnateljstvo električne cestne železnice dovolilo za večer koncerta znižano vozno za posetnike novinarskega koncerta in za sodelujoče, ki se izkažejo z vstopnico za koncert. Enotna znižana vozna 1 din velja od 18 dalje po vseh progah ljubljanskega tramvaja do Tabora in kasneje do zaključka tramvajskega prometa od Tabora do vsake točke tramvajske proge. Po 22 se pri povratku tudi ne bo računala nočna taksa.

1 Križanska moška kongregacija obhaja jutri, v nedeljo 26. novembra, svoj drugi glavni praznik. Duhovno opravilo zjutraj in zvečer ob 6. Zjutraj med sv. mašo skupno obhajilo, zvečer pri slovesnem shodu darovanje za namene družbe.

1 Blagoslovitev novega šolskega poslopja na Viču se prične v nedeljo ob 10 s slovesno svetlo mašo v župni cerkvi na Viču, nato pa šolska mladina z učitelstvom in duhovščino ter občinstvom gre v spredu v novo poslopje, kjer bo ravnatelj meščanske šole g. Fakin v veliki avli sprejel župana g. dr. Adlešiča in pozdravil goste. Po govornih o desetletnici in o novem poslopju ter po blagoslovu in petju bo ogled zares krasno opremljenega šol. poslopja, ki je med najlepšimi v državi. Zvečer ob 20 bo slavnostna akademija z najprejstnejšim sporedom v veliki telodavnici, ki je že sama vredna ogleda. Predprodaja vstopnic za akademijo je od 15 dalje v novem šolskem poslopju.

1 Jersey obleke, Karničnik, Nebotičnik.

1 Opera. Jutri v nedeljo popoldne bo ljudska predstava priljubljene Massenietove opere »Glumač Matere božje«, ki ima to sezono na našem odru zelo lep uspeh. Prikupna zgodba, ki obravnava življenje preprostega srednjeveškega glumača, ki sam ni vedel, kako naj bi pokazal Materi božji svojo ljubezen, in ga na koncu sama Marija vzame v nebo. Predstava je namenjena predvsem za podeželsko občinstvo, ki naj izrabi priliko in si to lepo delo ogleda. Začetek ob 15. Veljajo globoko znižane cene.

1 Drama. Sodobna mladinska igra nudi otrokom v razliki s pravljicnimi igrami in njihovo romantiko mnogo zdravih in koristnih naukov za življenje, ki so pokazani v konkretni obliki. Način, kako se obnesejo napol odrasli dečki v sili in kako dejavno priskočijo z vso tovarišijo okradnemu Emilu na pomoč, je orisan v Kistnerjevi igri »Emil in detektiv«, katere premiera bo v režiji prof. Šesta jutri, v nedeljo popoldne ob 15.

1 Zanimivo predavanje dr. inž. M. Roša iz Curiha. Na povabilo Združenja jugos. inženirjev in arhitektov v Ljubljani je predaval slovenski rojak prof. dr. inž. M. Roš iz Curiha, ki se je te dni mudil v Jugoslaviji, kjer je na povabilo našega prometnega ministrstva nadzoroval poskuse občitve novega železniškega mostu čez Savo pri Zagrebu. Gost je predaval o meritvah deformacij na dograjenih zgradbah in o pomenu teh meritvah za stavbarstvo. Predavanja, ki je bilo v prostorih inženirskega društva, se je v obilnem številu udeležilo članstvo, ki je predavatelja z navdušenjem pozdravilo. Zanimivo »strokovno predavanje« so spremljali številne skopične slike. Med drugim je predavatelj obdelal tudi znani most med Zemunom in Belgradom, kjer je sam vodil delo. Po predavanju je bil v restavraciji »Slamice« prireditelj na čast predavatelju, ki praznuje 60-letnico rojstva, prijateljski večer.

1 Trdka K. Soss, Mestni trg, vabi vltudno v nedeljo 26. t. m. na razstavo.

1 MJRZ v Zg. Siki ima drevi ob 8 svoj redni sestanek v gostilni Zajec. Na dnevnem redu je zanimivo predavanje o varčevanju. Za člane MJRZ udeležba obvezna. Vltudno vabimo tudi člane seniorske organizacije.

1 Samarijanski tečaj za viške matere, ki ga prireja mestni odsek za zaščito dece, se prične v ponedeljek, 27. t. m. ob 19.30 v ljudski šoli na Viču. Zene, ki se še niso prijavile in bi se rade udeležile tečaja, naj se prijavijo na otvoritvenem večeru.

1 V Stritarjevi ulici štev. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

1 Za mestne reveže so darovale 100 din zašitne sestre iz ambulatorija OUZD namesto cvet in na krsto pok. gosp. Ivana Zoreta; tvrdka Josip Petkosić na Starem trgu št. 4 je poslala 6 m flanelo zavodu najbednejših v stari cukrarni. — Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

1 Nov film o Johannu Straussu — kralju valčkov. Kino Union predvaja danes velik muzikalen film v počastitev Johanna Straussa in nesmrtnih njegovih valčkov. Mnogo filmov je že bilo o J. Straussu, dobrih in slabih, pokazali so nastanek njegovih večnih skladb, komponistovega življenja i zresnične strani pa ni publiki predočili še noben film. Najnovejši film pa nam odkriva komponistovo življenje v družini. V filmu sodeluje celoten orkester dunajske filharmonije, ki predvaja Straussovo muziko z vso dovršenostjo. Ljubljansko občinstvo, ki Straussovo muziko gotovo še danes obožava, bo pri filmu imelo velik užitek.

1 Zaklonišče na Kralja Petra trgu je bilo večeraj popoldne popolnoma dograjeno in olespano. Mestni delavci so pobrali ostali gradbeni material in ga vdpejali na mestno prielavo. Da preprečijo kakšno nočno orgijo in kakšne ekcesce v zaklonišču, so na obeh vhodih napravili začasna vrata, ki jih bodo pozneje nadomestili z močnejšimi. Sredi zaklonišča je izpeljan majhen dimnik, ki služi kot ventilator, da bo ostal v zaklonišču zrak vedno čist. Na eni strani zaklonišča je narejena dolga klopa, da bodo ljudje lahko sedeli v primeru, da se začetejo pred zračnim napadi v zaklon. Prostora je za okoli 300 oseb.

1 Skesan tat. Pred dobrimi tremi tedni so obhajali delavci na stanovanjski hiši za Bežigradom likof, ki je padei prav na soboto popoldne. Podjetnik jim je tudi že izplačal tedenske plače in tako so bili vsi prav dobre volje. Huda nesreča pa je doletela zidarskega vajenca, ki je ob koncu likofa zapazil, da mu je nekdo odnesel iz suknjica denarnico z vsem tedenskim zaslužkom. Fant je kmalu za tem moral k vojakom, policija pa je zadevo preiskovala naprej in končno prišla delavca, ki je bil tudi zaposlen pri graditvi te hiše. Priznal je, da je denar tovarišu ukradel. Hujo so mu očitali, kako grdo se je ponahal, ko je svojemu delavskemu tovarišu odnesel težko prisluženi denar in mož je dal besedo, da bo ukradeni denar prav gotovo vrnil. Segel je policijskemu uradniku v roke, nakaar ga je izpustil. Zanimivo pri tem je to, da je bil grešnik že petkrat predkaznovan in vendar mu je uradnik zaupal in ne zastonj. V dveh obrokih je poplačal ukradenih 300 din jih sam osebno prinesel na upravo policije v Ljubljani ter tako ostal mož beseda. Lahko si mislimo, kako je bil vesel okradeni fant, ko je dobil denar nazaj.

1 Šest koles so ukradli tatovi zopet zadnja dva dni v Ljubljani. Večina pobirajo kolesa izpred gostiln in iz vež. Med ukradenimi kolesi je bilo tudi žensko kolo. Skupna vrednost ukradenih koles znaša skoraj 5000 din. Prav tako se ponavljajo tatvine dinamo-svetilk, katere tatovi spretno odvijajo s kolesa. Dinami so v sedanjem času jako dobrodošli in gredo še najlažje v denar; zaradi tega jih tatovi še bolj cenijo kakor kolesa.

1 Prevežane goljufije s krompirjem. Pred nedavnim so bili nekateri kupci, ki so kupovali v Ljubljani večje množine fižola, grdo prevarani. V vrečah s fižolom so namreč dobili precejšnje množine kamenitega drobiža, ki je bil seveda previdno nasut le v spodnjo polovico vreče. Zrtev podobnih goljufij so postali sedaj nekateri kupci krompirja. V Ljubljani so začeli namreč ponujati krompir po hišah kmetje, ki jim pač nihče ne bi mogel z lic razbrati, da so navadni goljufi. Celo lepo sprejeti so bili povsod, kjer so ponujali krompir po nekoliko nižjih cenah, kakor pa ga je bilo dobiti na krompirjevem trgu. Prodajali so ga seveda samo po vrečah in marsikdo, ki se doslej še ni mogel odločiti, da bi kupil krompir, je hitro segel v žep in plačal vrečo. Ko so potem ponekod presuli vrečo, so z žalostjo opazili, da je bil dober krompir samo na vrhu vreče, spodaj pa je bil gnil in najslabši, kakršnega sicer na kmetih uporabijo za krmljenje prašičev. Verjetno je, da se bodo take sleparije še ponavljale, zato priporočamo gospodinjam pri nakupu posebno previdnost.

Najlepši, nepozabni valčki, ki so stoletja očarali, razveseljevali srca ljudi v prekrasnem dunajskem filmu

o očetu Johannu Straussu in njegovih 3 sinovih

Joh. Strauss - kralj valčka...

Paul Hörbiger, Friedl Czepa, Maria Andergast, Gretl Theimer, Hans Holt

Však pozna njegove valčke, vsak jih ljubi, njegovo usodo, tragiko očeta in rivaliteto med očetovo slavo in njegovimi nadarjenimi sinovi, teh važnih momentov iz Straussovega življenja pa ve le malokdo! Krasen film! Glasbo izvaja orkester dunajskih filharmonikov

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Tel. 22-21 KINO UNION Tel. 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Tinček in Tonček

Bliža se dan sv. Miklavža in knjigarnarji izdajajo za to priliko lepe mladinske knjige. Ena med najlepšimi in najbolj privlačnimi za mladino, zlasti še za pogumne dečke, pa bo najbolj gotovo prečudovita knjiga »Tinček in Tonček«, ki jo je izdala Jugoslovanska knjigarna. So to čudovite dogodivščine ameriških dečkov, kakor jih je v slovensko priredil znani mladinski pisatelj Mirko Kunič. Sicer je odveč pisati o Tinčku in Tončku, saj sta prišla že skoraj v pregovor pri nas, odkar so naši bralci njune zgodbe in dogodivščine brali pred leti v otroškem podlistku »Slovenec«. Koliko je bilo tedaj ljudi — ne samo dečkov in otrok — temveč tudi odraslih, ki so svoj dan začeli s Tinčkom in Tončkom in junjimi nevarnostmi v žgoči Afriki med krokodili in zmaji v družbi kučka Mukija in Gorile! Naj navedem samo ime pokojnega vseučiliškega profesorja dr. Šerka, ki je bil že med temi ljubitelji teh dogodivščin. Sicer pa je storila tega ameriškega pustolovnega mladinskega romana res nadvse napeta in zapletena, in čim manj verjetna, tem bolj privlačna, zlasti še, ker so slike resnično delo velikega mojstra in ne diletanta kot so take ponavadi. Napeto spremlja človek pot dveh fantov Tinčka in Tončka, ki gresta od svojih mater — z dovoljenjem seveda, kar je sicer od njih lepo, a od mater nepremišljeno! — ter na splavu prideta v Afriko, kjer doživljata svoje boje s krokodili, kačami, zmaji, pa tudi z ljudjožrci ter ju iz največje smrtno nevarnosti — in teh je toliko! — reši prijateljica Gorila ter jim družbo dela psiček Muki. Ves čas pa so v zvezi z mornarskim kapitanom Mrharjem in mornarjem Koki, ki se od časa do časa pojavijo in dele z njima usodo ter se medsebojno rešujejo iz nevarnosti. Če pa niso v zvezi osebo, so pa z afriškimi radiom in brzojavom, ki je svojevrsten. In potem najdejo sredi pragozda še tretjega Primožka, izgubljenega Mrharjevega sina, ki je pravi sin

goščave ter skupaj napravijo »izlete« v sredo pragozdov s slonom Jumbom, tudi enim izmed pomagajev pustolovščine. Tudi v podzemlje gredo in obiščejo kraljico pigmejev, ki strelja zmaje, in jo potem po čudnih naključjih dobi celo mornar Koki za ženo. Tako po mnogih pustolovščinah dobi Mrhar sina Primožka, Koki ženo, Tinček in Tonček pa zaklade ter pridejo srečno domov k svojim materam. Vse dogodivščine kakor so tudi neverjetne in izmišljene, so vendar le izraz velike fantazije, ki je lastna mladini ter je slavospev tovarštvu, za katerega človek daruje vse, tudi življenje. Obenem pa mladini buči duha po spoznavanju sveta ter vzmirja dušo, ko trepetu tolikokrat za usodo svojih junakov, o katerih pa ve, da se morajo rešiti iz vsake zadrege.

Tekst sam je izredno sočen in prirejen za naše razmere. Kakor pravi prireditelj, je skop originalni tekst, ki vsebuje samo oporne točke k slikam, po svoje priredil in razširil ter ga slogovno posvojil, da tekst te pustolovščine moramo smatrati za Kuničovo izvirno delo. Toda posebna vrednost te mladinske knjižnice je v njenih slikah. Saj jih je nekaj stotin, kar seveda podraži knjigo (cena 75 din), pa ji tudi da vso zanimivost. Posebna cena teh ilustracij je, da so duhovite in žive ter resnično mojstrsko delo velikega umetnika, ki je znal zajeti življenje, živahnost in notranji duševni odraz ljudi in živali, ki nastopajo v tem »romanu«. Mladim kakor starim bo knjiga dobrodošla in jim bo kratila dolgočasne in bridke ure, ki jih zdaj ni malo. Dečkom pa gotovo ne bo nobena druga knjiga za Miklavža bolj všeč kakor ta roman dečkov v afriškem pragozdu. Tako sta Tinček in Tonček oživljena in ohranjena tudi sedanjim in prihodnjim otrokom v zabavo, kakršno smo imeli, ko smo ju prvokrat spremljali v predelih našega lista.

Dr. Egidij: Sejavec

V Gorici izdaja že nekaj let prof. dr. Andrej Pavlica zbirko nedeljskega branja ali tudi pridig pod naslovom »Sejavec«. V zadnjem času sta izšla dva zvezka, namreč deseti in enajsti. Deseti obsega strani od 1156 do 1425 ter vsebuje 71. do 75. branje za 20. in 21. pobinkoštno nedeljo ter razne praznike: za praznik Kristusa Kralja, praznik Vseh svetnikov in za Verne duše. Enajsti zvezek pa obsega nadaljnje strani do 1647. strani. Vsebuje pa branje za 22., 23. in 24. nedeljo po Binkošti, torej za zadnje nedelje cerkvenega leta ter še dodatke o Angelskem pastirju in Kongresu Kristusa Kralja. Tako je dr. Andrej Pavlica v svojem Sejavcu, ki nosi motto: »S trudom sejejo, z veseljem žanjejo!« podal lepo in obširno zbirko cerkvene homiletike, ki obsega tisoč petsto strani! V njih podaja duhovno čtivo, urejeno po cerkvenem letu, napolnjeno s cerkveno zgodovino, s poukom in legendami ter primernimi premišljevanji o dobi, v kateri živimo in v kateri je naša dolžnost, ohranjati Kristusov nauk ter oblikovati po njem obličje zemlje. Z enajstim zvezkom je končal svoje delo ter je »Sejavec« zaključil. Prireditelj navaja na koncu, da je dal prvi snopič ponatisniti, da bodo lahko vsi, ki bi želeli, dobili celotno delo, ki ni drago: vsak zvezek velja 4 lire! Kot založnik je podpisal dr. Andrej Pavlica, Gorizia. To lepo, poljudno in sočno duhovno branje priporočamo vsem našim duhovnikom, pa tudi laikom, saj je namenjeno predvsem njim.

Pred Kästnerjevim »Emilom in detektiv« v Drami

(Premiera v nedeljo popoldne)

Kästner je uresničil deške sanje o »stolovajih in žandarjih« in je pokazal v svoji igri »Emil in detektiv« kako pomaga tolpa dečkov loviti okradenemu Emilu tatu. Da pa je zadeva še bolj zanimiva in napeta, je presadil profesor Sest, ki je igro prevedel in zrežiral, dejanje v Novo mesto in Ljubljano. To bo zabavno videti novomeški kolodvor in nato kupe v vlaku, kjer ukrade Globočniku Emilu denar, ki mu ga je dala mamica-frizerka, naj ga nesé v Ljubljano stari mami! Potem bomo videli, kako čaka Tina in stara mama zamašila pri kolu dvorski trafiki v Ljubljani, nato Emila, kako preži pred kavarno Emono na tatu, ki sedi tam, in bojni posvet njegovih tovarišev pred muzejem. Potem jim sledimo na Kerkov trg v skrito vežo, kjer imajo »detektiv« svoj glavni stan, zatem srečamo tolpo z Globočnikom na cesti, v banki (tam mu končno dokažejo tatvino) in končno vidimo malico pri Emilovi stari mami, kjer slavijo svojo zmago.

Stvarca je prikupna in ni brez nauka. Predvsem nam pokaže, koliko je vredno, če zna mladina samostojno misliti in ravnati, pokaže nam zavest, kaj sme delati in kaj ne, zvesto tovarštvu, ki je pripravljeno pomagati drugu v stiski, in nesebičnost, da vrši tudi take naloge, ki niso mikavne. — Zadeva je zabavna in pisana: toliko dejanja v naglem poteku nam daruje ta zgodba, da jo bo hodila mladina — in ne samo mladina, tudi odrasli — z veseljem gledati in se spominjati lastnih otroških doživetij. Kästner ni nikjer osladen, a vendar diha iz njegovih nadvse stvarnih mladinskih zgodb pristna toplota. Dejanje je vseskozi napeto ter bo kot nalašč za mladino.

Gustav Strniša, Uganke. Založba Sidra, Ljubljana. Ilustriral Polde Pehani. Zopet se približuje Miklavž, zopet prihajajo na knjižni trg mladinske knjige kot darila, ki naj jih Miklavž prinese našim malim. Gustav Strniša je letos izdal v samozaložbi knjižico uganek, priljubljenega berila za otroke. Napisal jih je nad sto v verzih, v prijetnem kramlajočem tonu. Deset od njih je tudi ilustriranih. Škoda, da jih ni še več, saj bi še več podob zelo približalo uganke otrokom in jim jih zelo olajšale, ker so sicer za manjše otroke vendarle precej težke. Podobe bi si želeli malo bolj ljubke, tehično boljše izdelane in na malo višji umetniški stopnji. Knjižico toplo priporočamo našim štetašem, saj bo prav ljubko in primerno darilo za Miklavža.

F. J. Mlakarjev »Lok« v Münchenu. Nemški časopis »Der Neue Tag« poroča z dne 2. nov. t. l. o velikem uspehu, ki sta ga dosegla plezni par Pija in Pino Mlakar v Münchenskem Prestolnem gledališču. Pod naslovom »Jugoslovanska plezna igra« karakterizira najnovejši Mlakarjev ples »Lok« takole: »K godbi jugoslovanskega komponista Frana Lhotke sta Pija in Pino Mlakar komponirala štiri

Krizantema 150 let v Evropi

Ko vse cvetje v naravi že uvene in preko polj že polagoma legajo jesenski napovedovalci zime, vzcveto — krizanteme. Krizantema je izrazito pozno jesenska roža, zato je na Vernih duš dan najpriljubljenejši okras grobov. In

vendar je ta otožni jesenski cvet šele 150 let v Evropi. V Indiji in na Kitajskem pa je krizantema znana kot najstarejša kulturna rastlina, odtod tudi njeno latinsko ime »Chrysanthemum indicum« ali »sinense«. Že 500 let pred Kr. se omenja pri Konfuciju, v Evropo pa je prišla šele leta 1789 in je kmalu postala simbol jeseni. Danes pa vrtnarji že goje nad 1000 raznih vrst krizantem, prvenstvo pa imajo še vedno japonski vrtnarji. Japonski cesar Mutsuhito je leta 1877 ustanovil celo posebno odlikovanje »red krizantemec«.

ŠPORT

Pomlajeno italijansko moštvo za Nemčijo

Jutri se bosta že osmih pomerili nogometni enajstoričniki Italije in Nemčije. Jutrišnja borba bo v olimpijskem stadionu v Berlinu. Za to srečanje sta se oba naroda kar najbolje pripravila. Nemški državni trener je poklical v Berlin kader najboljših igralcev, da preizkusi njihove sposobnosti za veliko borbo. Končna postava Nemčije pa še ni znana, ker tega nemški državni trener Herberger še ni izdal. Nasprotno pa je italijanski zvezni kapitan objavil enajstoričnike Italije, ki bo takole izgledala: Olivieri, Marelli, Sardelli, Genta, Battistoni, Locatelli, Neri, Sansone, Boffi, Scarabello, Colausti.

Kljub porazu v Švici je nova italijanska sestava presenetila športne kroge. Kajti samo štirje igralci, ki so zadnjič nastopili napram Nemčiji (3:2 za Italijo v Florenci), so še ostali v reprezentanci, ki nastopi jutri (Olivieri, Locatelli, Sansone, Colausti). Italijanski kapitan Pozzo se pri sedanjih postavi ni oziral niti na tako slavna imena, kakor so Foni, Rava, Andreolo, Piola, Meazza. Jutri zvečer bomo že izvedeli, kako se bo obneslo v Berlinu pomlajeno italijansko moštvo.

V Helsinkih bi zmagala Amerika v lahki atletiki

Ker ni izgleda, da bi se vršile prihodnje leto olimpijske igre v Helsinkih, je ameriška atletika sestavila nekatere rezultate, ki se ji zde najbolj verjetni za prihodnje leto in je prišla do zelo zanimivih zaključkov. Če se primerja dosežani sistem točk, ki se uporablja na olimpijskih igrah za lahkotletiko (10, 5, 4, 3, 2, 1 točka), so Amerikanci izračunali, da bi na olimpijskih igrah v Helsinkih na prvem mestu še Amerikanci, se nam zdi, da bi bilo tako točno določanje rezultatov, kakor so jih Amerikanci navedli za Helsink, malce tvegana stvar.

Radovedni smo, kako bi stvar res izgledala, če bi se mogle vršiti olimpijske igre. Na papirju se da marsikaj izračunati, ko pa pridejo atleti na igrišče, pa marsikako reč precej preobrnejo. Četudi smo prepričani, da bi bili na olimpijskih igrah v Helsinkih na prvem mestu še Amerikanci, se nam zdi, da bi bilo tako točno določanje rezultatov, kakor so jih Amerikanci navedli za Helsink, malce tvegana stvar.

Športni drobiž

II. lingijada bo šele leta 1949, tako je namreč sklenila švedska gimnastična zveza, ki hoče vsakih deset let organizirati tako telovadno prireditev. Prva taka telovadna prireditev je bila letos in se bo odslej ponavljala vsakih deset let v počastitev Pera Henrika Linga, ustanovitelja švedskega telovadnega sistema. Tudi na prihodnji Lingijadi bo isti program, kakor je bil na prvi.

Maeki, glavni finski svetovni rekorder v tekih, je bil povabljen v Ameriko, kjer naj bi se udeležil ameriških tekem v zaprtem prostoru. Taisti

Radlo v Bratislavi spet dovoljen

Agencija »Slovak Press« poroča iz Bratislave, da je notranje ministrstvo spet dovolilo radijske aparate, ki so bili ob nastopu največje notranje in zunanje politične napetosti zaplenjeni ali plombirani. Odlok notranjega ministra pravi, da so razmere že povsem prišle v pravi tir in da bodo zato vsi radijski sprejemniki ali vrtnjeni ali pa odplobirani.

Slovaško poslanstvo v Moskvi

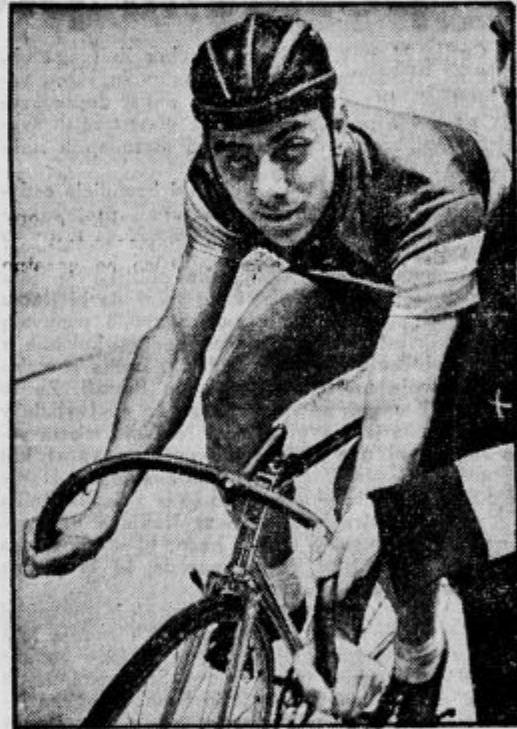
Pred kratkim je bilo v Moskvi ustanovljeno slovaško poslanstvo. Za slovaškega poslanika v Moskvi pri sovjetski vladi je bil imenovan prof. dr. Franjo Tisa, za tajnika tega poslanstva pa dr. J. Bellai, prej ataše v zunanjem ministrstvu, ki je znan kot gospodarski strokovnjak.

Z ustanovitvijo tega poslanstva v Moskvi ima slovaška republika vsega skupaj sedem poslanstev: v Berlinu, v Beogradu, v Rimu, pri Vatikanu, v Budimpešti, v Bukarešti in pa v Moskvi.

Slovaškega poslanika pri Vatikanu Karla Sidora je ob zadnjem romanu Hrvatov v Rim obiskal tudi zagrebški nadškof dr. Stepinac, in slovaški poslanik mu je nato obisk vrnil. Ravnatelj društva sv. Hieronima je ob tej priliki daroval slovaškemu poslaniku knjigo o življenju blaženega Nikole Tavliča.

Prostovoljno v vojno ujetništvo

Iz Londona poročajo, da se angleška vlada bavi z mislijo, da bi na anglikansko duhovščino izdala poziv, da bi se anglikanski duhovniki prostovoljno javljali za družnopastrsko službo med angleškimi vojaki, ki so padli v nemškem ujetništvu. Iz zadnje svetovne vojne se namreč Angleži spominjajo, da je bilo v nemškem ujetništvu nad 7500 angleških vojakov, ki so umrli brez duhovnika, ker jih pač v ujetništvu ni bilo. Duhovniki, ki bi se prijavili za to službo, bi pač morali s svojimi verniki vred deliti življenje vojnih ujetnikov. Vso to akcijo vodi anglikanski škof Staunton.

SVETOVNI REKORDER BERGOMI

Na milanskem dirkališču je postavil italijanski amaterski dirkač Bergomi nov svetovni rekord na 2 km z letičnim startom. Za omenjeno progo je porabil 2 minuti 28.8 sek. (doslej je imel ta rekord Slaats s časom 2:31).

Madžarski in italijanski telovadci se bodo pomerili letos v meddržavnem telovadnem dvoboju 10. ali 17. decembra v Milanu. Revanžna borba bo pozneje v Budimpešti.

Za en milijon finskih mark vstopnice je doslej prodal urad za prodajo vstopnic za olimpijske igre v Helsinkih. To je približno toliko kot en milijon dinarjev.

Nogometna tekma med belgrajsko in sofijsko reprezentanco se bo vršila najbrž 1. decembra v Beogradu. Tozadevni razgovori so tik pred ugodnim zaključkom.

Nogometaši še ne odnehajo

Vičani pridejo to nedeljo brzoturnir, na katerem sodelujejo najboljše ljubljanske moštva. To so Jadran, Mars, Svoboda in Reka. Da bo turnir zanimivejši, bo trajalo vsako srečanje le 2 krat 30 minut.

Pari nastopijo takole: ob pol 10. Jadran:Mars. Slednji je letos daleč najboljšje plasirani klub Ljubljane. Pričakovati je torej, da bo nedavno zmago ponovil. V drugem dopoldanskem srečanju nastopita Svoboda in Reka. Svoboda nastopi s svojim pomlajenim moštvom in bodo Rečani tem mladim fantom le težko kos. Vse kaže, da bosta prišla v finale Svoboda in Mars, za tolažilno darilo pa se bosta spoprijela Jadran in Reka, čijih srečanja so vedno glasna in že zato privlačna.

Igra se na igrišču Jadrana. Pričetek dopoldne ob pol 10., popoldne pa ob pol 2. — Vstopnina zmerja.

ZFO

Enodneveni tečaj za vodje mladcev v Ljubljani

Vabimo vse odseke, ki do sedaj še niso poslali vodij mladcev na tozadeven enodnevni tečaj v Ljubljano. Tečaj je prirejen za ljubljansko in novomeško podzvezo in za gorenjska okrožja. — Pričetek tečaja je ob 9. v telovadnici Vzajemne zavarovalnice. Tečaj bo dne 3. decembra.

Decembrski »Dopis«

V začetku decembra izidejo decembrski »Dopisi« in opozarjamo vse odbornike, da jih pazno prečitajo.

Z zahodne fronte: Topovska granata je udarila v gozd

Rdeča vojska Sovjetske Rusije

kot „osvoboditelj“ Poljakov izpod nekega jarma v besedah in dejanju

Kot vsak zavojevalec neoboroženega ali popolnoma pogaženega naroda je tudi sovjetska vojska vkorakala na Poljsko z velikimi gesli o »osvoboditvi« in »rešitvi«. Poljske čete, ki so bile najbliže meji in še niso vedele, kako blizu je zaradi premoči na zahodu konec poljske državne samostojnosti, so se sicer nekoliko upirale in s tem pomnožile poljske žrtve, toda tega vala ni bilo mogoče ustaviti. Sovjetska vojska je drla naprej in kmalu so si njeni častniki s častniki Hitlerjeve vojski na poljskih tleh podali roke.

V dejanju: boljševizacija Poljske

Odstranjena priča

S sovjetsko vojsko je prišla na Poljsko tudi sovjetska oblast in komunistična ureditev države. V revoluciji, ki se samo po manjšem obsegu loči od revolucije v Rusiji leta 1917, je padlo vse, kar je spominjalo na prejšnjo državo in hitro se je začel uveljavljati komunistični režim. Poštene in častne moške je vojskovanje prejšnjih tednov razkropilo na vse vetrove, zato so bile vasi ob prihodu sovjetske vojske skoraj prazne; pač pa so takoj prišli na dan tisti najslabši elementi, ki jih vsaka vas — tudi v zahodni Evropi — premore po nekaj, ki so se ali izmuznili boju za samostojnost Poljske ali pa so prvi vrgli puško v koruzo. Ti so se novemu gospodarju ponudili v službo in jih je — sprejel. Začeli so se ustanavljati »vaški sovjeti« ali komiteji in najizdatnejše priporočilo za to mesto — po naše bi rekli občinskega odbornika — je bilo: zapor. Ti komiteji ali sovjeti so izvajali svojo oblast v vaseh s pomočjo posebne »delavske milice«, v katero so stopili vsi moški elementi, nekateri iz želje, da bi se hranili vsaj pri nekem kotlu, drugi iz veselja, da bodo smeli »zakonito« dvigniti in se znositi nad svojimi nasprotniki, s katerimi so imeli kake račune od bogve kdaj še. In čimbolj rokavnjaško preteklost je imel kdo, tem višje mesto je lahko dosegel. Tako n. pr. piše »Komsomolskaja Pravda« z dne 28. septembra o predsedniku take začasne oblasti, nekem Heršu Svarčahu: »Od svojega 24 letnega življenja je pet let prebil v zaporu.« To je zanj priporočilo, da je — dober.

Vsi ti na hitro ustanovljeni organi oblasti so imeli nalogo, preplaviti osvojen — ne osvobojen — pokrajino s propagandnim materialom, ki je bil ves zadržan pri pripravi, in čim hitreje raztegniti po vsej deželi val komunizma v vseh njegovih oblikah, socialnih in verskih. Ti nosilci oblasti so hitro doumeli svoj čas, svoje naloge, še bolj pa svoje neomejene pravice, saj so vedeli, da zoper njihovo ravnanje ni priziva. Da bi se narod popolnoma razcepil in se — po tolikem klanju — začel klati sam med seboj, so izbrali itak dosti veliko gorje in razveljavno razredno sovražstvo, naščuvali sosedo na sosedo in tako kmalu razblinili vsako misel na složen odpor. Grehi preteklosti so njihovim demagoškim geslom o delitvi zemlje, o svobodnem kruhu dajali veliko oporo. Na Poljskem na eni strani veleposestniki z ogromnimi površinami zemlje, ki so se spretno — kot povsod — izogibali agrarnim reformam ali jih izgrajali, na drugi strani pa revni kolonisti, ki so zemljo obdelovali skozi robove, niso pa bili deležni pravične mere njenih sadov; v Ukrajini pa na eni strani poljski naseljenci, ki jih je naselila poljska oblast in jim dala dovolj zemlje, da bi bile te pokrajine bolj trdnj v sklopu poljske države, na drugi strani pa domače prebivalstvo, ki prišlecev nikdar ni prav trpelo; vmes pa v obeh teh delih Poljske manjši posestniki, ki so živeli od svojega truda skromno kmečko življenje, pa jih je sedaj Kominterni vrgla v isti kotel svojega razdejavanja. Krilatice kot »kapitalisti«, »zlatarje«, »večni sovražniki delovnega razreda« in podobno, so vpile z vsakega letaka, z vsakega razglašane nove oblasti. In kar ni uničila vojna, je uničila ta revolucija, ki pa je bila kratkotrajna, ker nikjer ni bilo organiziranega odpora — v teh šibah zgodovine je vsaka organiziranost že izgubila. Vsak je pobijal in streljal tiste, ki so mu bili na potu — eni posestniki, večje in manjše, drugi zadnje zastopnike poljske oblasti. Kolonisti so segli po življenju veleposestnikov v upanju, da bodo potem sami postali posestniki njihove zemlje, razni potepuhi in delomrčnejši so odstranili orožnike in stražnike v upanju, da bodo potem sami stopili na njihova mesta; drugim se je upanje več ali manj uresničilo, prvi so si roke umazali s krvjo, da so si zamenjali — gospodarja. Predsednik začasne uprave v mestu Novogrudok pa je mogel poročati na višje mesto: »Vsak dan kmetje pripeljejo v mesto posestnike in častnike, ki so jih polovili.« (»Krasnaja zvezda« 22. sept.). In načelnik garnizije v mestu Baranoviči, »stovariš« Čujkov, je istemu listu poslal dopis z naslovom: »Prvi dnevi osvobođenega mestca«, v katerem pravi med drugim: »K nam prihajajo kmetje in kolonisti, da nam poročajo, koliko posestnikov in policijskih stražnikov so postrelili.« In moskovska »Pravda« je že 24. septembra mogla poročati iz okraja Krasnoe: »V našem okraju je ustanovljenih že 32 vaških komitejev. Odvzeta je vsa posestniška zemlja, vse orodje in vsa živina.« Nizozemski »Telegraph« pa je poročal, da so bili v okolici Lvova vsi posestniki, ki niso pobegnili, postreljeni.

Istčasno je delovala že tudi brezbožniška propaganda, ki je naravnavala ljudski val — kolikor v razdejani Poljski o pravem ljudskem valu moremo govoriti — na duhovščino in cerkve. Moskovska »Pravda« na dolgo in na široko opisuje,

kako je množica v hiše duhovnikov, semenišča in samostane metala ročne granate (n. pr. iz Tarnopola 27. sept.). Iz Čerstova pa poroča 23. sept. o novem toku, kakor se razodeva v šolskem pouku: »Brez posla so ostali le predavatelji »zakona božjega« in poljske zgodovine. Ti predmeti so ukinjeni.« Nizozemskemu listu »Telegraph« pa je poročal njegov dopisnik: »V okolici Lvova so večino duhovnikov pobili, cerkve izropali; sekcijska komunistična stranka, ki vodi kampanjo za brezboštvo, dela s polno paro.« — Vse to se je dogajalo v znamenju napisov, ki so viseli po mestih preko ulic in so lačne in raztrgane prebivalce bodili v oči: »Naj živi velika teorija Marksa, Engelsa, Ljeninga, Staljina.« kakor je poročala »Pravda« 24. septembra.

Razočaranje

Nahujskano in vsega gorja že sito prebivalstvo je torej v nekaj dneh pomedlo z vso preteklostjo. Duhovniki, kmečki posestniki in zastopniki oblasti in vsi, ki so po komunističnem ščunvanju edini krivci revščine, pomanjkanja in vsega hudega, so ali pobegnili v svet, če so se pravočasno odpravili na pot, ali pa so obležali mrtvi. Prosta je bila torej oblast in zemlja. Toda kolonisti, ki so že stoletja živeli na veleposestniški zemlji iz rok v usta, so se bridko goljufali, ko so upali, da bodo po komunističnih krvavih reformah postali kaj bolj dostojnega in svobodnejšega življenja vredni ljudje. Oblast so zasedli eksponenti komunistične stranke, zemlja pa je postala — državna last, t. j. odslej še bolj nedotakljiva. Ukrajinsko narodno sobranje je 24. oktobra sklenilo: »Odslej je vsa zemlja zapadne Ukrajine z vsem podzemljem, gozdovi in rekami splošno narodno blago, t. j. državna last. Ukrajinsko narodno sobranje poziva vse »trudbenike« zemlje in vaške komiteje, da vzdržijo železno disciplino, da ne dandja posestniška posestva obvarujejo ropanja, da ohranijo naprave in inventar — vse to je odslej sveto in nedotakljivo narodno blago.« Cez dva dni je isto sklenilo tudi belorusko narodno sobranje. S tem je konec revolucije in začne se »železna disciplina«, o kaki demokraciji ali volitvah ti proglasi ne govore nič, niti ne o kruhu. Kolonisti, ki so bili prej kolonisti veleposestnika N. N., bodo odslej »stovariši« v tem in tem kolhoz. Kakor prej bodo tudi poslej delali na zemlji, na kateri ne bodo imeli nobene besede. Prej jim je plačo odmerjal posestnik, sedaj jim jo bo meril — narod; narod pa govori iz Kremļa v Moskvi, po Stalinu, ki meri kruh državljanom ne po letinah, ampak po potrebah državnega proračuna in svetovne revolucije. Prej so se še imeli kam pritožiti, sedaj je tega konec; prej so morda upali, da jih bo osvobodil komunizem in Sovjet-

Novo postajno poslopje za Brezje

Po mnogih ovirah je sedaj novo postajno poslopje na Otočah v surovem stanju dograjeno. Veliko potov, prošelj, pa tudi gmojnih žrtev je bilo treba, preden je dolgo gojenca želja in nujna zahteva postala prijetna resnica.

Postaja stoji blizu ceste, tako da odpade poljska steza, ki je bila doslej za počke večkrat prava pokora. Tudi nekaj minut bližje je, kar je tudi prijetno.

Do leta 1938 je bila postajnica Otoče kljub ogromnemu sezonskemu prometu le navadno postajališče. Leta 1938 meseca aprila je dobila naslov prave postaje, dobila je tudi ustrezajoče osebje, t. j. postajnačelnika in dva nameščenca. Jasno je, da stara postajnica ni več ustrezala ne potrebam postaje, ne prometu. Bile so nedelje in prazniki, ko je moralo 300—500 ljudi stati zunaj na dežju. večina brez dežnikov in lahno opravljeni.

Tujkoprometno društvo Brezje in zlasti samostan na Brezjah ter sedanjí rektor svetišča p. dr. Hadrijan Kokolj, okoliške občine in po-

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(159) Ves jezen in zlovoljen je sultan ležal na prekrasni postelji. Nihče mu ni mogel pomagati, da bi mu ne brnelo v ušesih, pri tem pa je še čutil, kakor da mu uhaja še venomer rasteta. Razen zdravnikov se mu ni smel nihče približati, takšno je bilo njegovo povelje. Ljudstvo ni smelo zvedeti kaj se je z njim zgodilo.

(160) Slednjič je brenčanje ponehalo, a zato je sultan šlal vsakovrstno drugačno svistenje. Sluge so mu sporočali, če je dospelo kako novo zdravilo, in ukazal jim je, da so ga mu koj dali. Sluge so se čudili, kako je sultan začel mahoma tako čudno govoriti!

eska Rusija, toda kdo jih bo osvobodil tega »osvoboditelja«? Pač premajhna izprememba, da bi bila vredna tolikih žrtv in besede »izboljšanje«.

Odstranjena priča

Sovjetska propaganda je hotela o vseh teh dogodkih napraviti film z naslovom »V osvobojeni zemlji«. Sovjetski tisk ga je že napovedoval z bučno reklamo. Toda po prvih predvajanjih je bil odstranjen z repertoarjev, češ da se režiserjem in operaterjem ni posrečilo rešiti njihove naloge. Da pa učinek tega filma ni bil prav nič propaganden, moremo sklepati iz slik, ki jih je objavljala sovjetski tisk v reklamni sprejemu sovjetske vojske v »osvobojeni zemlji«: redko prebivalstvo stoji ob straneh mestnih ulic in s prepadenimi obrazi opazuje kolone sovjetske vojske... Reklama je pač pričakovala, da bodo te slike privabile gledalce, film sam pa v celoti popravi te prve vtise in bo verna slika sijajnih sprejemov. Pa »režiserji« in operaterji niso rešili svoje naloge... In je niso mogli, ker ne v Ukrajini ne na Poljskem sovjetska oblast nikdar ni bila priljubljena.

ljani. Spodaj podstavek iz umetnega kamua, ki bi zložil zaeno kot klopica — nato tridelen drog, vrh pa naj bi zaključila soba naše ljube Gospe od vedne pomoči — nebeske Kraljice Slovencev — iz bakrene pločevine in pozlačena. Ob vseh praznikih in velikih shodih bi potem plapolala zastava že na postaji in ljubko klicala v imenu Matere: dobrodošli!

Mogoče ima kdo še kake zaobljube v zahvalo.

Namesto slik, ki tudi precej stanejo, naj bi misli na ta spomenik, ki bi bil trajna priča njihove hvalečnosti.

Celjske novice

c Roditeljskega sestanka v mestni šoli v Celju v četrtek zvečer, ki ga je sklicala krajevna zveza za zaščito otrok, se je udeležilo izredno lepo število staršev in skrbnikov otrok. Prišlo je proti pričakovanju okrog 1000 ljudi tako, da je moralo biti predavanje v dveh prostorih in še na hodniku je bilo dosti ljudi. To je vsekakor pohvalno in dokaz, da se starši dobro zavedajo svoje dolžnosti in pomena priprav za zaščito otrok v primeru izrednih »dogodkov«. Pred sestankom je navzoče pozdravil predsednik celjske mestne občine g. dr. Vorič Alojzij in »spregovoril« staršem o pomenu in važnosti zaščite otrok in mladine za primer vojne. Vse je opozoril, naj jih vse to ne plaši, poudaril pa je, da nikdo ne more predvideti dalekosežnih posledic, ki bi lahko nastale za vsak narod in vsako državo. Da bi le mogli zavarovati naše otroke in matere pred vsemi zli in grozotnimi posledicami vojne, se je tudi pri nas začelo z velikimi pripravami in delom. O zaščiti otrok in mladine sta imela nato obširen in zanimiv referat upravitelj g. Janko Kramar in gđ. Zupančičeva, ki sta dala zborovalcem zanimiva in poučna navodila. Vsi starši bodo dobili v kratkem popisne pole otrok. Te pole, ki bodo prišle za vsakega otroka, bodo starši morali izpolniti. Ako bi bili starši v kakih dvomih in če bi jim ne bilo kaj jasno, se lahko obrnejo na šolo ali občino, kjer bodo dobili potrebna pojasnila.

c Družba sv. Mohorja je začela razpošiljati letošnje redne in doplačilne knjige. Najprej pride na vrsto Amerika, nato lavantinska, za njo pa ljubljanska škofija.

c Koncert 1. decembra v mestnem gledališču. Letos nastopijo na koncertu v proslavo praznika Zedinjenja Celjsko pevsko društvo, Celjski zvon Oljka, Mladinski pevski zbor in godalni kvartet Glasbene matice ter celjska vojaška godba. Pred prodaja vstopnic v knjigarni K. Goričar, vdova c Prosvetni večeri Katoliškega prosvetnega društva v Celju. Katoliško prosvetno društvo v Celju bo priredilo v letošnji sezoni prav zanimive prosvetne večere. Svojo sezono bo pričelo v ponedeljek, 27. nov. ob pol 9 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice s predavanjem O kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani. Predavanje bo imel g. ravnatelj Martelanc. Po sklepu občnega zbora KPD v Celju bodo tudi redni družinski večeri v Ljudski posojilnici. Prvi družinski večer članov KPD bo v četrtek, 30. nov. ob 8 zvečer v velik dvorani Ljudske posojilnice. Na sporedu je salonski orkester in predavanje o pomenu narodnega praznika Zedinjenja. Na ta večer so vabljeni tudi naše mladinske organizacije.

c Ljudska knjižnica v Cankarjevi ul. 4. je do bila novo zalogo knjig in posluje vsak delavnik v tajništvu. Poslužite se je, da si z branjem krajšate dolge zimske večere.

c Ciklus pedagoških predavanj Ljudskega vse učilišča je zaključen. Predavanja so bila zanimiva in dobro obiskana.

c Ljudsko vseučilišče priredi 2. dec. predavanje o notranjem izločevanju. Govoril bo univ. prof. g. Boris Zarnik iz Zagreba.

c Zdravniško dežurno službo za žlane OUZD bo imel v nedeljo g. dr. Hočevar Drago, Kolenčeva 4.

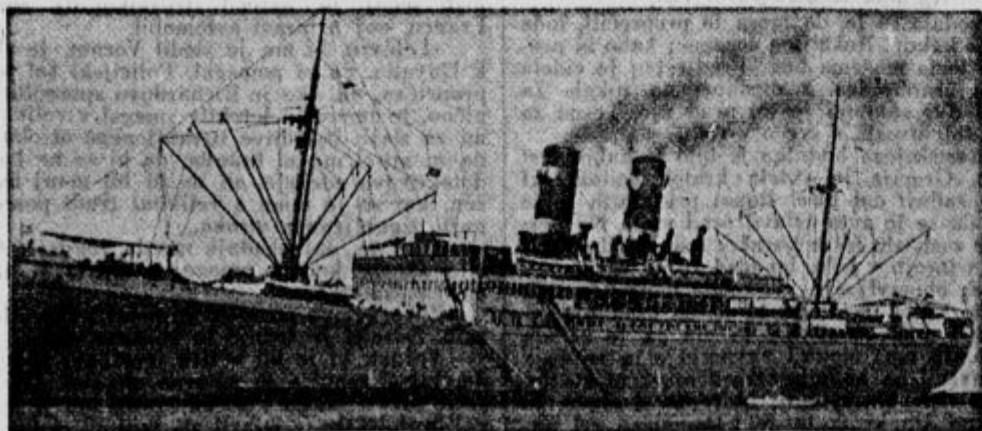
c Nadaljevanje prvenstvene tekme med SK Celje in Hrasnikom, ki jo je prekinila poplava Koprivnice, bo jutri na Glaziji. Tekma se bo pričela ob 3 popoldne in bo trajala 62 minut. Celjan gredo na tekmo s prednostjo enega gola, vendar pa je po nedeljskem srečanju obeh moštev v Hrasniku mnogo ngibanja o končnem izidu in je zato za nadaljevanje tekme v Celju precej zanimanja.

Hitite! Sicer Vam bo žal! Hitite!

Še danes kupite srečke efektne loterije ZSD, ki bo v nedeljo 26. novembra 1939 v Petrovčah. 300 krasnih dobitkov: 3 motorna kolesa, par volov, radioaparat, 2 šivalna stroja, elektromotor harmonika, kuhinjska oprava, prašiček, 10 moških in 10 ženskih koles itd., itd.

Velika vrtna prireditev v nedeljo popoldne v Petrovčah!

Veseli in presenečeni boste!

Nizozemski potniški parnik »Simon Bolivar«, ki je konec preteklega tedna v bližini angleške obale zadel v mino in se potopil. Parnik je imel 8000 ton. Pod njim sta v kratkem časovnem presledku nastali dve eksploziji. Angleške ladje so 100 ranjenih potnikov prepeljale v pristanišče Harwich, 200 pa jih pogrešajo

TOVARNIŠKA RAZPRODAJA MOTORNIH KOLES!

Vsak dan, dokler traja zaloga, se bodo prodajala motorna kolesa 200 ccm Ardie v javnem skladišču špedicije Turk v Ljubljani, Kotnikova ulica 12 in to po izredno znižani tovarniški ceni Din 5.980,- v gotovini

Kamniki

Prosvetno društvo »Kamnik« v Kamniku bo drevo ob 8 in jutri v nedeljo ob 4 popoldne vpriporilo Medvedovo dramo v 5 dejanjih »Za pravdo in srce«. Dejanje se godi v času kmečkih uporov na Raki pri Krškem. V delu je pisatelj živo naslikal trpljenje naših prednikov, njihov upor in njegove posledice. V samo delo pa je vpletel tudi boj plemiča in kmeta za dekletovo ljubezen. Kako se je to končalo, boste videli zvečer na odru.

Kranj

I. prosvetni večer. Prosvetno društvo je priredilo prvi prosvetni večer v Ljudskem domu, na katerem je govoril g. dr. Jože Herfort o metodah moderne binimalistike. Predavanje je bilo zanimivo in tudi aktualno.

Poslovljni večer g. načelnika Lipovška. V četrtek zvečer je bil poslovljni večer, na katerem se je okrajni načelnik g. Lipovšek Gašper, ki odhaja te dni na svoje novo službeno mesto na bansko upravo v Ljubljani, poslovil od svojih ožjih prijateljev. Gospod načelnik se je izkazal na svojem službenem mestu v Kranju kot zelo vreden in objektiven uradnik. Na novem službenem mestu želimo gospodu načelniku veliko uspehov.

Kino Šmartinski dom. Danes v soboto na sporedu ob pol 9 zvečer ruski vefilmski »Rasputin«, ob 19.15 film »Sveta noč — blažena noč«.

Jesenice

Zrtvam ob 25 letnici svetovne vojne bo povečan prvi prosvetni večer v letošnji sezoni v sredo, 29. novembra ob 8 zvečer v veliki dvorani Krekovega doma. Predaval bo g. Planinšek o judenburških in radgornih zrtvah. Poleg predavanja bodo pevске točke. Za zaključek bo enodejanka »Zrtev«, drama, katero je napisal prosvetni delavec gospod France Klinar.

Kino Krekov dom. V soboto, 25. novembra ob 4. popoldne matineja: film »Ničev«, zvečer ob 8 se ponovi isti film, ki je krasno delo.

Novo mesto

Tečaj za vodje mladcev odpovedan. Napovedanega enodnevnega tečaja za vodje mladcev, ki naj bi bil dne 1. decembra v Novem mestu, ne bo, pač pa naj pridejo vodje mladcev iz novomeške podzveze na enodnevni tečaj v Ljubljano dne 3. decembra, kot je bilo sporočeno v okrožnici. Pričetek tečaja je ob 9 v telovadnici Vzemne zavovalnice na Miklošičevi cesti.

Duhovniški sestanek. Kot je bilo že objavljeno, bo dne 29. novembra duhovniški tečaj ZFO. Tečaj bo enodnevni in se prične ob 8 v Prosvetnem domu. Vabimo vse gg. duhovnike, ki delajo v fantovskih oddelkih ali se za tečaj zanimajo, da se ga udeležijo.

Trbovlje

Gospodarsko predavanje bo v nedeljo v Društvenem domu ob desetih popoldne. Govoril bo strokovnjak o denarni v posojilnicah in sedanjem napol vojnem gospodarstvu. To so zadeve, o katerih se danes veliko govori in je dobro, da smo si o njih na jasnem. Zato pridite poslušati.

O izseljencih in dobrodelnosti predavanje s ekioptičnimi slikami to nedeljo popoldne ob pol treh v Društvenem domu.

»Dome« — znano dramo — bodo igrali pri Sv. Katarini nad Trbovljami igralci Prosvetnega oddelka. Pri tem bo prvič nastopil domači tamburaški zbor.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Razglas

Krajevni šolski odbor v Hodošu kratkim potom odda na javni licitaciji zidanje nove šole po načrtu kraljevske banske uprave dne 20. decembra 1939.

Načrt, proračun in ostalo je na razpolago vsak dan pri šolski upravi v Hodošu.

Za kraj. šol. odbor: Kerčmar Franc, predsednik.

Arnold Fredericks:

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolenc.

»Z ozirom na Franca moramo biti na jasnem.«

»Še to noč doženem, kaj je z njimi. Načrt je sledeči: najprej odpeljeva otroka k Villachu. Tu ni na varnem, ker bi lahko kdo prišel.«

»Boljši skrivališče bi se vendarle težko našlo.« Mlajši se je rešal.

»Vse to je lepo in dobro, toda drugo mesto nudi vendarle več varnosti. Razen tega pa bo Lavillacova žena skrbela za otroka, ko naju že ne bo tukaj. Kaka škoda, da je doletela Franca v zadnjem trenutku nesreča. Upal sem, da se iznebim otroka.«

Starejši mož je vstal in hodil po sobi gor in dol.

»No, da.« je dejal končno. »Radi mene lahko tudi greva. Moje mnenje je, da otroka zavajeva v kak jopič, ga odneseva v voz, hitro odpeljeva k Villachu in ga pustiva tam. Potem se odpeljeva brez izgubljenega časa v Brusel. Drugo urediva telefonično. Ako Franca izpušijo... dobijo otroka. Popolnoma odkrito sporočimo Stapletonu, kaj čaka na otroka, da staremu mine vsa vrela, da bi poslal za nami parisko policijo.«

»Dobro. Grem po otroka.«

Naglo je šel k figuri, odprl je stran in obledel, ko je videl, da je luknja prazna.

»Za vraga! Otroci je izginil!« je dejal razburjeno. »Nekdo je hodil v sobi... med tem, ko sem bil odsoten.«

»Vrata so bila zaklenjena!«

»Vem... in vendar je bil nekdo tukaj, ker je otrok izginil.«

»Ni mogoče, Durand, ni mogel izginiti. Ni

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šanitovanjaki 2 din; Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka, pošilna vrstica po 1 din. - Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Postreznico

starejša, snažno, sprejem. Krakovska ul. 1. b

Korespondent (-ka)

mlajša moč, z večletno prakso v nakupu in prodaji železninske ali sorodne stroke, večša slovensčina, nemščina, hrvaščina in stenografije, se sprejme v večje podjetje nad Ljubljano. - Nastop čimprej. Pravilno opremljene ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiv« st. 18.383. (b)

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Bukov gozd

in lepe hraste prodam. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3500. (p)

Biljard

najnovejši ruski sistem, poceni prodaja Ivan Bernik, tovarna rolet, Ljubljana, Linhartova 8. (l)

Prima zaklane purane

kokoške, 10 kg 135 din; suhe češnje prima 50 kg 220 din; 10 kg 1a. jedre 200 din, franko voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Naprodaj

motor na surovo olje — znamke »Climax«, z dvema zamašnjakoma, 25 ks, generator za istosmerni tok 230 voltov, 25 amp., 1060 obratov, 10 ks, in kompletna stiskalna plošča. Rudolf Kuhar star. mizarški mojster, Mokronog. (l)

Denar

Družabnika

sposobnega strokovnjaka mizarja

s kapitalom 100—150.000 tisoč din v blagu ali gotovini — iščem za prvovrstno trgovino in industrijo pohištva. Ponudbe na Z. Patačić, Zagreb - Gundulićeva 5. (d)

Objave

Gospod s črnimi očali

in rumeno palico naj pride 26. ali 27. ob od njega določeni uri na razgovor zaradi zaposlitve v knjižgozveznici. (r)

Kupimo

Vsakovrstno zlato srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana, Francišanska ulica 8.

Razno

Gumblince, gube, plise, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš Ljubljana, Francišanska ulica

Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Kupujte pri naših inserentih!

Natečaj

Gradbeni minister je rešil pod M. G. štev. 51128/39, da se z natečajem izpolnita dve mesti višjih pristavov

pri pravnem odseku gradbenega ministrstva, in sicer eno mesto višjega pristava VI. pol. skupine in eno mesto višjega pristava VII. pol. skupine. Obe mesti bodo zavzeli kandidati z dovršeno pravno fakulteto, ki izpolnjujejo tudi ostale pogoje iz §§ 2, 3, in 4 Zakona o činovnikih. Predvsem se bodo upoštevali sodniki iste položajne skupine in izprašani sodniki.

Rok dostavljanja prošelj na Ministrstvo zgradb — personalni odsek — najdalj do dne 5. decembra 1939.

Ministrstvo gradb štev. 51128/39.

Zahvala

Za premnoge dokaze globokega sočutja in iskrenega sožalja ob smrti našega srčno ljubljenega soproga, brata, strica, svaka, bratranca itd., gospoda

Josipa Kubelke

kapetana bojnega broda, kontre-admirala A. C. v pok.

se vsem prav srčno zahvalujemo. Srčna hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so blagopokojnika za časa njegove bolezni obiskovali, tolažili in ob smrti krsto obsuli s prekrasnimi venci in šopki. — Posebna hvala preč. oo. frančiškankom za zadnje spremstvo in še posebno preč. gg. dr. Gvidu Rantu in dr. Angeliku Tomincu za tolažilne obiske. Iskrena hvala mnogostevilnemu oficirskemu zboru, zastopnikom Jadranske straže, njenemu predsedniku, generalnemu tajniku g. Pogačniku. — Najlepša zahvala Združenju bivših mornarjev za prekrasno sidro, ki ga je spremljalo do poslednjega počitka. — Dalje vsem njegovim zvestim prijateljem, posebno za požrtvovalne obiske g. vladnemu svetniku v pok. dr. Požarju, direktorju Narodne banke v p. g. Ivu Gregoriču, in vsem, ki so blagopokojnika spremlili na njegovi zadnji poti. — Srčna hvala rodbinam Oset in Zupan za veliko pozornost v večletni pokojnikovi bolezni in primariju g. dr. L. Merčunu za njegove obiske. — Končno najlepša hvala oč. sestram Vincentinuma, posebno pa še sestri Baptisti za večletno skrbno nego pokojnika.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1939.

Žalujoči ostali

ga sicer v konju, a mora biti nekje v sobi skrit. Poglej ga v omari!

Durand je jezno zamahnil z roko in je dalje šel.

»Pri tem ravnotako ne bo uspeha,« je mrmral. »In ako policija ve, da je bil otrok tukaj in ga je tudi odvedla, potem sedaj čaka, da bi se past zaprla in naj ujela. Morda je hiša že obkoljena.«

»Ravno zato morava iti od tod. Čim prej, tem bolje. Poglej v omari, ako ga ni tam, potem preostane le to, da čim prej prestopiva mejo. Brez otroka drugega tako ne moreva storiti. V tem slučaju naj gleda Franc sam na to, da se reši.«

Durand je naglo odprl omarina vrata in sta se tako on, kakor tovariš presenečeno umaknila, ko je stopila iz njega Gracija in držala otroka za roko.

»Ti ljubi Bog!« sta šepetala oba moža obenem.

Črnobradec se je prvi zavedel.

»Hitro,« je dejal in je naglo stopil h Graciji. »Ta ženska je tajen detektiv, zvečiva jo in potem hitro od tukaj. Nobenega dvoma, da je informirala tovariše. Tu niti za trenutek ni sva več varna.«

Bil je zelo razburjen. Hitel je k oknu in pogledal na tiho ulico.

Medtem se je Durand vrgel na mlado ženo, pograbil je roke in jih zvezal.

Gracija se ni branila in ni kričala. To bi bilo brez pomembno. Fantek je stal poleg nje in je radovedno in z zanimanjem gledal ta prizor. Zadnji čas se je zgodilo z njim toliko ne navadnega, da je sedaj že tudi on molčal.

Starejši mož se je obrnil od okna. Skočil je k omari, potegnil iz nje dolgo sivo suknjo in je otroka zamotal v njo.

»Gospodična, z nama greste,« je dejal strogo. »Ako vam je življenje ljubo, ne poizkušajte bega.«

»Toda kaj naj storiva z njo?« je vprašal Durand nemirno.

»Neumnež, ali jo hočeš pustiti tukaj, da naj opiše policiji? Potem naju tekom nekaj ur gotovo ujamejo. To ženo spraviva na kraj, kjer ne bo mogla škodovati, dokler ne prestopiva meje. O tem bomo govorili pri Lavillacovih. Prva stvar je, da pridemo iz te hiše. Naprej.«

Šel je k vratom.

V tem trenutku je Gracija slišala ropot bližajočega se avtomobila. Upanje je nanovo oživel. Gotovo so prijatelji, ki ji hitijo na pomoč. Ako so oni, potem se ni prepozno.

Moža sta tudi slišala ropot.

»Hitro! Hitro!« je priganjal starejši mož, ko so šli po stopnicah navzdol. »Vsak trenutek so lahko tukaj. Zadržaj gremo ven.«

Gracija je vedno jasneje slišala ropot avta. Čez eno minuto bo pred vrati; toda medtem lopova, ne le da prideta po stopnicah dol, marveč tudi izgineta iz hiše skozi vrt.

Zavedala se je, da mora to prepričati, toda kako... kako?! Roke ima zvezane; kako bi preprečila tema možema beg? Pred seboj je videla bivšega črnobradca, z otrokom na rokah. Za eno ali dve stopnici je šel pred njo. Tesno za njo je šel tovariš, s svečo v roki.

Do srednjega hodnika je bilo še kakih šest stopnic. Gracija je videla kratek hodnik, ki vodi v zadnji del hiše. Ropot pri vratih ji je pričal, da se je avto ustavil pred vrati. Na pespotu je zaslišala hitre korake; toda predno prijatelj vlerejo v hišo, bo plen že na varnem.

Brez obotavljanja je skočila naprej in se z vso težo vrgla na moža, ki je šel pred njo.

Vsled naglega sunka, ki mu ga je zadala Gracija, je mož izgubil navnotežje in se je glavo zvrnil na hodnik. Oba z otrokom sta ležala na tleh. Drugi mož, ki je držal svečo, je obstal na stopnicah in je nepremično zrl navzdol — ni mogel takoj razumeti, kaj se je zgodilo.

Cerkvena in druga okna

sestavljena v svincu, izdeluje v starem in modernem slogu

J. Gamberger

Ljubljana, Kolodvorska ul. 18

Za jugoslovanski patent št. 5067 od 1. sept. 1939 na:

»zaporni drsnik za pline in tekočine«

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. Cenj. ponudbe na: patentni inženjer ing. Hinko Petrič, Ljubljana, Beethovnova ulica 2

Razpis

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani razpisuje službo

uradniškega pripravnika

kategorije B pri Krajevni bratovski skladnici v Rajhenburgu.

Za to službo prihajajo v poštev absolventi trgoveške akademije, ki obvladajo poleg slovensčine in srbohrvaščine tudi nemški jezik v govoru in pisavi in ki tudi sicer odgovarjajo predpisom § 3 službene pragmatike za nameščence bratovskih skladnic z dne 20. decembra 1937, II. R. štev. 4487 (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine štev. 142/22 iz leta 1938).

Lastnoročno pisane prošnje in curriculum vitae z dokazili o izpolnitvi pogojev po § 3 navedene pragmatike je vložiti pri Krajevni bratovski skladnici v Rajhenburgu do 16. decembra 1939.

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani.

LJUBLJANA

Rimski kanal odkrit na stavbišču

V Gorupovi ulici je pred nedavnim začelo odkopavati zemljišče gradbeno podjetje inž. Dedek v Ljubljani na parceli, ki leži nasproti tehnični srednji šoli in za vilo dr. Vrhunec. Tam si bo dal postaviti enonadstropno vilo ravnatelj tobačne tovarne g. Golob. Delavci so najprej izkopali jame za temelje, ki bodo razmeroma precej globoki. Pri tem so našli globoko v zemlji na močno obzidje, ki se je vlekel nekako od zaboda proti vzhodu. Začeli so ga razkopavati in kmalu so zapazili, da razkopavajo obok zelo trdno zidanega kanala. Že sestava malte, kamenje in način zidave so jasno dokazovali, da so našli na velik zbiralni kanal, ki prav gotovo spada k ostankom nekdanje Emone. Obveščen je bil tudi, sicer ne od podjetja, Narodni muzej v Ljubljani, čigar strokovnjak je ugotovil, da so odkrili velik zbiralni kanal, ki ga je vrisal svojčas že profesor Valter Schmidt v načrt stare Emone. Delavci so odstranili obok kanala, ki je širok skoraj tri četrtni metra in v katerem je bila stoječa voda globoka skoraj pol metra. Kanal je toliko visok, da gre po njem lahko odrasel človek, če se malo pripogne. Delavci so šli po kanalu na obe strani in ugotovili, da je kanal v svojem nadaljevanju na obeh koncih zasut. V svojem podaljšku proti Gorupovi ulici je pod ulico napeljana vodovodna cev, ki je spreljana pravokotno skozi kanal, tako da je kanal na tem mestu zasut in da je v svojem podaljšku prehodni le še 15 m. Vzhodni konec neodkopanega kanala pa je dolg le 6 m, na kar je prehod nemogoč, ker se je tam kanal sesul. Zanimivo je, da je prav na odkopanem delu kanala bil še izredno trden, tako da je prav lahko videti, s kako spretnostjo je bil zgrajen. Posebno zanimiva je zgraditev oboka nad kanalom. Med odkopavanjem gruša so našli tudi več kamenitih spomenikov, tako plošč in kvadrov iz marmorja, ki je bil celo pripeljan iz sedanje Italije. Prav tako so našli 40 cm visok kipec, poprse Rimljana, izdelano iz podpeškega apnenca. Vse to je dalo vodstvo Narodnega muzeja večeraj popoldne prepeljati v Narodni muzej, kjer bodo vse te stare spomenike očistili in temeljito preiskali. Ker gre rimski kanal nekoliko posevno prav pod zunanjo steno bodoče vile, bodo morali kanalski jarek zabetonirati in nanj postaviti temelje zidu.

I Zanimivo predavanje dr. inž. M. Roša iz Curiha. Na povabilo Združenja jugoslov. inženirjev in arhitektov v Ljubljani je predaval slovenski rojak prof. dr. inž. M. Roš iz Curiha, ki se je te dni mudil v Jugoslaviji, kjer je na povabilo našega prometnega ministrstva nadzoroval poskuse obilne novega železniskega mostu čez Savo pri Zagrebu. Gost je predaval o meritvah deformacij na dograjenih zgradbah in o pomenu teh meritev za stavbarstvo. Predavanja, ki je bilo v prostorih inženirskega društva, se je v obilnem številu udeležilo članstvo, ki je predavatelja z navdušenjem pozdravilo. Zanimivo »strokovno predavanje so spremljale številne skioptične slike. Med drugim je predavatelj obdelal tudi znani most med Zemunom in Belgradom, kjer je sam vodil delo. Po predavanju je bil v restavraciji »Slamič« prilejen na čast predavatelju, ki praznuje 60-letnico rojstva, prijateljski večer.

I Trdka K. Soss, Mestni trg, vabi vltudno v nedeljo, 26. t. m. na razstavo.

I MJRZ v Zg. Šiški ima drevi ob 8 svoj redni sestanek v gostilni Zajec. Na dnevnem redu je zanimivo predavanje o varčevanju. Za člane MJRZ udeležba obvezna. Vltudno vabimo tudi člane seniorske organizacije.

I Samarijanski tečaj za viške matere, ki ga prireja mestni odsek za zaščito dece, se prične v ponedeljek, 27. t. m. ob 19.30 v ljudski šoli na Viču. Zene, ki se še niso prijavile in bi se rade udeležile tečaja, naj se prijavijo na otvoritvenem večeru.

I V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Samo kvaliteta optika.

I Za mestne reveže so darovale 100 din zašitne sestre iz ambulatorija OUZD namesto cvetja na krsto pok. gosp. Ivana Zoreta; trdka Josip Petkosič na Starém trgu št. 4 je poslala 6 m flanele zavodu najbednejših v stari cukrarni. — Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

I Nov film o Johannu Straussu — kralju valčkov. Kino Union predvaja danes velik muzikalni film v počastitev Johanna Straussa in nesmrtnih njegovih valčkov. Mnogo filmov je že bilo o J. Straussu, dobrih in slabih, pokazali so nastanek njegovih večnih skladb, komponistovega življenja I zresnične strani pa ni publiki predložil še noben film. Najnovejši film pa nam odkriva komponistovo življenje v družini. V filmu sodeluje celoten orkester dunajske filharmonije, ki predvaja Straussovo muziko z vso dovršenostjo. Ljubljanki občinstvo, ki Straussovo muziko gotovo še danes obožava, bo pri filmu imelo velik užitek.

I Zaklonišče na Kralja Petra trgu je bilo večeraj popoldne popolnoma dograjeno in olepšano. Mestni delavci so pobrali ostali gradbeni material in ga vdpejali na mestno pristavo. Da preprečijo kake nočne orgije in kake ekcesne v zaklonišču, so na obeh vhodih napravili začesna vrata, ki jih bodo pozneje nadomestili z močnejšimi. Sredi zaklonišča je izpeljan majhen dimnik, ki slu-

ži kot ventilator, da bo ostal v zaklonišču zrak vedno čist. Na eni strani zaklonišča je narejena dolga klopa, da bodo ljudje lahko sedeli v primeru, da se zatečejo pred zračnim napadi v zaklon. Prostor je za okoli 300 oseb.

I Skesan tat. Pred dobrimi tremi tedni so obhajali delavci na stanovanjski hiši za Bežičevim likof, ki je padel prav na soboto popoldne. Podjetnik jim je tudi že izplačal tedenske plače in tako so bili vsi prav dobre volje. Huda nesreča pa je doletela zidarskega vajenca, ki je ob koncu likofa zapazil, da mu je nekdo odnesel iz suknjice denarnico z vsem tedenskim zaslužkom. Fant je kmalu za tem moral k vojakom, policija pa je zadevo preiskovala naprej in končno prišla delavca, ki je bil tudi zaposlen pri graditvi te hiše. Priznal je, da je denar tovarišu ukradel. Hučo so mu očitali, kako grdo se je ponahal, ko je svojemu delavskemu tovarišu odnesel težko prislužen denar in mož je dal besedo, da bo ukradeni denar prav gotovo vrnil. Segel je policijskemu uradniku v roke, nakar ga je ta izpustil. Zanimivo pri tem je to, da je bil grešnik že petkrat predkaznovan in vendar mu je uradnik zaupal in ne zastoni. V dveh obrokih je poplačal ukradenih 900 din jih sam osebno prinesel na upravo policije v Ljubljani ter tako ostal mož beseda. Lahko si mislimo, kako je bil vesel ukradeni fant, ko je dobil denar nazaj.

I Tramvaj je podrl 37-letnega hlapca Alojzija Peterla, uslužbenega pri trvdki »Paketošped« v Ljubljani. Nesreča se je zgodila na križišču Metelkove in Masarykove ulice in si je pri padcu hlapec zlomil nekaj reber. Prepeljali so ga v bolnišnico.

I Šest koles so ukradli tatovi zopet zadnja dva dni v Ljubljani. Večinoma pobirajo kolesa izpred gostiln in iz vež. Med ukradenimi kolesi je bilo tudi žensko kolo. Skupna vrednost ukradenih koles znaša skoraj 5000 din. Prav tako se ponavljajo tatvine dinamov svetilk, katere tatovi spretno odvijajo s kolesa. Dinami so v sedanjem času jako dobrodošli in gredo še najlažje v denar; zaradi tega jih tatovi še bolj cenijo kakor kolesa.

I Prevežane goljufije s krompirjem. Pred nedavnim so bili nekateri kupci, ki so kupovali v Ljubljani večje množine fižola, grdo prevarani. V vrečah s fižolom so namreč dobili precejšnje množine kamenitega drobiža, ki je bil seveda previdno nasut le v spodnjo polovico vreče. Zrtev podobnih goljufij so postali sedaj nekateri kupci krompirja. V Ljubljani so začeli namreč ponujati krompir po hišah kmetje, ki jim pač nihče ne bi mogel z lic razbrati, da so navadni goljufi. Celu lepo sprejeti so bili povsod, kjer so ponujali krompir po nekoliko nižjih cenah, kakor pa ga je bilo dobiti na krompirjevem trgu. Prodajali so ga seveda samo po vrečah in marsikdo, ki se doslej še ni mogel odločiti, da bi kupil krompir, je hitro segel v žep in plačal vrečo. Ko so potem ponekod presluli vrečo, so z žalostjo opazili, da je bil dober krompir samo na vrhu vreče, spodaj pa je bil gnil in najslabši, kakršnega sicer na kmetih uporabijo za krmiljenje prašičev. Verjetno je, da se bodo take sleparije še ponavljale, zato priporočamo gospodinjam pri nakupu posebno previdnost.

Najlepši, nepozabni valčki, ki so stoletja očarali, razveseljevali srca ljudi v prekrasnem dunajskem filmu

o očetu Johannu Straussu in njegovih 3 sinovih

Joh. Strauss - kralj valčka...

Paul Hörbiger, Friedl Czeka, Maria Andergast, Gretl Theimer, Hans Holt

Vsak pozna njegove valčke, vsak jih ljubi njegovo usodo, tragiko očeta in rivalitet med očetovo slavo in njegovimi naderjenimi sinovi, teh važnih momentov iz Straussovega življenja pa ve le maticko! Krasen film Glasbo izvajajo orkester dunajski filharmonikov

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Tel. 22-21 KINO UNION Tel. 22-21

m Žaga pod Mariborsko kočo zgorela. Na Hočkem Pohorju je nastal požar na žagi posestnika Simona Četka. Ta žaga je stala ob novi Pohorski cesti pod Mariborsko kočo, tam, kjer so se ustavljali in obračali avtobusi ter je bila obiskovalcem Pohorja dobro znana. Ker je bilo mrzlo, si je žagar podnevi pri svojem poslu kuril, zvečer pa je ogenj pogasil. Hud veter je ponoči žerjavo znova razpihal ter se je vnelo potem leseno ogrodje žage. Škoda je precejšnja.

m Dva razbojniška napada sta prijavljena mariborskemu državnemu tožilstvu. Prvi se je pripetil v Sp. Voličini pri Sv. Lenartu v Sl. gor., kjer je neki posestnik napadel Vinko Graifonerja. Napadalec je bil sicer vinjen, ker pa je Graifonerju tedaj zmanjkalo iz hlačnega žepa 88 din ter se domneva, da si je ta denar prilastil napadalec, se zadeva obravnava kot rop. — Drug napad je bil izvršen v Zg. Hlapju pri Sv. Jakobu v Sl. gor. na zakonca Ivana in Marijo Reininger, ko sta se vračala iz trgovine zvečer proti domu. Napadalo ju je kakih 10 osebov, ki so bili vsi našermeni ter so ju do dobra prepleli. Zakonca Reininger trdita, da jima je ob tej priliki zmanjkalo znesek 600 din. Oba primera sodišče sedaj preizkuja.

m Kolo brez gospodarja je našel železničar Ferdinand Hernah prislonjeno k plotu svoje hiše na Betnavski 71. Kolo je pripeljal na policijo.

m Drzna tatvina plašča. Ko je bila Marija Božnik v ordinaciji pri zobotermiku, ji je nekdo odnesel iz čakalnice njen nov, s lepim krznom obšit plašč, za katerega je dala 2000 din.

m Čigava je plahta? V Hočah so našli na državnih cestah veliko, skoraj popolnoma novo plahto za prekrivanje tovornega avtomobila. Lastnik, ki je plahto izgubil, se še do sedaj ni javil.

Gledališče

Sobota, 25. novembra, ob 20: »Celjski grofje«. Zadržni. Znižane cene.

Nedelja, 26. novembra, ob 15: »Neopravičena ura«. Znižane cene. Ob 20: »Navihanka«. Znižane cene.

Cirkovci

Maistrovi borci se vabijo, da se v pokrem številu udeležijo tovariškega sestanka, ki ga sklicuje odsek Zveze Maistrovih borcev v Cirkovcih za petek 1. decembra 1939 ob 2 popoldne v Kolodvorski restavraciji tovariša Frasa v Cirkovcih.

Ptuj

Odbor za splošno in strokovno naobrazbo trgovskega in obrtniškega naraščanja prireditelji letos tečaja za: 1. slovensko korespondenco, praktične vaje iz knjigovodstva, predavanje iz narodnega gospodarstva; 2. strojepisje (teorija in praktične vaje). Interesenti naj se do 28. t. m. prijavijo v pisarni Združenja trgovcev, ali pa v pisarni Združenja obrtnikov, ali pri Slovenskem obrtnem društvu. Vsi prijavljeni interesi naj se nato zberejo v pisarni Združenja trgovcev 30. novembra ob pol 19, kjer se bo določil urnik. Oba tečaja prične za rednim poukom 2. decembra ob pol 19, in sicer v prostorih, ki se bodo določili 30. t. m. na sestanku.

Smrtna nesreča v gozdu. V ponedeljek 20. t. m. eta podirala v gozdu pri Gruskovcu bukev 49 letni posestnik sin Vajda Ivan in Zuran Martin, sin posestnika, oba iz Gruskovca, občina Sv. Barbara v Halozah. Ko eta prežagala eno bukev komaj do polovice, je nenačrt potegnili močan veter, ki je bukev podrl. Pri tem pa je na nesrečo pokopalo pod seboj Zurana, ki ni bil na to nič pripravljen. Padlo mu je na levo stran prei in mu zdrbilo prsni koš. Zuran je imel še toliko moči, da je rekel Vajdi, naj potegne z njega deblo kar je slednji tudi z velikim trudom storil. Toda komaj je bil Zuran osvobojen pogubonostnega debela, je po kakšnih desetih minutah izdihnil. Pokojnik zapuščena žena in 4 otroke ter je bil brez premoženja. Naj v miru počiva!

Se dve nesreči. Vorenjak Rudolf, 27 letni posestnik sin iz kraja Med ribniki, občina Sv. Barbara v Halozah, je padel pri Borlu z motocikla in si pri tem nevarno poškodoval levo podkolenico. Pri tem je še dobil druge manjše poškodbe po vsem životu. — Strelec Pavel, 42 letni posestnik iz Prvencve, občina Sv. Marko niže Ptuja, je sprt s svojo ženo s katero se hoče ločiti. Ko je te dni prišel zvečer vinjen domov, se je epravlil spat na peči. Pri tem si je prižgal cigareto in si zažgal obleko, tako da je začela goreti. Žena mu jo je strgala takoj s telesa, a vendar je dobil mož hude opekline, tako da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Zanimivo je, da se Strelec nikdar ne spominja in ne ve, kako se je zažgal. Zakonca se bosta najbrž pobotala, tako da bo mož zopet lahko spal v postelji in ne na peči, kjer je prenevarno.

NOVINARSKI KONCERT

1. DECEMBRA - NA TABORU

SODELUJEJO:

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR
POD VODSTVOM
FRANCETA MAROLTA

SOLISTI:

SONJA IVANČIČ
IVAN FRANCL
VEKOSLAV JANKO
VIOLINIST LEO PFEIFER

I Maša za turiste in izetnike bo jutri v kapeli Vzemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

I Predprodaja vstopnic za novinarski koncert dne 1. decembra na Taboru se začne danes, v soboto 25. novembra, v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Sedeži so po 30, 25, 20 in 15 din, sedeži v ložah po 25, cela loža skupno 125 din za najmanj 6 oseb. Stojišča po 8 din za dijake po 5 din. Ker bo na večer koncerta naval na blagajno, priporočamo vsem obiskovalcem koncerta, naj si nabavijo sedeže in vstopnice že v predprodaji. Spročamo tudi, da je ravnateljstvo električne ceste železnice dovolilo za večer koncerta znižano vozno za posetnike novinarskega koncerta in za sodelujoče, ki se izkažejo z vstopnico za koncert Enotna znižana vozna 1 din velja od 18 dalje po vseh progah ljubljanskega tramvaja do Tabora in kasneje do zaključka tramvajskega prometa od Tabora do vsake točke tramvajske proge. Po 22 se pri povratku tudi ne bo računala nočna taksa.

I Križanska moška kongregacija obhaja jutri, v nedeljo 26. novembra, svoj drugi glavni praznik. Duhovno opravilo zjutraj in zvečer ob 6. Zjutraj med sv. mašo skupno obhajilo, zvečer pri slovesnem shodu darovanje za namene družbe.

I Blagoslovitev novega šolskega poslopja na Viču se prične v nedeljo ob 10 s slovesno sveto mašo v župni cerkvi na Viču, nato pa šolska mladina z učiteljskim in duhovniškim ter občinstvom gre v sprejeto v močeno novo poslopje, kjer bo ravnatelj meščanske šole g. Fakin v veliki avli sprejel župana g. dr. Adlešiča in pozdravil goste. Po govori o desletnici in o novem poslopju ter po blagoslovu in petju bo ogled zares krasno opremljenega šol. poslopja, ki je med najlepšimi v državi. Zvečer ob 20 bo slavnostna akademija z najpestrejšim sporedom v veliki telodavnici, ki je že sama vredna ogleda. Predprodaja vstopnic za akademijo je od 15 dalje v novem šolskem poslopju.

I Jersey obleke, Karničnik, Nebotičnik. I Opera. Jutri v nedeljo popoldne bo ljudska predstava priljubljene Massenetove opere »Glumač Matere božje«, ki ima to sezono na našem odru zelo lep uspeh. Prikupna zgodba, ki obravnava življenje preprostega srednjeveškega glumača, ki sam ni vedel, kako naj bi pokazal Materi božji svojo ljubezen, in ga na koncu sama Marija vzame v nebo. Predstava je namenjena predvsem za podeželsko občinstvo, ki naj izrazi priliko in si to lepo delo ogleda. Začetek ob 15. Veljajo globoko znižane cene.

I Drama. Sodobna mladinska igra nudi otrokom v razliki s pravljicnimi igrami in njihovo romantično mnogo zdravih in koristnih naukov za življenje, ki so pokazani v konkretnih oblikah. Način, kako se obnesejo napol odrasli dečki v sili in kako dejavno priskočijo z vso tovarišijo ukradenemu Emilu na pomoč, je orisan v Kästnerjevi igri »Emil in detektivji«, katere premiera bo v režiji prof. Šesta jutri, v nedeljo popoldne ob 15.

MARIBOR

Nadaljevanje razprave proti Auerju in Koržetu

Maribor, 24. novembra.

Veliko pozornost je pred mesecem dni vzbudila v Mariboru sodna razprava proti odličnim mariborskim meščanom, ki so bili obdolženi velikih sleparij in prikrivanja. Glavna obtožbenca sta bila 47 letni hišni posestnik in bivši klubčarski mojster Anton Auer ter 47 letni gostilničar in lastnik milijonskega premoženja Maks Korže. Poleg obeh glavnih obtožencev pa so prišli na zatožni klopi še 37 letna Koržetova žena Terezija, 28 letni klubčarski mojster Franc Čančala, njegova 28 letna žena Antonija, 39 letni mizarski mojster Viljem Benkič, 38 letni tekstilni strokovnjak Friderik Šapec ter 42 letni mizarski mojster Anton Kolar.

O tej razpravi smo svoječasno že obširno poročali. Anton Auer je skušal opehariti svoje upnike na ta način, da je svoje premoženje spravil v denar, katerega je shranil pri Koržetu, potem pa je napovedal konkurz. K tej gospodarski operaciji ga je nagovoril sam Korže. Auer je shranil pri Koržetu 250.000 din. Vsi ostali obtoženci so za te operacije vedeli ter so nekateri pri njih tudi naravnost sodelovali. Razprava, ki se je vršila 27. oktobra pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča ves dan, je bila prekinjena ter se je danes spet nadaljevala.

Tudi današnja razprava je potekala v znamenju medsebojnih obdolžitev in razkrivanja, ki sta si jih očitala oba glavna obdolžena Auer in Korže. Tako je Auer izjavil, da ga je Korže nagovoril že k prvemu nepoštenemu konkurzu, pri katerem je Auer zatajil pred upniki vlogo v znesku 300.000 din ter je bil zaradi tega obsojen na več mesecev ječe. Korže je temu odločno oporekal ter je napadel Auerja z besedami: »Gangster, slepar, svoje imetje si zapravil, sedaj pa bi hotel še moje.« Korže je pri teh zmerjanjih, ki jih je

bilo čimdalje več, vsakokrat stopil k vratom sočne dvorane ter jih odprl, tako da so tudi ljudje, ki so stali na hodniku, slišali čedne primke, s katerimi je obkladal svojega nekdanjega prijatelja. Zaslišanih je bilo več prič, katerim je Auer ponjnal denar na posodo, ki je imel shranjenega pri Koržetu. Tako je ponujal gostilničarju Stiblerju 100.000 din, da bi otvoril hotel na Krku. Korže je tudi danes vztrajal na tem, da ni dobil od Auerja nobenega denarja ter je hotel s svojimi izjavami vzbuditi vtis, da si je Auer vse to izmislil, da bi Koržeta spravil ob četrto milijona dinarjev. Nastopile pa so spet priče, ki so od Koržeta samega slišale, da ima Auer pri njem shranjenega veliko denarja. Korže je vseh govoric celo o pol milijona dinarjev. Prav zanimivo je bilo tudi razpravljanje o načrtih za napad na davčnega slugo, ki sta jih delala oba bogataša. Auer je bil začetenik tega načrta ter je nagovarjal Koržeta, da ga izvršita, ker bosta dobila v roke 2 milij. din. Auer je Koržetu tega slugo tudi na cesti pokazal. Sluga Ignac Paj je bil danes zaslišan ter je izjavil, da je res videl, kako ga Korže in Auer, ki ju je na videz poznal, včasih ostro na cesti opazujeta ter zasledujeta. To zaslišanje je povzročilo spet izbruh medsebojnih zmerjanj, s katerimi sta se oba glavna obtožena obkladal. Ko je Korže zahteval, da se zasliši še njegova žena kot priča, je Auer nastopil proti temu ter dejal, da Koržetova žena »prišče za fajfo tobak«. Prišlo so na dan tudi zelo zanimive reči o nakupovanju in prodajanju nemških mark, s katerimi se oba glavna obtožena pečala. Pri tem je bil precej oškodovan neki invalid iz Hoč, ki je Auerju zaupal prodajo večjega zneska mark.

Takšno razpravljanje je trajalo vse današnje popoldne. Zasliševale so se priče ter se je to nadaljevalo tudi pri popoldanski razpravi.

cembra od 20 do 22 v Kavarni Central. Prijavnina znaša 20 din.

m Mariborska sekcija Združenja gledaliških igralcev je imela svoj redni občni zbor, na katerem je bil za predsednika izvoljen Rasberger, za tajnika Verdonik, za blaginjičarke Zakraskova. Odborniki so: Kraljeva, Grom, Standerker. V nadzorstvu sta Jože Kovič in Črnoberd.

m Tri predstave po znižanih cenah bodo drevi in jutri v mariborskem gledališču, da se omogoči tudi revnejšim obisk gledališča. Drevi se uprize zadnjič v sezoni »Celjski grofje«, jutri popoldne bo veselogra »Neopravičena ura«, zvečer pa opereta »Navihanka«.

m Vaja mariborskih gasilcev. Jutri, v nedeljo med 9 in 10 uro popoldne bo imela mariborska gasilstva četa svojo običajno gasilsko vajo. m Rok za zamenjavo starih delavskih knjižic poteče 31. decembra. Predstojništvo mestne policije opozarja vse one, ki imajo stare delavske ali poselske knjižice, da jih pravočasno zamenjajo za nove poslovne knjižice, da ne bo ob koncu leta nepotrebnega navala. Po 1. januarju 1940 let se ne bo mogel zaposliti noben delavec ali nameščenec, če ne bo imel nove poslovne knjižice, proti vsem delavcem in nameščencem ter proti delodajalcem, ki ne bodo upoštevali teh predpisov, pa se bo kazensko postopalo. Za primer brezposelnosti, bolezni, nesreče itd. ne bo mogel tudi noben delavec in nameščenec, ki nima nove poslovne knjižice, uživati raznih socialnih ugodnosti in podpor. Tujim državljanom zadodča za pravilno zaposlitev redna dovolitev za zaposlenje. Informacije o izdaji novih knjižic dobe delavci in nameščenci pri mestni policiji, soba št. 2, v pritličju.

Plašči, elegantni

pri „LAMA“, Jurčičeva ul. 4 (prost ogled)

m Odbodnica marljivemu pevcu. Znani mariborski pevec Anton Faganelli, ki je sodeloval kot solist in v zboru pri mnogih mariborskih pevskih društvih ter se je udeleževal tudi kot pevovodja, odhaja na novo službeno mesto. Pevci Glasbene Matice ter prijatelji in znanci mu priredijo v nedeljo ob 20. pri »Orlu« odhodnico.

m Šahovska sekcija UJN2B razpisuje božični nagradni turnir, ki se bo pričel dne 4. decembra v kavarni Central. Prijave sprejema klubski predsednik Andrija Mišura dne 29. novembra in dne 2. de-

KULTURNI OBZORNIK

Tinček in Tonček

Bliža se dan sv. Miklavža in knjigararji izdajajo za to priliko lepe mladinske knjige. Ena med najlepšimi in najbolj privlačnimi za mladino, zlasti še za pogumne dečke, pa bo najbolj gotovo prečudovita knjiga »Tinček in Tonček«, ki jo je izdala Jugoslovanska knjigarna. So to čudovite dogodivščine ameriških dečkov, kakor jih je v slovenščino preredil znani mladinski pisatelj Mirko Kuncič. Sicer je odveč pisati o Tinčku in Tončku, saj sta prišla že skoraj v pregovor pri nas, odkar so naši bralci njune zgodbe in dogodivščine brali pred leti v otroškem podlistku »Slovenec«. Koliko je bilo tedaj ljudi — ne samo dečkov in otrok — temveč tudi odraslih, ki so svoj dan začeli s Tinčkom in Tončkom in njunimi nevarnostmi v žgoči Afriki med krokodili in zmaji v družbi kužka Mukija in Gorile! Naj navedem samo ime pokojnega vseučiliškega profesorja dr. Šerka, ki je bil že med temi ljubitelji teh dogodivščin. Sicer pa je storila tega ameriškega pustolovnega mladinskega romana res nadse napeta in zapletena, in čim manj verjetna, tem bolj privlačna, zlasti še, ker so slike resnično delo velikega mojstra in ne diletanta kot so tako ponavadi. Napeto spremlja človek pot dveh fantov Tinčka in Tončka, ki gresta od svojih mater — z dovoljenjem seveda, kar je sicer od njih lepo, a od mater nepremišljeno! — ter na splavu prideta v Afriko, kjer doživljata svoje boje s krokodili, kačami, zmaji, pa tudi z ljudjožreči ter ju iz največje smrtno nevarnosti — in teh je toliko! — reši prijateljica Gorila ter jim družbo dela pišek Muki. Ves čas pa so v zvezi z mornarskim kapitanom Mrharjem in mornarjem Kokijem, ki se od časa do časa pojavijo in dele z njima usodo ter se medsebojno rešujejo iz nevarnosti. Če pa niso v zvezi osebno, so pa z afriškim radiom in brzjavom, ki je svojevrsten. In potem najdejo sredi pragozda še tretjega Primožka, izgubljenega Mrharjevega sina, ki je pravi sin

goščeave ter skupaj napravijo »izlete« v sredo pragozdov s slonom Jumbom, tudi enim izmed pomagaveč pustolovščine. Tudi v podzemlje gredo in obiščejo kraljico pigmejcev, ki strelja zmaje, in jo potem po čudnih naključjih dobi celo mornar Koki za ženo. Tako po mnogih pustolovščinah dobi Mrhar sina Primožka, Koki ženo, Tinček in Tonček pa zaklade ter pridejo srečno domov k svojim materam. Vse dogodivščine kakor so tudi neverjetne in izmišljene, so vendar le izraz velike fantazije, ki je lastna mladini ter je slavospev tovarštvu, za katerega človek daruje vse, tudi življenje. Obenem pa mladini budi duha po spoznavanju sveta ter vznemirja dušo, ko trepeta tolikokrat za usodo svojih junakov, o katerih pa ve, da se morajo rešiti iz vsake zadrege.

Tekst sam je izredno sočen in prirejen za naše razmere. Kakor pravi prireditelj, je skop originalni tekst, ki vsebuje samo oporne točke k slikam, po svoje priredil in razširil ter ga slogovno posvojil, da tekst te pustolovščine moramo smatrati za Kuncičovo izvirno delo. Toda posebna vrednost te mladinske knjižnice je v njenih slikah. Saj jih je nekaj stotin, kar seveda podraži knjigo (cena 75 din), pa ji tudi da vso zanimivost. Posebna cena teh ilustracij je, da so duhovite in žive ter resnično mojstrsko delo velikega umetnika, ki je znal zajeti življenje, živahnost in notranji duševni odraz ljudi in živali, ki nastopajo v tem romanu. Mladim kakor starim bo knjiga dobrodošla in jim bo kratila dolgočasne in bridke ure, ki jih zdaj ni malo. Dečkom pa gotovo ne bo nobena druga knjiga za Miklavža bolj všeč kakor ta roman dečkov v afriškem pragozdu. Tako sta Tinček in Tonček oživljena in ohranjena tudi sedanjim in prihodnjim otrokom v zabavo, kakršno smo imeli, ko smo ju prvokrat spremljali v predelih našega lista.

Dr. Egidij Sejavec

V Gorici izdaja že nekaj let prof. dr. Andrej Pavlica zbirko nedeljskega branja ali tudi pridig pod naslovom »Sejavec«. V zadnjem času sta izšla dva zvezka, namreč deseti in enajsti. Deseti obsega strani od 1156 do 1425 ter vsebuje 71. do 75. branje za 20. in 21. pobinkoščno nedeljo ter razne praznike: za praznik Kristusa Kralja, praznik Vseh svetnikov in za Verne duše. Enajsti zvezek pa obsega nadaljnje strani do 1647. strani. Vsebuje pa branje za 22., 23. in 24. nedeljo po Binkošti, torej za zadnje nedelje cerkvenega leta ter še dodatek o Angelskem pastirju in Kongresu Kristusa Kralja. Tako je dr. Andrej Pavlica v svojem Sejavcu, ki nosi motto: »S trudom sejejo, z veseljem žanjejo!« podal lepo in obširno zbirko cerkvene homiletike, ki obsega tisoč petsto strani! V njih podaja duhovno čtivo, urejeno po cerkvenem letu, napolnjeno s cerkveno zgodovino, s poukom in legendami ter primernimi premišljevanji o dobi, v kateri živimo in v kateri je naša dolžnost, ohranjati Kristusov nauk ter oblikovati po njem obličje zemlje. Z enajstim zvezkom je končal svoje delo ter je »Sejavec« zaključen. Prireditelj navaja na koncu, da je dal prvi snopič ponatisniti, da bodo lahko vsi, ki bi želeli, dobili celotno delo, ki ni drago: vsak zvezek velja 4 lire! Kot založnik je podpisan dr. Andrej Pavlica, Gorizia. To lepo, poljudno in sočno duhovno branje priporočamo vsem našim duhovnikom, pa tudi laikom, saj je namenjeno predvsem njim.

Pred Kästnerjevim »Emilom in detektiv« v Drami

(Premiera v nedeljo popoldne)

Kästner je uresničil deške sanje o »tolovajih in žandarjih« in je pokazal v svoji igri »Emil in detektiv« kako pomaga tolpa dečkov loviti okradenemu Emilu tatu. Da pa je zadeva še bolj zanimiva in napeta, je presadil profesor Sest, ki je igra prevedel in zrežiral, dejanje v Novo mesto in Ljubljano. To bo zabavno videti novomeški kolodvor in nato kupe v vlaku, kjer ukrade Globočnik Emilu denar, ki mu ga je dala mamica-frizerka, naj ga nese v Ljubljano stari mami! Potem bodo videli, kako čakata Tina in stara mama zaman Emila pri kolo dvorski trafiki v Ljubljani, nato Emila, kako preži pred kavarno Emono na tatu, ki sedi tam, in bojni posvet njegovih tovarišev pred muzejem. Potem jim sledimo na Krekov trg v skrito vežo, kjer imajo »detektiv« svoj glavni stan, zatem srečamo tolpo z Globočnikom na cesti, v banki (tam mu končno dokažejo tatvino) in končno vidimo malico pri Emilovi stari mami, kjer slavi svojo zmago.

Stvarca je prikupna in ni brez nauka. Predvsem nam pokaže, koliko je vredno, če zna mladina samostojno misliti in ravnati, pokaže nam zavest, kaj sme delati in kaj ne, zvesto tovarštvu, ki je pripravljeno pomagati drugu v stiski, in nesebičnost, da vrši tudi take naloge, ki niso mikavne. — Zadeva je zabavna in pisana: toliko dejanja v naglem poteku nam daruje ta zgodba, da jo bo hodila mladina — in ne samo mladina, tudi odrasli — z veseljem slediti in se spominjati lastnih otroških doživetij. Kästner ni nikjer osladen, a vendar diha iz njegovih nadvse stvarnih mladinskih zgodb pristna toplota. Dejanje je veskozi napeto ter bo kot nalašč za mladino.

Gustav Strniša, Uganke. Založba Sidro, Ljubljana. Ilustriral Polde Pehani. Zopet se približuje Miklavž, zopet prihajajo na knjižni trg mladinske knjige kot darila, ki naj jih Miklavž prinese našim malim. Gustav Strniša je letos izdal v samozaložbi knjižico uganek, priljubljenega berila za otroke. Napisal jih je nad sto v verzih, v prijetnem kramljajočem tonu. Decet od njih je tudi ilustriranih. Škoda, da jih ni še več, saj bi še več podob zelo približalo uganke otrokom in jim jih zelo olajšale, ker so sicer za manjše otroke vendarle precej težke. Podobe bi si želeli malo bolj ljubke, tehično boljše izdelane in na malo višji umetniški stopnji. Knjižico toplo priporočamo našim etaršcem, saj bo prav ljubko in primerno darilo za Miklavža.

Mrharjev »Lok« v Münchenu. Nemški časopis »Der Neue Tag« poroča z dne 2. nov. t. l. o velikem uspehu, ki sta ga dosegla plezni par Pija in Pino Mrhar v Münchenskem Prestolnem gledališču. Pod naslovom »Jugoslovanska plesna igra« karakterizira najnovejši Mrharjev ples »Lok« takole: »K godbi jugoslovanskega komponista Frana Lhotke sta Pija in Pino Mrhar komponirala štiri

Krizantema 150 let v Evropi

Ko vse cvetje v naravi že uvene in preko polj že polagoma legajo jesenski napovedovalci zime, vzcveto — krizanteme. Krizantema je izrazito pozno jesenska roža, zato je na Vernih duš dan najpriljubljenejši okras grobov. In

vendar je ta otožni jesenski cvet šele 150 let v Evropi. V Indiji in na Kitajskem pa je krizantema znana kot najstarejša kulturna rastlina, odtod tudi njeno latinsko ime »Chrysanthemum indicum« ali »sinense«. Že 500 let pred Kr. se omenja pri Konfuciju, v Evropo pa je prišla šele leta 1789 in je kmalu postala simbol jeseni. Danes pa vrtnarji že goje nad 1000 raznih vrst krizantem, prvenstvo pa imajo še vedno japonski vrtnarji. Japonski cesar Mutsuhito je leta 1877 ustanovil celo posebno odlikovanje »red krizanteme«.

ŠPORT

Pomlajeno italijansko moštvo za Nemčijo

Jutri se bosta že osmič pomerili nogometni enajstorici Italije in Nemčije. Jutrišnja borba bo v olimpijskem stadionu v Berlinu. Za to srečanje sta se oba naroda kar najbolje pripravila. Nemški državni trener je poklical v Berlin kader najboljših igralcev, da preizkusi njihove sposobnosti za veliko borbo. Končna postava Nemčije pa še ni znana, ker tega nemški državni trener Herberger še ni izdal. Nasprotno pa je italijanski zvezni kapitan objavil enajstorico Italije, ki bo takole izgledala: Olivieri, Marelli, Sardelli, Genta, Battistoni, Locatelli, Neri, Sansone, Boffi, Scarabello, Colaussi.

Kljub porazu v Švici je nova italijanska sestava presenetila športne kroge. Kajti samo štirje igralci, ki so zadnjič nastopili napram Nemčiji (3:2 za Italijo v Florenci), so še ostali v reprezentanci, ki nastopi jutri (Olivieri, Locatelli, Sansone, Colaussi). Italijanski kapitan Pozzo se pri sedanjih postavi ni oziral niti na tako slavna imena, kakor so Foni, Rava, Andreolo, Piola, Meazza. Jutri zvečer bomo že izvedeli, kako se bo obneslo v Berlinu pomlajeno italijansko moštvo.

V Helsinkih bi zmagala Amerika v lahki atletiki

Ker ni izgleda, da bi se vršile prihodnje leto olimpijske igre v Helsinkih, je ameriška atletska zveza sestavila nekatere rezultate, ki se ji zde najbolj verjetni za prihodnje leto in je prišla do zelo zanimivih zaključkov. Če se primerja dosežani sistem točk, ki se uporablja na olimpijskih igrah za lahkoatletiko (10, 5, 4, 3, 2, 1 točka), so Amerikanci izračunali, da bi na olimpijskih igrah v Helsinkih sigurno oni zmagali. Na prvem mestu bi bila torej Amerika, na drugem Finska, na tretjem Nemčija, nato sledijo: Švedska, Japonska, Anglija, Norveška, Italija, Avstrija, Belgija, Poljska, Peru in kot zadnja Nizozemska še z eno točko.

Radovedni smo, kako bi stvar res izgledala, če bi se mogle vršiti olimpijske igre. Na papirju se da marsikaj izračunati, ko pa pridejo atleti na igrišče, pa marsikako reč precej preobrnejo. Če tudi smo prepričani, da bi bili na olimpijskih igrah v Helsinkih na prvem mestu še Amerikanci, se nam zdi, da bi bilo tako točno določanje rezultatov, kakor so jih Amerikanci navedli za Helsinko, malce tvegana stvar.

Športni drobci

II. lingijada bo šele leta 1949, tako je namreč sklenila švedska gimnastična zveza, ki hoče vsakih deset let organizirati tako telovadno prireditev. Prva taka telovadna prireditev je bila letos in se bo odslej ponavljala vsakih deset let v počastitev Pera Henrika Linga, ustanovitelja švedskega telovadnega sistema. Tudi na prihodnji Lingijadi bo isti program, kakor je bil na prvi.

Maeki, slavni finski svetovni rekorder v tekih, je bil povabljen v Ameriko, kjer naj bi se udeležil ameriških tekem v zaprtem prostoru. Taisti

Radio v Bratislavi spet dovoljen

Agencija »Slovak Press« poroča iz Bratislave, da je notranje ministrstvo spet dovolilo radijske aparate, ki so bili ob nastopu največje notranje in zunanje politične napetosti zaplenjeni ali plombirani. Odlok notranjega ministra pravi, da so razmere že povsem prišle v pravi tir in da bodo zato vsi radijski sprejemniki ali vrtnji ali pa odplombirani.

Slovaško poslaništvo v Moskvi

Pred kratkim je bilo v Moskvi ustanovljeno slovaško poslaništvo. Za slovaškega poslanika v Moskvi pri sovjetski vladi je bil imenovan prof. dr. Franjo Tisa, za tajnika tega poslaništva pa dr. J. Bellai, prej ataše v zunanjem ministrstvu, ki je znan kot gospodarski strokovnjak.

Z ustanovitvijo tega poslaništva v Moskvi ima slovaška republika vsega skupaj sedem poslaništev: v Berlinu, v Beogradu, v Rimu, pri Vatikanu, v Budimpešti, v Bukarešti in pa v Moskvi.

Slovaškega poslanika pri Vatikanu Karla Sidora je ob zadnjem romanju Hrvatov v Rim obiskal tudi zagrebški nadškof dr. Stepinac, in slovaški poslanik mu je nato obisk vrnil. Ravnatelj društva sv. Hieronima je ob tej priliki daroval slovaškemu poslaniku knjigo o življenju blaženega Nikole Tavilča.

Prostovoljno v vojno ujetništvo

Iz Londona poročajo, da se angleška vlada bavi z mislijo, da bi na anglikansko duhovščino izdala poziv, da bi se anglikanski duhovniki prostovoljno javljali za družnopastrsko službo med angleškimi vojaki, ki so padli v nemško ujetništvo. Iz zadnje svetovne vojne se namreč Angleži spominjajo, da je bilo v nemškem ujetništvu nad 7500 angleških vojakov, ki so umrli brez duhovnika, ker jih pač v ujetništvu ni bilo. Duhovniki, ki bi se prijavili za to službo, bi pač morali s svojimi verniki vred deliti življenje vojnih ujetnikov. Vso to akcijo vodi anglikanski škof Staunton.

SVETOVNI REKORDER BERGOMI

Na milanskem dirkališču je postavil italijanski amaterski dirkač Bergomi nov svetovni rekord na 2 km z letetičnim startom. Za omenjeno progo je porabil 2 minuti 28.8 sek. (doslej je imel ta rekord Slaats s časom 2:31).

Madžarski in italijanski telovadci se bodo pomerili letos v meddržavnem telovadnem dvoboju 10. ali 17. decembra v Milanu. Revanšna borba bo pozneje v Budimpešti.

Za en milijon finskih mark vstopnic je doslej prodal urad za prodajo vstopnic za olimpijske igre v Helsinkih. To je približno toliko kot en milijon dinarjev.

Nogometna tekma med belgrajsko in sofijsko reprezentanco se bo vršila najbrž 1. decembra v Beogradu. Tozadevni razgovori so tik pred ugodnim zaključkom.

Nogometaši še ne odnehajo

Vičani prirede to nedeljo brzoturnir, na katerem sodelujejo najboljša ljubljanska moštva. To so Jadran, Mars, Svoboda in Reka. Da bo turnir zanimivejši, bo trajalo vsako srečanje le 2 krat 30 minut.

Pari nastopijo takole: ob pol 10. Jadran:Mars. Slednji je letos daleč najboljši plasirani klub Ljubljane. Pričakovati je torej, da bo nedavno zmago ponovil. V drugem dopoldanskem srečanju nastopita Svoboda in Reka. Svoboda nastopi s svojim pomlajenim moštvom in bodo Rečani tem mladim fantom le težko kos. Vse kaže, da bosta prišla v finale Svoboda in Mars, za tolažilno darilo pa se bosta spoprijela Jadran in Reka, čijih srečanja so vedno glasna in že zato privlačna.

Igra se na igrišču Jadrana. Pričetek dopoldne ob pol 10., popoldne pa ob pol 2. — Vstopnina zmerana.

ZFO

Enodnevni tečaj za vodje mladcev v Ljubljani

Vabimo vse odseke, ki do sedaj še niso poslali vodij mladcev na tozadeven enodnevni tečaj v Ljubljano. Tečaj je prirejen za ljubljansko in novomeško podzvezo in za gorenjska okrožja. — Pričetek tečaja je ob 9. v telovadnici Vzajemne zavarovalnice. Tečaj bo dne 3. decembra.

Decembrski »Dopisje«

V začetku decembra izidejo decembrski »Dopisje« in opozarjamo vse odbornike, da jih pazno prečitajo.

Z zahodne fronte: Topovska granata je udarila v gozd